

POSLEDNJI SUD

Naslov originala
THE LAST JUDGEMENT
Emanuel Swedenborg

THE SWEDENBORG SOCIETY
London
1961

Poslednji Sud
i
Razoreni Vavilon

Nastavak o
Poslednjem Sudu
i o
Duhovnom Svetu

od

EMANUELA SVEDENBORG A

S engleskog preveo
Risto Rundo

Beograd
2009.

BIOGRAFSKA BELEŠKA O AUTORU I UVODNE REČI PREVODIOCA

Emanuel Svedenborg rođen je u Štokholmu 29. januara 1688. Pobožni dom (otac je bio luteranski sveštenik i prevodilac Sv. Pisma, a docnije i vladika od Skare) probudio je u dečaku zanimanje za veru. Univerzitetsko obrazovanje je završio u Upsali, a zatim je proveo pet godina na studijskim putovanjima, kada je obišao Englesku, Francusku, Holandiju i Nemačku. Prvo se zanimao za matematiku i astronomiju, i tada se upoznao s Flemstidom i Halejem. Njegovo interesovanje za praktičnu stranu nauke odvelo ga je dalje, u metalurgiju, geologiju, hemiju, te je postao asesor u Odboru za rudarstvo, tada najvažnijoj industriji u Švedskoj. I kao rudar i kao član zakonodavnog Doma, neumorno je radio za dobro svoje zemlje, i zaslužio poštovanje i sugrađana i kraljevskog doma. Objavio je *Principia* (Načela Prirodnih nauka), i postao član Akademija nauka, kod kuće i u inostranstvu.

U svojim mislima, video je rano da sva priroda ima i duhovnu stranu. Kad se posvetio proučavanju ljudskog organizma, objavio je dela u kojima je izneo teorije koje su dobile priznanje mnogo godina kasnije. Tako je objavio *Ekomoniju životinjskog Carstva* i delo *O ljudskom mozgu*.

Postupno je uveden u duhovni svet, da bi primio objavu po kojoj je dobio vodstvo anđela (savršenih ljudi), koji će mu pokazati tajne Nevidljivog sveta, i otkriti unutarnje značenje Sv. Pisma, koje je slojevito, a koje je poznato u nebi-

Emanuel Swedenborg

ma, i kroz koje se održava misaona i emotivna veza između ljudi na zemlji, i duhova i anđela u nevidljivom svetu. Najavio je Novu epohu u Hrišćanskoj Univerzalnoj Crkvi, koja je predskazana u *Otkrivenju* Jovanovom pod imenom *Novi Jerusalem*.

Ovome zadatku se posvetio poslednjih tridesetak godina života, objavljujući dela na latinskom, o svom trošku i šaljući ih sveštenicima, bibliotekama, a da pri tome nije gubio dodir s ovozemaljskom stvarnošću. Naime, živeo je mirno u letnjoj kućici u Štokholmu (sada mali muzej), da bi odlazio povremeno u Holandiju ili Englesku gde je objavljivao svoja dela, pošto se ona nisu mogla objaviti u Švedskoj. Nije ih potpisivao svojim imenom, nego je stajalo „sluga Gospoda Isusa Hrista“.

Opisao je Poslednji Sud nad Prvom Hrišćanskom Crkvom, koji se po njemu odigrao u nevidljivom svetu 1757. Umro je u Londonu 29. marta 1788, pošto je primio u posetu švedskog luteranskog sveštenika koji mu je dao svetu pričest, i kome je obećao nastavak razgovora kada se nadu ponovo u duhovnom svetu.

Svedenborgova dela su izvršila veliki uticaj u književnosti, umetnosti i teologiji. Po mišljenju našeg eminentnog teologa, Justina Popovića, Svedenborg je monarhista u odnosu na Sv. Trojstvo, a što znači da je držao da je Gospodovo Božansko Čoveštvo (a to je ono koje je proslavio odbacivši sve što je primio od majke Marije), a koje je potpuno sjedinjeno s „Ocem“ koji je Apsolutna Svaralačka Ljubav, i da kao takav On vlada vidljivim i nevidljivim svetom kroz Svoje Božansko Proviđenje. On vidi Trojnost u Jedinstvu, gde je Centar nedostižan čoveku osim kroz Mudrost i Božansku Istinu, „Otac“, a beskrajna Mudrost ili Istina je „Sin“, dok je Svestvaralačka Moć i „Oca“ i „Sina“, „Duh Sveti“. Svedenborg se obara svom snagom na dogmu po kojoj je Gospod preneo svoju Duhovnu vlast na bilo kojeg čoveka, a ta dogma je zasnovana na doslovnom tumačenju i iskrivljanju je-

dnog mesta kod Mateja (glava 16, stih 18). To je, po njemu, posledica čovekove grešne težnje da upotrebi svesti stvari vere da bi vladao ljudima. Taj „Vavilon“ je srušen u Poslednjem sudu, i nikad se nije obnovio, barem ne u onoj snazi u kojoj je do tada postojao.

Svedenborg je dao apstraktne izraze idejama koje su sadržane u Jevanđeljima, osobito u Jovanovom, zbog čega se Jovan i smatra prvim hrišćanskim „teologom“...

Dostojevski je čitao dela Svedenborga, i zabeležio u Dnevniku da se slaže sa Svedenborgom da ne postoji Sotona kao ličnost suprotstavljena Bogu, već da je to generičko ime...

Dela Svedenborga prevedena su na više jezika, najviše na engleski i francuski, a neka i na srpsko-hrvatski.

Mnoge navode u Svedenborgovim delima primamo s čuđenjem, neke s odobravanjem, a poneke s nevericom... Za trideset godina beležio je sve što je stigao, ali je ostalo mnogo toga nedorečeno, pa je napisao da „je mogao da kaže i više, da mu je bilo dozvoljeno“...

Šta je to bilo, ostaje nam da nagađamo.

Najvažniji doprinos je u tome što je pokazao u čemu je dubina i svetost Sv. Pisma uprkos svim greškama u prepisivanju i netačnosti doslovnog smisla, kao i vezu Sv. Pisma s nevidljivim svetom i sa ljudskom dušom.

Predajući našoj čitalačkoj publici ovo delo, očekujemo i povoljne i nepovoljne reakcije. Ali treba držati na umu da je u ovome delu Svedenborg opisao situaciju u duhovnom svetu u doba kada se odigravao Poslednji sud, i da se taj sud nije vršio nad onima koji su već bili ili u Nebima ili u Paklovima, već nad onim dušama koje su živele u zamišljenim nebima, to jest u svetu koji su same izmislile i stvorile, a ti su „svetovi“ bili prepreka za normalnu duhovnu vezu između ljudskog roda s jedne strane, i Nebesa i Gospoda s druge strane... Tako je moralo doći do „čišćenja i rušenja“ ili, kako on piše, „vastacije“

Emanuel Svedenborg

ili odstranjivanja onoga što je bilo vanjsko i nebitno od onoga što je bilo unutarnje i bitno.

Eto, čitaoče, sam sudi, ali odloži konačni svoj sud dok još malo više ne upoznaš poneko delo istoga autora. Ponekad je traženje istine zanimljivije od samog nalaženja. Naime, kada je Pol Valeri, francuski pesnik, pisao esej o Svedenborgu po nalogu Francuske Akademije, on je naveo reči Lesinga, osnivača književne kritike, koji je napisao, „*Ako treba da biram između lova na zeca i samoga zeca, ja biram ono prvo*“.

Kolumbo je tražeći put za Indiju otkrio Ameriku. Tražeći jedno uzvišeno rešenje, mi ponekad ne nalazimo to rešenje koje smo tražili, ali nađemo ono koje nam je najpotrebnije.

S tom nadom, ostavljam čitaoca da sam donese sud o ovom delu E. Svedenborga, pa neka mi se javi preko e-mail-a, ili na označeni način. Svaki razgovor je koristan.

Delo *O Poslednjem Sudu* prvo je objavljeno u Londonu 1758, Iste godine iz pera E. Svedenborga izašlo je pet dela na latinskom, ovim redom: *Zemlje u Svemiru, Nebo i Pakao, Poslednji Sud, Novi Jerusalim i njegovo nebesko učenje, i Beli Konj*.

Pet godina kasnije, u Amsterdamu objavljeno je delo *Nastavak o Poslednjem Sudu i o Duhovnom Svetu*. Ovo malo delo zasnovano je na rukopisu koji je posmrtno objavljen kao Deo VII, odeljak I *Duhovnog Dnevnika* da bi taj Deo kasnije posebno objavio na engleskom pod naslovom *Poslednji Sud* (posthumno).

Možda čitaocu nije poznato da je E. Svedenborg tvrdio da je bio prisutan u Duhovnom Svetu od 1744. pa do smrti 1782, i da je bio svedok događaja koji su vezani za Poslednji Sud predskazan u Otkrovenju po Jovanu. Po njemu, Poslednji Sudovi se odigravaju na kraju svake Duhovne epohe, ili Univerzalne Crkve. Kada se uklanja-

Poslednji Sud

ju smetnje koje su nastale u komunikaciji između Neba
i zemlje, tj. čovečanstva.

Risto Rundo

Sadržaj

POSLEDNJI SUD I RAZORENI VAVILON

Dan Poslednjeg Suda ne znači Razaranje Sveta	n. 1-5
Razmnožavanje Ljudskog Roda na Zemlji neće nikada prestati	n. 6-13
Nebo i Pakao su od Ljudskog Roda	n. 14-22
Svi ljudi, ma koliko da ih je od Početka Stvaranja, a koji su umrli su ili u Nebu ili u Paklu	n. 23-27
Poslednji Sud mora da bude tamo gde su svi skupa, dakle u Duhovnom Svetu, a ne na Zemlji	n. 28-32
Poslednji Sud se izvršava kada je Crkva na kraju, a Crkva je na kraju kada u njoj nema više vere jer nema ljubavi prema bližnjemu	n. 33-39.
O Veri	strana 54
O Ljubavi prema Bližnjem	strana 58
O Volji i Razumu	strana 61
Sve ono što je predskazano u Otkrivenju ispunjava se ovih dana	n 40-44

Poslednji Sud je završen	n. 45-52
Vavilon i njegovo Uklanjanje	n. 53-64
Prvo nebo i njegovo Obaranje	n. 65-72
Stanje Sveta i Crkve odsada	n. 73-74

NASTAVAK O POSLEDNJIJEM SUDU

Poslednji Sud je završen	n.1-7
Stanje u Svetu i u Crkve pre Poslednjeg Suda, i posle	n. 8-13
Poslednji Sud nad Reformisanim	n. 14-31

NASTAVAK O DUHOVNOM SVETU

Duhovni Svet	n. 32-38
Englezi u Duhovnom Svetu	n. 39-47
Holandani u Duhovnom Svetu	n. 48-55
Papisti u Duhovnom Svetu	n. 56-60
Papski Sveci u Duhovnom Svetu	n. 61-67
Muhamedanci u Duhovnom Svetu, i Muhamed	n. 68-72
Afrikanci i Neznabošci u Duhovnom Svetu	n. 73-78
Jevreji u Duhovnom Svetu	n. 79-82

Kvekeri u Duhovnom Svetu	n. 83-85
Moravijanci u Duhovnom Svetu	n. 86-90
BELEŠKEstrana 162
Bibliografijastrana 168

Poslednji Sud
i
Razoreni Vavilon

TAKO
I O ISPUNJENJU U DANAŠNJE VREME SVEGA
ONOGA ŠTO JE PREDSKAZANO U
OTKROVENJU

Prema onome što sam čuo i video

EMANUEL SVEDENBORG

Dan Sudnjeg dana ne znači Razaranje Sveta

1. Oni koji ne znaju duhovni smisao Reči shvataju samo to da će sve na vidljivom svetu biti razrušeno na poslednjem sudu. Jer se tamo kaže da će vidljivo nebo da nestane skupa sa zemljom, i da će Bog stvoriti novo nebo i novu zemlju. Utvrdili su se u mišljenju da će tada svi ustati iz grobova, te da će dobri biti odvojeni od zlih, i tako dalje. No ovako je rečeno u slovu Reči, jer je ovaj smisao prirodan i poslednje u Božanskom redu, u kojemu sve i svaki deo sadrži u sebi duhovni smisao. Zbog toga onaj koji shvata Reč samo prema slovu Pisma može da ima razna mišljenja, kao i što se dešava u Hrišćanskom svetu gde su se javljale razne jeresi, pri čemu je svaka nalazila potvrdu u Reči.

Ali svima je to oprošteno jer nije bilo poznato da sve i svaki deo Reči sadrži duhovni smisao, niti su znali šta je taj duhovni smisao. No sada mogu da znaju da vidljivo nebo neće nestati, ni nastanjena zemlja, nego da će i jedno i drugo da ostanu; i da se „novim nebom i novom zemljom“ označava jedna nova Crkva, kako u nebu tako i na zemlji; jer i tamo ima Reč, i besede, i slično Bogostovanje kao na zemlji, s tom razlikom što je tamo sve savršenije, jer to nije u prirodnom već u duhovnom svetu. Stoga su tamo svi duhovni ljudi, a ne prirodni kao što su ljudi na svetu. Da je ovako, može se videti iz dela *Nebo i Pakao*, posebno u odeljku o Povezivanju Neba sa Čovekom preko Reči (n. 303-310) i tamo gde je reč o Božanskoj Službi u Nebu (n. 221-227).

2. Evo odlomaka u Reči gde se govori o razaranju neba i zemlje:

Emanuel Swedenborg

Podignite oči svoje i pogledajte dole na zemlju, jer će nebesa iščeznuti kao dim i zemlja će kao haljina oveštati (Isa.51: 6).

Jer, gle, ja ću stvoriti nova nebesa i novu zemlju, i što je pre bilo neće se pominjati (Isa 65: 17).

Načiniću novo nebo i novu zemlju (Isa 66:22).

I zvezde nebeske padoše na zemlju, i nebo se izmače kao svitak kad se savije (Otkr. 6: 13, 14)

I videh veliki, beli presto, i Onoga što sedaše na njemu, i od čijeg lica pobeže zemlja i nebo, i mesta im se više ne nađe (Otkr. 20: 11).

I videh novo nebo i novu zemlju, i jer prvo nebo i zemlja prodoše, i mora nema više (Otkr, 21: 1).

U ovim odlomcima, pod „novim nebom“ ne označava se vidljivo nebo pred očima, nego samo Nebo gde je sakupljen ljudski rod. Jer se nebo sakuplja od celog ljudskog roda od početka Hrišćanske Crkve, samo što to nisu bili anđeli već duhovi iz raznih religija. Na ovo nebo se misli pod „prvim nebom“ koje će nestati. No o onome što se desilo s njima biće reči u onome što sledi. Ovo smo pomenuli samo da bi se znalo na šta se misli pod „prvim nebom“. Uostalom, svako ko misli prosvetljenim umom može da vidi da se ovde ne govori o zvezdanom nebu, pod kojim se razume ogromni nebeski svod od postanja, nego o Nebu u duhovnom smislu gde su anđeli i duhovi.

3. Do sada je bilo nepoznato da se pod „novom zemljom“ razume jedna nova Crkva na zemlji, jer „zemlja“ u Reči označava Crkvu. U prirodnom smislu „zemlja“ je zemlja, ali u duhovnom to je Crkva. To je stoga što oni koji su u duhovnom smislu, to jest, koji su duhovni kao što su anđeli duhovni, ne misle na zemlju samu kad se ona pominje u Reči nego na narod koji je tamo i na njegovu Božansku službu. Odatle to da se „zemljom“ označava

Crkva. A da je ovako, vidi se iz dela *Nebeske Tajne* (n. 662, 1066, 1262, itd). Izneću neke odlomke iz Reči iz kojih se može razumeti donekle da se „zemljom“ označava Crkva:

I ko uteče čuvši tu strahotu, pašće u jamu, a ko izlazi iz jame, uhvatiće se u zamku, jer će se ustave na visini otvoriti i zatrešće se temelji zemlji. Sva će se zemlja razbiti ,sva će se zemlja uskolebati. Sva će se zemlja ljuljati kao pijan čovek, i premestiće se kao koliba, jer će joj otežati bezakonje njeno (Isa. 24: 18-20). Učiniću da će čovek vredeti više nego čisto zlato...I zato će nestati nebo, i zemlja će se pokrenuti sa svoga mesta od jarosti Gospoda nad vojskama (Isa 13:12, 13).

Pred njima će se zemlja tresti, nebesa će se pokolebati, sunce će i mesec pomrknuti i zvezde će ustegnuti svetlost svoju (Joilo 2: 10).

Zatrese i pokoleba se zemlja, zadrmaše i pomeriše se temelji gore (Psalam 18:7,8).

I mnogi drugi odlomci.

4. Isto tako, pod „stvoriti“ treba razumeti u duhovnom smislu „oblikovati“, uspostaviti i „preporoditi“. Tako, pod „stvoriti novo nebo i novu zemlju“ označava se ustanoviti novu Crkvu u Nebu i na zemlji, a što se može videti iz ovih odlomaka:

I narod nanovo stvoreni hvaliće Gospoda (Psalam 102: 18).

Pošalješ duh svoj, i postaju, i obnavljaš lice zemlje (Psalam 104: 30).

Ali sada veli ovako Gospod koji te je stvorio, Jakove, i koji te je sazidao, Izrailju: „Ne boj se, jer te otkupih, pozvah te po imenu tvom, moj si. Sve, koji

Emanuel Swedenborg

se zovu imenom mojim i koje stvorih na slavu sebi, sazdah i načinih“ (Isa. 1, 7).

Pored ostalih odlomaka.

Otuda se pod „novim stvorenjem“ razume čovekova obnova, jer on tada postaje nov, odnosno, od prirodnog postaje duhovan; otuda „novo stvaranje“ označava „obnovljenog čoveka“.

5. O duhovnom smislu Reči, vidi malo delo *O Belom Konju* koji se pominje u *Otkrivenju*.

Množenje Ljudskog Roda na Zemlji neće nikada prestati

6. Oni koji veruju da će sa poslednjim sudom da nestane nebo i zemlja i da će se pojaviti novo nebo i nova zemlja, oni isto tako veruju da će nestati i ljudski rod. Jer misle da će se tada sve ispuniti i da više neće biti ljudi kao pre. Kao što je već pokazano, pod poslednjim sudom se ne misli na rušenje sveta, a iz toga sledi da će ljudska rasa i dalje postojati i da će se ljudi množiti i dalje.

7. Ljudski rod će i dalje postojati kroz večnost što se može zaključiti iz ovoga, a što je pokazano u delu *Nebo i Pakao*:

1. Ljudski rod je temelj na kojem počiva nebo.
2. Ljudski rod je rasadnik (semenište) neba.
3. Širina neba koje je pripremljeno za anđele je tako velika da se ono ne može nikada ispuniti.
4. Broj onih koji sačinjavaju nebo je mali, u upoređenju sa njegovom širinom.
5. Nebo postaje savršenije s povećanjem broja onih koji u njega ulaze.
6. Svako Božansko delo se odnosi na beskraj i večnost.

9.* *Ljudski rod je temelj na kome počiva nebo.*

To je zato što je čovek stvoren poslednji (na kraju stvaranja), a ono što je poslednje, to je temelj onome što prethodi. Stvaranje počinje od najvišeg ili najunutarnijeg, jer je to iz Božanskog, pa onda teče do poslednjeg ili najviše vanjskog, i tada se prvo zaustavlja. Poslednje u stvaranju je prirodni svet, a to je zemljina kugla sa svim

* U prvom latinskom izdanju izostavljen je broj 8

Emanuel Swedenborg

što je na njoj. Kada je to završeno, tada je čovek stvoren a u njemu su sakupljene sve stvari Božanskog reda od prvih do poslednjih; u njegovim najvećim dubinama su prve stvari toga reda; u njegovim poslednjim su one koje su poslednje stvari toga reda tako da je čovek postao Božanski red po svom obliku. Stoga sve ono kod čoveka što je kako u nebu tako i na zemlji, iz neba je ono što je u njegovom umu a iz zemlje ono što je u njegovom telu. Jer ono što je u nebu, to se uliva u njegove misli i osećanja, i pokazuje se onako kako to njegov duh prima, dok ono iz sveta se uliva u njegova čula i želje i pokazuje se onako kako to njegovo telo prima, ali u skladu sa mislima i osećanjima njegovog duha. Da je ovako, može da se vidi iz odeljaka u delu *Nebo i Pakao* gde se o tome govori, a posebno u ovim:

Nebo kao celina slično je čoveku (n. 59-67).

A to je oblik Gospodovog Božanskog Ljudskog (n. 73-77).

I dalje o saglasju (korespondenciji) svega što je u nebu sa svim što je u čoveku (n. 87-102).

O saglasnosti između neba sa svim onim što je na zemlji (n. 103-115).

I o obliku neba (n. 200-212).

Iz ovoga reda stvaranja može se ustanoviti da postoji uska povezanost prvih s poslednjim stvarima, i kada se posmatraju skupa, one čine jedinstvo u kome se prve ne mogu odvojiti od poslednjih stvari, kao što se uzrok ne može odvojiti od posledice. Tako se duhovni svet ne može odvojiti od prirodnog sveta, pa stoga se andeosko nebo ne može odvojiti od ljudskog roda, niti ljudski rod od andeoskog neba. Tako je odredio Gospod da jedno služi drugome, naime, da andeosko nebo služi ljudskom rodu, a ljudski rod andeoskom nebu. Stoga su staništa anđela u nebu samo po izgledu odvojena od staništa ljudi, ali su

Poslednji Sud

u stvari (neba) u čoveku u njegovim osećanjima za ono što je dobro i istinito. Oni izgledaju ljudskom vidu odvojeni kao što je pokazano u delu *Nebo i Pakao* gde se govori o Prostoru u nebu (n. 191-199). Da anđeli obitavaju kod čoveka u njegovim osećanjima za dobro i istinu, vidi se iz Gospodovih reči:

Onaj koji Me ljubi, taj drži Moje zapovesti, i Moj Otac ga ljubi, i Mi ćemo doći njemu, i nastaniti se u njemu (Jovan 14, 23).

Pod „Ocem“ i pod „Gospodom“ misli se na nebo, jer tamo gde je Gospod, tamo je i nebo, jer Božansko koje proizilazi od Gospoda sačinjava nebo (vidi N i P n. 7-12, i 116-125); a to se vidi i iz ovih Gospodovih reči:

Utešitelj, Duh Istine prebiva u vama i u vama je (Jovan 14, 17).

Utešitelj je Duh Istine koji proizilazi iz Gospoda, i otuda se zove „Duh Istine“; a Duh Istine čini nebo i anđele jer su oni prijemnici (Duha istine). (Da je Božansko proističuće od Gospoda Božanska Istina i anđeosko nebo, može se videti u delu *Nebo i Pakao* n. 126-140). Isto se ovo razume pod Gospodovim rečima:

Carstvo Božije je u vama (Luka 17, 21).

„Carstvo Božije“ je Božansko Dobro i Istina u kojima su anđeli. Da su anđeli i duhovi kod čoveka u njegovim osećanjima, bilo mi je dato da vidim po njihovom prisustvu kod mene. Ali anđeli i duhovi ne znaju kod koga su čoveka, niti ljudi znaju koji anđeli i duhovi obitavaju u njima, jer samo Gospod ovo zna i to određuje. Jednom rečju, postoji prostiranje u nebo svih osećanja za dobro i istinu, i povezanost i saobraćaj s onima koji su

Emanuel Swedenborg

u sličnim osećanjima. A tako isto postoji i prostiranje u paklove svih osećanja za zlo i obmanu, i povezivanje i saobraćaj s onima koji su u sličnim osećanjima. Prostiranje osećanja u duhovni svet je slično takvom prostiranju u prirodnom svetu. Komunikacija je u oba slučaja slična, s tom razlikom što u prirodnom svetu postoje predmeti a u duhovnom svetu anđeoska društva.* Iz ovoga je očito da je povezivanje anđeoskog neba sa ljudskim rodом takvo da jedno počiva na drugom, te da bi anđeosko društvo bez ljudskog roda bilo kao kuća bez temelja, jer se nebo završava i počiva na njemu (ljudskom rodu). Takvo je stanje i u pojedinačnom čoveku. Njegove duhovne (stvari), a to su njegove misli i osećanja, ulivaju se u njegove prirodne (stvari), a to su njegova čula i njegovi pokreti, na kojima i počivaju i u kojima se završavaju. Bez ovih čovek bi bio kao bez temelja, te bi njegove misli i osećanja nestali kao nešto nezavršeno ili nešto bez temelja. Slično je sa čovekom kada pređe iz prirodnog u duhovni svet, a to je kada umre. Tada on, pošto je duh, ne počiva na sebi samom već na opštoj osnovi, a to je ljudski rod. Onaj ko ne zna nebeske tajne, veruje da anđeli postoje bez ljudi, i ljudi bez anđela; no ja mogu da posvedočim iz mnogog iskustva u nebu i iz razgovora s anđelima da nijedan anđeo ili duh ne postoje bez čoveka, a ni čovek bez anđela ili duha, nego da postoji uzajamna povezanost. Iz ovoga se može zaključiti, prvo, da ljudski rod i anđeosko nebo čine jedinstvo i uzajamno ga održavaju, a zatim da jedno ne može da se oduzme od drugoga.

10. *Ljudski rod je rasadnik (semenište) neba.* Ovo ćemo pokazati u sledećem odeljku kada budemo pokazivali da i nebo i pakao potiču od ljudskog roda, i da je

* Autor pod komunikacijom misli na to da anđeli ili duhovi osećaju ono što osećaju ljudi sa sličnim osećanjima na svetu; i obratno, ljudska osećanja na zemlji su povezana sa sličnim osećanjima duhova i anđela u duhovnom svetu – (*prim. prev.*).

Ljudski rod rasadnik neba. Odmah da napomenemo, da je nebo kako od stvaranja tako i sada iz ljudskog roda, i da će tako biti i ubuduće. Međutim, može se desiti da ljudski rod na zemlji nestane kada se potpuno odvoji od Božanskog (od Boga). Jer tad čovek ne bi imao nikakvog duhovnog života već bi imao samo prirodni život kao zveri. Kad je čovek u takvom stanju, njega ne mogu da obuzdaju nikakvi zakoni, jer bez uticaja iz neba, i bez Božanskog vodstva, on bi bio bezuman, te bi srljao u svaki zločin, jedan čovek protivu drugoga. No, iako bi tada ljudski rod nestao na zemlji zbog odvajanja od Božanskog (od Boga), do toga ne može doći jer je Gospod to predvideo da postoje ljudski rodovi na drugim zemljama, a kojih ima na stotine hiljada u svemiru, o čemu vidi malo delo *Zemlje u našem Sunčevom sistemu koje se zovu Planete; i Zemlje u Zvezdanom nebu**

Meni je rečeno u nebu da bi ljudski rod na ovoj planeti nestao da Gospod nije sišao u svet, i na njoj uzeo na Sebe Ljudsko koje je načinio Božanskim; isto tako, da Gospod nije dao Reč takvu da ona može da bude temelj andeoskog neba i sredstvo za povezivanje**. Ovo se može videti iz dela *Nebo i Pakao* (n. 303-310) to jest da postoji povezanost neba s čovekom kroz Reč. Ali ovo mogu da shvate samo oni koji misle duhovno, a to su oni koji su kroz priznavanje Gospoda povezani s Nebom, jer samo ovi ljudi misle duhovno.

* Autor opisuje u tome delu duhovne odnosno mentalne osobine ljudi na planetama našeg Sunčevog sistema. Kako se pokazalo da nema ljudi na planetama, misli se da je autor „posećivao“ svojim duhovnim telom ne planete već oblasti u Ogromnom Čoveku, to jest Makrokosmosu. Naime, autor često govori o oblastima u Makrokosmosu, pa je imeni-ma planeta nazvao jednom i oblasti u Makrokosmosu. – (*prim. prev.*) Na svim plnetama našeg sunčevog sistema postoji život i civilizacije mislećih bića, samo na različitoj, višoj frekvenciji od naše. Takođe i u unutrašnjosti Zemlje, u predelu Himalaja, postoji civilizacija Šambale – (*prim. urednika*)

** S ljudskim rodod – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

11. *Širina neba koje je određeno za anđele tako je velika da se ono ne može ispuniti ni kroz večnost.* Ovo smo pokazali u delu *Nebo i Pakao* u odeljku gde se govori o Ogromnosti neba (n. 415-420), i da su oni koji su sada u nebu relativno malobrojni. (U delu *Zemlje u Sve-miru* n. 126).

12. *Savršenost neba raste proporcijalno broju onih koji u njega ulaze.* Ovo dolazi od oblika (neba) prema udruživanjima njegovih stanovnika i komunikaciji koja postoji među njima, jer je to najsavršeniji od svih oblika. Što je više takvih (udruživanja) u savršenom obliku, to sve više ide ka većem slaganju, užem povezivanju i većoj harmoniji. Slaganje i povezivanje raste shodno rastu broja onih koji stižu, jer svaka pojedinačna stvar se uvodi kao nešto što se odnosi na prethodne dve ili više stvari, tako da ono što se uvodi, to potvrđuje i povezuje ono što već postoji. Oblik neba je kao oblik ljudskog uma, čije savršenstvo raste u zavisnosti od dobra i istine od kojih potiče inteligencija i mudrost. Ljudski um koji je u nebeskoj inteligenciji i mudrosti sličan je nebu, jer je slika neba u najmanjem. Odatle postoji sveopšta komunikacija misli i osećanja za dobro i istinu između takvih ljudi i anđela sa društvima svuda u nebu. Širenje raste prema rastu mudrosti, a to je prema povećanju broja saznanja o onome što je istinito, koja se usađuju u razum, i prema obilju osećanja. Ljudski um i anđeoski su takvi da se bogate kroz večnost, a sa tim raste i njihovo savršenstvo. Ovo se dešava osobito onda kada Gospod vodi čoveka, jer se on tada uvodi u prave istine koje se usađuju u razum i u prava dobra koja se usađuju u volju, jer tada Gospod uređuje čovekov um po obliku neba, dok (čovekov um) ne postane na kraju nebo u najmanjem obliku. Iz ovoga upoređenja je jasno da se savršenstvo neba povećava s povećanjem broja anđela. Zaista, svaki oblik ima više delova. Oblik koji nema delova nije oblik jer takav nema

osobine ni promene stanja. Osobina (kvalitet) svakog oblika (forme) dolazi od rasporeda raznih delova u njemu, i od njihovog uzajamnog poštovanja i slaganja koje vodi jedinstvu, po kojem se ceo oblik smatra jednim (oblikom). Takav oblik je utoliko savršeniji koliko je više delova raspoređeno u njemu, jer – kao što je već rečeno – svaka pojedinačna stvar potvrđuje, pojačava, spaja i tako čini savršenijim. No ovo se može videti još jasnije iz onoga što je izneseno u delu *Nebo i Pakao*, gde se navodi,

da je svako društvo nebo u manjem obliku, a svaki anđeo u najmanjem (n. 50-58);

i gde se govori o obliku neba prema udruživanjima i komunikaciji u nebu (200-212),

i gde se govori o mudrosti nebeskih anđela (n. 265-275).

13. *Svako Božansko delo je beskrajno i večno.* Ovo se može zaključiti iz mnogo toga što je i u nebu i na svetu. Ni u jednom od ova dva jedna stvar nije nikad ista kao druga. Ne postoji ni jedno lice koje je istovetno s drugim licem, niti će ga biti kroz večnost. Na isti način, niko nema um koji je isti s nekim drugim umom. Dakle, ima onoliko lica i umova koliko i ljudi i anđela. Nema ni jednog čoveka koji je sastavljen od istih delova tela da bi bio isti kao neki drugi čovek, to se odnosi i na osećanja koja čine um; stoga svaki čovek vodi život koji se razlikuje od svih ostalih. To se odnosi i na Prirodu i na svaki njen deo. Da postoji ovakva beskrajna razlika u svemu, tome je uzrok Božansko koje je beskrajno. Otuda se beskonačno odslikava u svemu, sa ciljem da Božansko vidi sve kao Svoje delo, a isto tako da bi sve što postoji smatralo sebe Božanskim delom. Evo dokaza kao ilustracije koja pokazuje kako se sve u prirodi odnosi na Beskrajno i na Večno. Svako pojedino seme, bilo voćke ili stabla, žita ili cveta, tako je stvoreno da se može množiti beskonačno, to jest da traje u večnosti, jer iz jednog seme-

Emanuel Swedenborg

na izniču i po pet, deset, dvadeset ili stotinu (semenki), a iz ovih opet toliko. Ovakvo oplodavanje iz jednog semena može, ako bi trajalo stotine godina, da dovede do toga da se pokrije semenkama ne samo naša planeta već i mirijade drugih planeta; a sve semenke su tako stvorene da mogu da traju kroz večnost. Otuda je jasno da u ovim (semenkama) postoji ideja beskonačnog i večnog (postojanja); slično je i s ostalim. Anđeosko nebo je svrha radi koje je sve u svemiru stvoreno; jer je anđeosko nebo cilj radi kojega postoji ljudski rod, a tako isto ljudski rod je svrha radi koje postoji vidljivo nebo (nebeski svod) i zemlje na tome nebu. Na taj način, Božansko delovanje usmereno je kao onome što je Beskrajno i Večno, a to je umnožavanje bez kraja, jer u tome je samo Božansko. Iz toga se može zaključiti da neće nikada nestati ljudi, jer ako bi se to dogodilo, tada bi se Božansko ograničilo na određeni broj, pa bi tako u njemu nestalo ono što je beskrajno.

Nebo i Pakao su od Ljudskog Roda

14. U Hrišćanskom svetu je potpuno nepoznato da su i Nebo i Pakao stvoreni od ljudskog roda. Jer se veruje da su anđeli stvoreni od početka, a da je nebo stvoreno posle toga*; da je đavo ili satana bio anđeo svetlosti ali da je zbog pobune bačen sa svojim sledbenicima i da je tako stvoren pakao. Ovome se vrlo čude anđeli da se tako veruje u Hrišćanskom svetu, a još ih više čudi da se ništa ne zna o nebu dok je to prva stvar nauka Crkve. I zato što takvo neznanje vlada, oni se raduju da je Gospod blagoizvoleo da otkrije takvima u Hrišćanskom svetu mnogo toga o nebu i paklu, i da tako razagna tamu koja se širi svakoga dana jer se Crkvi bliži kraj**.

Stoga je njihova želja da ja izjavim kao s njihovih usana da ne postoji ni jedan jedini anđeo koji je stvoren takav u početku, niti u paklu nijedan đavo koji je bio stvoren kao anđeo svetla a koji je bačen dole; nego da su svi, kako u nebu tako i u paklu, od ljudskog roda, u nebu oni koji su živeli na svetu u nebeskoj ljubavi i veri, a u paklu oni koji su živeli u paklenoj ljubavi i veri; isto tako da se pakao u celini naziva đavolom i satanom – gde je ime đavo dato onome paklu koji je iza, a gde su oni koje se nazivaju geniji,

* Ovde kao da autor protivureči sebi, jer drugde kaže da sve počinje od unutarnjeg (duhovnog) a završava se u prirodnom ili poslednjem, što se vidi iz prethodnog teksta. Ovo treba razumeti tako, da sve što postoji kao stvaranje i razvoj, postoji u Božanskom Umu od večnosti, to jest, da su svi oblici života i postojanja počeli od Samog Boga koji ostvaruje svoje ideje u vremenu i prostoru a koji su prividi, iluzije, ili pojavni svet, to jest fenomenalni svet, ili maja u indijskoj filozofiji – (*prim. prev.*)

** Ovde autor misli na Poslednji Sud koji se odigrao u duhovnom svetu u njegovo vreme – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

dok se ime satana daje onome paklu koji je ispred gde su oni koji se nazivaju zlim duhovima. Karakter ovih paklova se vidi iz dela *Nebo i Pakao*, pri kraju. Anđeli rekoše da su Hrišćani zasnovali ovakvo verovanje oslanjajući se na neke odlomke o nebu i paklu u Reči koji su shvaćeni prema pravom nauku. Jer zaista, ako slovo nije rasvetljeno pravim naukom Crkve, ono vuče um u pogrešnom pravcu, a otuda se rađaju neznalačka mišljenja, jeresi i zablude.

15. Drugi razlog da crkveni čovek ovako veruje je u tome što on misli da niko ne može da uđe u nebo pre poslednjeg suda; a o kojem on veruje da će sve što vidi očima biti razrušeno, da će se tada pojaviti novi svet, i da će se tada duša vratiti u telo, te da će tako čovek, u kome će duša biti spojena s telom, ponovo živeti. Uz to ide i verovanje da su anđeli bili stvoreni u početku. Jer je nemoguće verovati da nebo i pakao potiču od ljudskog roda kada se veruje da niko ne može u nebo pre kraja sveta. Da bi se čovek uverio da nije ovako, meni je bilo dato da budem u društvu s anđelima, a ako isto i da razgovaram s onima (duhovima) koji su u paklu, i to za mnogo godina, ponekad od jutra do večeri, i da se tako upoznam i s nebom i s paklom. Cilj je ovome u tome da crkveni čovek ne ostane u ovoj zabludi o uskrsnuću (tela) u vreme suda, i o stanju duše u međuvremenu, kao i o anđelima i o davolu. Ovakvo pogrešno verovanje zatamnjuje um, a kod onih koji misle iz vlastite inteligencije, vodi u sumnju, a kasnije i u odricanje. Jer oni kažu u svom srcu: *Kako može ovako prostrano nebo s toliko zvezda, sa suncem i mesecom, da se raspadne i da se rasprši; i kako mogu zvezde koje su veće od zemlje da padnu s neba na zemlju i kako mogu tela koja su pojeli crvi, koja su se raspala i koja su razbacana svuda po svetu da prime ponovo dušu; i gde je duša u međuvremenu, i šta je ona kad je lišena čula koja je imala u telu?, i mnogo*

toga što se ne može poverovati jer je neshvatljivo; sve to ruši veru u čovekov večni život, u nebo i pakao, kao i u sve ono u što veruje Crkva. Da je ova vera uništena, vidi se iz pitanja: *Ko nam je došao iz Neba i rekao da ima Nebo? Šta je pakao? Da li ga ima? Šta je s večnim mukama čovekovim u paklu? Šta je dan suda? Zar se na njega ne čeka kroz vekove?* – pored ostalih pitanja koja vode poricanju svega. Stoga da ovi koji ovako misle – a što je često slučaj s onima koji su učeni i misle svet-skom mudročću – da ne bi zbunjivali i zavodili proste u veri i u srcu, i da ne bi unosili (u njihove umove) tmine u pogledu Boga, neba i večnog života, i u ono što od ovoga zavisi, Gospod je otvorio unutarnjost moga duha, pa mi je tako bilo dopušteno da razgovaram posle njihove smrti sa svima onima koje sam poznavao u životu tela. S nekima sam razgovarao danima, s nekima mesecima, a s nekima i godinama, a isto tako i s onima koje nisam poznavao u telu a kojih je bilo oko sto hiljada bez preterivanja, od kojih su mnogi bili u nebima a mnogi u paklovima. S nekima sam razgovarao i par dana posle smrti, i rekao im o njihovom pogrebu i pripremama za njihov ukop. Na ovo su odgovarali da je to bilo dobro što su odbacili ono što je služilo telu kao i telesne funkcije u svetu, i želeli su da kažem da oni nisu mrtvi nego da žive kao ljudi isto kao i pre, i da su samo zakoračili iz jednog u drugi svet. Nisu ništa izgubili, jer su u telu i da imaju čula kao i pre, da imaju i razum i volju kao pre, da misle i osećaju, da im rade čula i da osećaju zadovoljstvo, i da imaju želje kao što su imali na svetu. Mnogi koji su bili skoro umrli, kada su se videli da žive kao i pre, i da su u sličnom stanju (jer posle smrti svako se onako oseća kao što se osećao na svetu, ali se to menja kako se postupno približava nebu ili paklu), bili su radosni što su živi, govoreći da nisu verovali da će biti tako. I čudili su se da su bili u takvom neznanju i slepilu o životu posle smrti, a još su se više čudili da su i crkveni ljudi u

Emanuel Swedenborg

takvom neznanju i slepilu kad bi upravo oni trebalo da budu rasvetljeni o ovim stvarima. Tada su po prvi put shvatili da je uzrok toga neznanja i slepila bio u tome što su ih izvanjske stvari, koje se odnose na život u svetu i u telu, toliko zaokupljale da nisu bili u stanju da se uzdignu u svetlost neba niti da misle o crkvenim stvarima više od onoga što se zvanično naučava. Jer kada se ono što pripada telu i svetu toliko voli kao što je to slučaj u naše vreme, um se ispunjava tamom kada čovek zaželi da razmišlja o onome što se odnosi na nebo, a što je iznad onoga što nalaže verska nauka njegove vlastite Crkve.

16. Mnogi učeni ljudi iz Hrišćanskog sveta začudeni su kada se posle smrti vide u telu, u odeći i u kućama, kao na svetu. I kada se sete šta su mislili o životu posle smrti, o duši, o duhovima, o nebu i o paklu, posrame se i kažu da su mislili ludo, i da su prosti verom mislili mudrije od njih. Oni učeni ljudi koji su se bili utvrdili u ovim idejama, i sve pripisivali Prirodi, bili su ispitani i našlo se da su unutarnji delovi njihovog uma bili zatvoreni, a spoljašnji otvoreni, tako da nisu gledali prema nebu nego prema svetu a, shodno tome, i prema paklu. Jer koliko je unutarnje uma otvoreno, toliko čovek gleda prema nebu; a onoliko koliko je zatvoreno, toliko gleda prema paklu. Jer je unutarnje čovekovo oblikovano da prima ono što je iz neba, a spoljašnje da prima ono što je iz sveta; a oni koji primaju svet ali ne u isto vreme i nebo, ti primaju pakao.

17. Iz svakodnevnog iskustva kroz mnogo godina dokazano mi je da je čovekov duh, kada se oslobodi tela, i dalje čovek sličnog oblika. Video sam ih, čuo i s njima razgovarao hiljadama puta, pa i o tome kako ljudi na svetu ne veruju da su duhovi ljudi, a oni koji veruju, za te da se misli da su prosti (nišči). Duhovi su bili u srcu žalosni da takvo neznanje i dalje vlada u svetu, a najviše baš u Crkvi. Ali kažu da ovakvo verovanje dolazi uglav-

nom od učenih koji o duhu misle prema telesnim čulima. Tako, (misle) da je (čovjekov duh) samo neka misao, koja se ne opaža ni u kojem predmetu, kao nešto što od etera a što leti i što se ne može raspasti kada telo umire. Ali pošto Crkva, prema Reči, veruje u besmrtnost duše, morali su da pripišu duši neki život koji kao da je misao, ali joj nisu pripisivali čulne osobine kao što su kod čoveka, sva dok se duša ne sjedini ponovo s telom. Na ovome mišljenju zasnovano je učenje o uskrsnuću, i verovanje da će do ovoga sjedinjenja doći kada dođe poslednji sud. Do takvog se zaključka mora doći kada se pretpostavka o duši poveže s verom Crkve o čovekovom večnom životu. A kada neko ovako misli, ne može da shvati da je čovek duh u ljudskom obliku. Ovome treba dodati to da malo ko danas zna šta je to duhovno, i da su svi anđeli i duhovi takvi (da su duhovni) te da imaju ljudski oblik. Stoga su skoro svi oni koji stižu sa sveta začuđeni da još uvek žive i da su ljudi kao i pre, bez ikakve razlike. A kad prestanu da se tome čude, onda se pitaju kako to da Crkva ne zna ništa o stanju ljudi posle smrti, kada, eto, svi koji su živeli na svetu u drugom životu žive i dalje kao ljudi. A pošto su se pitali zašto ovo nije bilo otkriveno čoveku u viziji (duhovnom viđenju), njima je iz neba odgovoreno da je to bilo moguće i da ništa nije lakše Gospodu nego to, kada On to hoće; ali da oni koji su se utvrdili u obmanama koje se protive ovakvom verovanju, da oni ne bi verovali i kad bi im se to pokazalo vizijama. Dalje, bilo im je rečeno da je vrlo opasno otkriti nešto iz neba onima koji su zaokupljeni svetskim i telesnim stvarima, jer u tom slučaju bi prvo verovali a potom odricali, te bi tako profanisali (obesvetili) samu istinu: a oni koji profanišu, bivaju bačeni u najdublje paklove*. Na ovu opasnost se misli u Gospodovim rečima,

* *Biti bačen* je samo izgled ili privid kako se to pokazuje onima koji vide taj proces, dok u stvari zao duh sam od sebe se „baca“ ili kreće prema paklu – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

Zaslepio je oči njihove i okamenio srca njihova, da ne vide očima i srcem ne razumeju, i ne pokaju se da ih iscelim (Jovan 12: 40).

A da oni koji vole svetske i telesne stvari ne bi verovali, Gospod kaže ovim rečima:

Reče mu Avram, Imaju Mojsija i proroke, neka njih slušaju. A on reče, Ne, oče Avrame, nego ako im dođe neko iz mrtvih, pokajaće se. A on mu reče, Ako ne slušaju Mojsija i proroke, ako neko i iz mrtvih vaskrsne, neće mu verovati (Luka 16: 29-31).

18. Da je nebo nastalo od ljudskog roda, može se zaključiti iz toga što su umovi i anđela i ljudi slični, pošto i jedni i drugi imaju moć razumevanja, opažanja, i htenja. I jedni i drugi su tako oblikovani da mogu da prime nebo. Jer ljudski um je mudar kao i anđeoski, samo što ljudski um nije mudar toliko koliko je kada je u anđeoskom obliku, jer je u zemaljskom telu, i u tome telu njegov duhovni um misli prirodno, jer se tada njegova duhovna misao uliva u prirodne ideje koje su saobrazne duhovnim (idejama), a koje se kao takve opažaju tamo*. Ali nije tako kada se čovekov um oslobodi ropstva tome telu. Tada on više ne misli prirodno nego duhovno, a kada misli duhovno, tada misli ono što je neshvatljivo i neizrecivo prirodnom čoveku, kao kad to anđeo radi. Iz ovoga se može ustanoviti da je čovekovo unutaranje, koje se naziva duh, u suštini anđeo. Da anđeo ima u svemu ljudski oblik, može se videti iz dela *Nebo i Pakao* n. 73-77. Međutim, ako se čovekovo unutaranje ne otvori prema gore nego samo prema dole, ono (unutaranje) još uvek ima ljudski oblik kada se oslobodi tela, ali ima užasan i đavolski oblik, jer nije u stanju da gleda prema nebu nego samo prema paklu.

* U duhovnom svetu – (prim. prev.)

19. Crkva je mogla znati iz Reči da su nebo i pakao nastali od ljudskog roda, i mogla je od toga načiniti stavak svoga Veruju, da je primila rasvetljenje iz neba i da je poslušala Gospodove reči razbojniku, da će danas biti s Njim u raju (Luka 23: 43); kao i ono što je Gospod rekao o bogatašu i Lazaru, da je naime pređašnji otišao u pakao, i tamo razgovarao s Avramom, i da je onaj drugi otišao u nebo (Luka 16: 19-31). Kao i ono što je Gospod rekao Sadukejima o uskrsnuću,

Bog nije Bog mrtvih, nego Bog živih (Matija 22: 32)

A to su mogli saznati i iz verovanja svih onih koji vode dobar život, osobito kada su na samrti. Kada više ne misle o svetskim i telesnim stvarima, a kada veruju da će stići u nebo čim život izađe iz njihovog tela. Ovo verovanje vlada samo dok ne misle prema nauku Crkve o uskrsnuću na poslednjem sudu. Raspitaj se da li je ovako ili nije, pa ćeš se uveriti.

20. Štaviše, svaki onaj kojega su učili o Božanskom redu, može razumeti da je čovek stvoren da bi postao anđeo, jer je u njemu sve ono što je poslednjeg reda (vidi iznad n. 9), u kojem (poslednjem) se može oblikovati ono što pripada nebeskoj i anđeoskoj mudrosti, da se tu čuva i umnožava. Božanski red se nikad ne zaustavlja negde na pola puta da bi oblikovao nešto odvojeno od poslednjeg, jer tada (Božanski red) ne bi u tome bio u punini i potpunosti, već ide do poslednjih*. A kada je u poslednjem, tada prima oblik, i pomoću onoga što tu sabere, obnavlja se i dalje stvara, što se dešava kroz razmnožavanje**. Dakle, ljudski rod je rasadnik (semenište) neba u

* Stvari Božanskog reda – to je čovek u kome se završava sve ono što silazi u njega iz neba i u kojem se tada to kao seme umnožava i usavršava, kako bi iz toga nastao novi anđeo – (*prim. prev.*)

** (ovde se misli na razmnožavanje i u prirodnom i u duhovnom smislu – *prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

poslednjem (Božanskog reda). Na to se misli pod onim što je rečeno o čoveku i njegovom stvaranju u prvoj glavni knjige Postanja.

Potom reče Bog, Načinimo čoveka po Našem liku i na Našu priliku – i Bog stvori čoveka po Svojoj slici i po Svojoj prilici stvori ga. Muško i žensko stvori ih; i blagoslovi ih Bog, i Bog im reče, radajte se i množite se (Postanje 1. 26-28).

Stvoriti na sliku Božiju i na priliku Božiju jeste predati čoveku sve od prvih do poslednjih stvari, i na taj način načiniti ga, u pogledu njegovog unutrašnjeg uma – anđelom.

21. Gospod je ustao (iz mrtvih) ne samo Svojim duhom već i Svojim telom, zato što je, dok je bio na svetu, proslavio celo Ljudsko, to jest, načinio ga Božanskim. Jer je Njegova duša, koju je imao od Oca, bila po Sebi samo Božansko, a Njegovo telo je postalo slika duše, to jest, slika Oca, a to znači slika Božanskog*. To je bio razlog da je On, za razliku od svakog čoveka, ustao telom (vidi delo *Nebeske tajne* n. 10593-4); i ovo (telo) je pokazao učenicima koji su videvši Ga pomislili da vide duha, rekavši:

Vidite ruke moje i noge moje da sam Ja glavom; jer duh nema tela i kostiju kao što vidite da ja imam (Luka 24: 36-39)

Ovim rečima pokazao je da je Čovek ne samo duhom već i telom.

22. U mnogo odeljaka dela *Nebo i Pakao* pokazano je da nebo i pakao postaju od ljudskog roda, kao u ovim:

* Nadamo se da se čitalac do sada navikao na autorovo korišćenje substantiva umesto imenica, tako Božansko znači Bog itd. – (*prim. prev.*)

Poslednji Sud

*Neznabošci ili narodi izvan Crkve (n. 318-328);
Deca u nebu (n. 329-345);
Mudri i prosti u nebu (n. 346-356);
Bogati i siromašni u nebu (n. 357-365);
U pogledu svog unutaršnjeg, svaki čovek je duh (n. 432-444);
Čovek posle smrti je u potpuno ljudskom obliku (n. 453-460); osećanje koje je imao i na svetu, ostavljaajući iza sebe
Posle smrti čovek ima svako čulo, celo sećanje, misao, i samo svoje zemaljsko telo (n. 461-469);
Prva faza čoveka posle smrti (n. 491-511);
Druga faza čoveka posle smrti (n. 499-511);
Njegova treća faza (n. 512-517);
I dalje, o onome što je u paklovima (n. 536-588);*

Iz čega se može ustanoviti da se nebo ne sastoji od određenih anđela koji su stvoreni u početku, niti pakao od određenih đavola i njegove čete, već samo od onih koji su rođeni kao ljudi.

***Svi ljudi, ma koliko da ih je od
Početka Stvaranja a koji su umrli, su
ili u Nebu ili u Paklu***

23. *Kao prvo*, ovo sledi iz onoga što je rečeno i pokazano u prethodnom odeljku, naime, da su nebo i pakao od ljudskog roda.

Drugo, da svaki čovek posle smrti živi u večnosti.

Treće, da sva ljudska bića od stvaranja sveta a koja su umrla, da su u nebu ili paklu.

Četvrto, pošto će svi koji će odsada biti rođeni tako isto doći u duhovni svet, to taj svet ne može da se upoređi s prirodnim svetom u kome ljudi žive na zemlji.

No da bi se ovo uočilo jasnije i uverljivije, izložiću sve ovo i opisati jedno po jedno.

24. *Iz ovoga što je do sada rečeno i pokazano, a to je da su nebo i pakao od ljudskog roda*, vidi se da su svi oni koji su ikada bili rođeni kao ljudska bića od početka stvaranja a koji su umrli, da su ili u nebu ili u paklu. Ovo je jasno bez objašnjavanja. Opšte je verovanje do sada bilo da ljudi neće doći u nebo ili pakao pre poslednjeg suda, kada će se duše vratiti u svoja tela, i kada će uživati u onome u čemu su uživali dok su bili u telu. Proste (neuke) su u ovome vodili oni koji se smatraju mudrima, a koji su ispitivali čoveka iznutra. Ovi poslednji, pošto nisu mislili o duhovnom svetu već samo o prirodnom, pa prema tome ni o duhovnom čoveku, nisu znali da duhovni čovek, a koji je u svakom prirodnom čoveku, ima isto tako ljudski oblik kao i prirodni čovek. Na taj način nije im padalo na pamet da prirodni čovek izvodi svoj oblik iz duhovnog čoveka, iako su mogli da vide da duhovni čovek sledi njega (prirodnog čoveka) u svemu, i da sam prirodni čovek ne radi ništa sam od sebe.

Duhovni čovek je taj koji misli i hoće, i govori onako kako prirodni misli, i to tako da je delo u stvari volja, a govor je misao. Jer, ako oduzmete misao i volju, nema više ni govora ni dela. Iz ovoga se jasno vidi da je duhovni čovek istinski čovek, da je on u svemu što pripada prirodnom čoveku, i da su slični po obliku, jer nema nijednog dela u prirodnom čoveku u kojem ne živi i duhovni čovek. Pa ipak, duhovni se ne pokazuje očima prirodnog čoveka, jer ono što je prirodno ne može videti ono što je duhovno, ali zato duhovno može da vidi prirodno, jer ovo poslednje je po redu (Božanskom), a ono prvo je protivnom tome redu*. Jer postoji uticaj (influks) iz duhovnog u prirodno, pa tako je i moć vida iz duhovnog (sveta). Ali nema obratnog uticaja. Duhovni se čovek naziva čovekovim *duhom*, a taj se pojavljuje u duhovnom svetu potpuno u ljudskom obliku i živi posle smrti. Jer, kao što je rečeno, inteligentni (učeni) ne znaju ništa o duhovnom svetu, pa tako ništa ni o čovekovom duhu, pa su tako lako usvojili ideju po kojoj čovek posle smrti ne može da živi dok se njegova duša ne vrati u telo i ne stekne ponovo telesna čula. Otuda su potekle besmislene ideje o čovekovom uskrsavanju, tako na primer, da će se tela, koja su pojeli crvi ili ribe, ili koja su se raspala u prah, sakupiti Božanskom Svemoći i spojiti s dušama, ali da će se to desiti tek na kraju sveta kada će da nestane ceo svemir; kao i mnoge druge ideje koje su neshvatljive, a koje čovek intuicijom ocenjuje kao

* Ovde treba napomenuti da kada autor govori o sličnosti između duha i čoveka, on na drugim mestima piše da ima razlike utoliko što na svetu čovek može da bude star i ružan, ali on je u duhovnom svet onakav kakav je i njegov duh, s tom malom razlikom što svak tamo prepoznaje sebe u početku jer je sličan sebi kako sebe pamti; tako isto, njega vide ostali duhovi i prepoznaju onako kako ga se sećaju, ali se taj izgled postupno menja, i čovek duh poprima oblik koji je njegov duhovni karakter; tako su plemeniti i duhovno izgrađeni ljudi lepi i prelepi a žene još lepše, ako je to moguće. Treba čitati delo *Bračna Ljubav*, i zamisliti se nad lepotom bračnih drugova koji se isprva vide kao jedan duh-andeo – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

nemogućim i protivnim Božanskom redu. Ovakve ideje samo slabe veru mnogih, jer oni koji su imalo mudri ne mogu da veruju ako ne mogu da donekle shvate, te ne mogu da veruju ono što je nemoguće. Otuda oni koji ne veruju u život posle smrti nalaze dokaze da ga poreknu. No da čovek ustaje neposredno posle smrti i da je u potpuno u ljudskom obliku, to može da se vidi u delu *Nebo i Pakao* u mnogim odeljcima. Ovo smo rekli da bi se ponovo utvrdilo da nebo i pakao potiču od ljudskog roda, a to znači da svi oni koji su ikada bili rođeni i koji su umrli, da su u nebu ili paklu.

25. *Da svaki čovek posle života na svetu živi u večnosti*, može se zaključiti iz toga što je tada čovek duhovan, to jest nije više prirodan, i da duhovni čovek, kada se odvoji od prirodnog, ostaje takav kroz večnost, jer se stanje čovekovo ne može promeniti posle smrti*. Uz to, treba znati da je duhovno svakoga čoveka povezano s Božanskim, i da ono voli Božansko (Boga), i da na njega utiče sve ono što dolazi od Božanskog (od Boga), a to je ono što Crkva naučava**. Otuda to da je čovekovo duhovno telo povezano s Bogom kroz misao i volju, a ovo su dve sposobnosti koje pripadaju duhovnom čoveku i koje čine njegov život. Ono što se može povezati s Božanskim, to ne može nikada umreti jer Božansko je u njemu i povezuje ga sa Sobom. Pored toga, čovek je tako stvoren da je u pogledu uma stvoren po obliku neba, a oblik neba je od samog Božanskog (Boga), što se vidi u delu *Nebo i Pakao*.

* Ovde treba primetiti da autor govori o promenama čovekovog duha utoliko što čovek postepeno odbacuje ono što je bilo lažno kod njega a to je ono što se nije slagalo s njegovom pravom voljom i misli, te tako postaje ono što je on istinski, a to je proces koji se odvija u Svetu duhova koji je stanje između Neba koji izgleda da je iznad, i Pakla koji izgleda da je ispod Sveta duhova – (*prim. prev.*)

** Ovde treba primetiti da Crkva naučava zakone čovekoljublja i pokornosti volji Božijoj, između ostalog, a to ostavlja duboki trag na svakoj duši dok je u telu i posle – (*prim. prev.*)

Božansko Gospodovo sačinjava i oblikuje nebo (n. 7-12, i n. 78-86);

Čovek je tako stvoren da bude nebo u najmanjem obliku (n. 57);

Celo nebo kao jedno liči čoveku (n. 59-66).

Stoga anđeo ima potpuno ljudski oblik (n. 73-77).

A anđeo je čovek u pogledu svoga duhovnog (tela). O ovome sam ponekad razgovarao s anđelima. Vrlo su se čudili da među učenicima u Hrišćanskom svetu ima mnogo onih koji potpuno odbacuju svako verovanje u svoju vlastitu besmrtnost, verujući da se čovekova duša rasipa posle smrti kao i duša životinje. Oni ne opažaju razliku između čoveka i životinje, a ta je u tome da se čovek može uzdići iznad samog sebe i misliti o Bogu, nebu, veri, duhovnom i moralnom dobru, o istini i sličnim stvarima, i da se može uzdići do Samog Božanskog, i biti povezan s Njim kroz sve ovo. A životinje ne mogu da se uzdignu iznad svog prirodnog stanja da bi mislile o ovim stvarima, pa stoga se njihovo duhovno ne odvaja od njihovog prirodnog; postoji i uticaj iz duhovnog sveta i u životinje, samo taj je opšteg a ne posebnog karaktera, vidi *Nebeske Tajne* n. 1633, 3646, a i 4525, 6323, 9231. To je razlog da se život životinja rasipa s prirodnim životom*. Anđeli su dalje rekli da je razlog da u hrišćanskom svetu mnogi takozvani učeni ne veruju u svoju besmrtnost, u tome što u srcu poriču Božansko (Boga) a priznaju Prirodu umesto Boga. Ovi koji polaze od ovakvih načela ne mogu da misle o večnosti koja dolazi od povezivanja s Bogom, pa tako misle o čoveku samo kao o životinji, jer kada izbace iz svojih misli Božansko, oni u isto vreme odbacuju i ono što je večno.

* Medutim, životinje postoje i u duhovnom svetu; prvo stoga što sve što je u čovekovom sećanju može da se vidi i da postoji dokle to čovek hoće, a drugo, životinje predstavljaju osećanja duhova, pa su duhovi anđeli okruženi onim stvarima koje predstavljaju njihove misli i osećanja – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

Zatim rekoše da u svakom čoveku ima najdublji ili najviši stepen života, odnosno nešto najviše u što se prvo Gospod uliva, da bi onda iz toga sređivao ostale unutarnje stvari koje pripadaju duhovnom i prirodnom čoveku, a koje slede prema stepenima reda u čoveku. Ovo najdublje ili najviše oni nazivaju Gospodovim ulazom kod čoveka, i Njegovim staništem kod čoveka. Onda nastaviše da je po ovome najdubljem ili najvišem čovek čovek, i da se po tome razlikuje od životinja koje to nemaju; otuda dolazi da se ovim unutarnjim on može uzdići, za razliku od životinja, do Samoga Gospoda, da može da u Njega veruje, da Ga voli, da primi inteligenciju i mudrost, i da može govoriti razumno. Upitani o onima koji osporavaju Božansko i Božanske istine kroz koje se čovekov život povezuje sa Samim Božanskim (životom), naime kako ovi žive kroz večnost, na to rekoše da i ovi imaju moć mišljenja i htenja, kao i to da mogu da vole ono što dolazi od Božanskog isto kao i oni koji priznaju Božansko; i po toj moći i oni su besmrtni. Rekoše da ovakvi ima istu moć iz gorepomenutog stepena koji postoji kod svakog čoveka; da čak i oni u paklu imaju tu moć, a bilo je i pokazano da oni i misle i govore protivu Božanskih istina. Otuda svaki čovek, bez obzira na karakter, živi uvek. I zato što svaki čovek posle smrti uvek živi, nijedan anđeo ili duh nikad ne misle o smrti, niti znaju što je to „umreti“. Stoga, kada se u Reči pominje „smrt“, anđeli to shvataju kao prokletstvo koje je u duhovnom smislu smrt, ili to razumeju kao nastavak života i uskrsnuće (vidi *Nebeske Tajne* . 5407, 6119, 9008 – prim. prev.). Ovo je rečeno da bi se potvrdilo da svi ljudi koliko god da ih je od početka stvaranja a koji su umrli, da svi žive u nebu ili paklu.

26. *Svi ljudi rođeni od početka stvaranja a koji su umrli, jesu ili u nebu ili paklu.* Da bih se u ovo uverio, bilo mi je dato da razgovam s nekima koji su bili rođeni pre Potopa, a i s nekima koji su živeli posle Potopa, i sa

nekima iz Jevrejskog naroda, koji su poznati iz Reči Starog Zaveta, pa s nekima koji su živeli u Gospodovo vreme, pa i s mnogima koji su živeli u sledećim vekovima sve do današnjih dana, a i sa svima nakon smrti a koje sam poznavao u njihovom zemaljskom životu, Pored ovih, razgovarao sam s malom decom, kao i sa neznabošcima, Iz ovih iskustava potpuno sam se uverio da nema nijednog ljudskog bića rođenog od postanka Zemlje koje nije ili u nebu ili u paklu.*

*27. Pošto će svi oni koji odsada budu rođeni tako isto doći u duhovni svet, taj svet mora da je takvog obima i prirode, da se ne može uporediti s prirodnim svetom u kome ljudi žive na zemlji. Ovo je očito po tome što su ljudi u gomilama od početka stvaranja prešli u duhovni svet i tamo se nalaze zajedno. Zatim, povećava se (duhovni svet) onima koji odsada tamo idu, i to beskonačno, kako je pokazano u n. 6-13. Naime, da se širenje ljudskog roda ne zaustavlja. Bilo mi je dato, kad su mi (unutarnje) oči bile otvorene, da vidim koje je mnoštvo ljudi tamo; bilo ih je toliko da bi se teško izbrojali. Bilo ih je na desetine hiljada, i to samo u jednoj oblasti, a koliko li ih je u drugim oblastima? Tamo su svi okupljeni u društva, a društava je veliki broj, a svako društvo oblikuje tri neba, ispod kojih su paklovi. Tako, neki (duhovi) su na visini, neki u sredini, a oni koji su ispod ti su u dubinama ili u paklovima. Oni koji su na visinama, oni žive kao ljudi u gradovima u kojima ih je ponekad na stotine hiljada. Otuda je jasno da se prirodni svet u kome žive ljudi na zemlji ne može uporediti s tim svetom po broju ljudi; a kada čovek pređe iz prirodnog u duhovni svet, to je kao da iz nekog sela prelazi u veliki grad**.*

* Autor je za 15 godina vodio Dnevnik svojih susreta i iskustava u Duhovnom svetu – (prim. prev.)

** Autor na drugim mestima piše da je šetao ulicama Londona, Amsterdama i Štokholma, jer postoje replike gradova u duhovnom svetu

Emanuel Swedenborg

Isto se tako može ustvrditi da se prirodni svet ne može po svojim osobinama uporediti s duhovnim svetom, jer tamo postoje ne samo sve one stvari kao i u prirodnom svetu, već i bezbroj drugih koje se nikad nisu videle u prirodnom svetu niti se mogu pokazati vidu. Jer tamo, duhovne stvari su pokazane svaka u svome tipu, po izgledu kao prirodne ali s bezbroj varijacija. Jer duhovno toliko nadilazi prirodno po osobinama da se to ne može uporediti ni sa čim u prirodnom svetu. Jer prirodna čula ne mogu da prime (shvate) ni hiljaditi deo onoga što duhovni um prima, a sve stvari duhovnog uma pokazuju se u njihovim oblicima, vidu. Otuda se duhovni svet u svojim divotama i čudima ne može opisati. Da dodam to da što neba više rastu, sve se stvari u njima pretvaraju u oblike koji su saobrazni stanjima ljubavi i vere, pa stoga i stanjima inteligencije i mudrosti; tako, razlike su sve brojnije s povećanjem broja onih koji ulaze u duhovni svet. Stoga su oni koji su bili uzdignuti u nebo rekli da su videli što oko nije videlo i čuli što uho nije čulo (ovde autor besumnje misli na apostola Pavla koji je to napisao u Poslanici I Korinćanima gl. 2, stih 9, *što oko ne vide i uho ne ču – prim. prev.*). Iz ovoga se vidi da nema upoređenja između duhovnog i prirodnog sveta. O prirodi duhovnog sveta može da se vidi više u delu *Nebo i Pakao* gde se piše –

O dva carstva u nebu (n. 20-28);

O društvima u nebu (n. 41-50);

O predstavama i o izgledima u nebu (n. 170-176);

O mudrosti anđela u nebu (n. 265-275).

Treba reći da je ono što je opisano samo mali deo onoga što tamo postoji.

gde žive oni koji su navikli i vole da tamo žive... Ali zato postoje i posebna naselja, palate, kuće, vrtovi, sve što čovek zamisli, to i stvara ili se to samo pojavljuje kao odraz čovekovog uma. Stoga je Gete, rekao da se slaže sa Swedenborgom da je život posle smrti eksteriorizacija čovekovog umnog života – (*prim. prev.*)

** (duhova i anđela – *prim. prev.*)

***Poslednji Sud se mora izvršiti tamo
gde su svi skupa, dakle u Duhovnom
Svetu, a ne na Zemlji***

28. O Poslednjem Sudu se veruje da će se tada Gospod pojaviti na nebeskim oblacima s anđelima u slavi, i da će probuditi iz grobova sve one koji su ikada živeli od početka stvaranja, i da će se njihove duše obući u tela, i da će svima suditi, šaljući one koji su činili dobro u nebo, a one koji su činili zlo u večnu smrt ili pakao. Ove se verovanje u Crkvi izvodi iz doslovnog smisla Reči, a nije se moglo ukloniti takvo verovanje sve dok se nije znalo da postoji duhovni smisao u svemu što se pominje u Reči, i da je taj smisao sama Reč, gde doslovni smisao služi kao temelj ili baza, bez kojega slova Reč ne bi mogla biti Božanska niti bi mogla služiti i nebu i zemlji kao sredstvo pouke i povezivanja. Stoga onaj koji zna duhovne stvari koje su saobrazne prirodnim stvarima u Reči, taj zna da „Gospod koji dolazi na nebeskim oblacima“ označava Njegovu pojavu u Reči. Naime, „Gospod“ je u Reči Božanska Istina. „Nebeski oblaci“, na kojima će doći, su doslovni smisao Reči; dok je „slava“ njen duhovni smisao. „Anđeli“ su nebo iz kojeg dolazi taj izgled*, ali su oni isto tako i Božanske Istine (vidi *Nebeske Tajne n. 2533, 1873*). Iz ovoga je jasno šta se označava ovim rečima, naime to da kada dođe kraj Crkve, Gospod će otkriti duhovni smisao Reči, a tako i Božansku istinu onakva kakva je u sebi; a to je znak da se poslednji sud približio. Da postoji duhovni smisao u svemu o čemu se govori u Reči, i u svakoj reči pojedinačno, i šta je taj smisao, može se videti u delu *Nebeske Tajne*, u kojem su objašnjeni

* (nebeski oblaci – prim. prev.)

Emanuel Swedenborg

sadržaji i pojedinosti pomenute u knjizi *Postanja* i knjizi *Izlaska*, a što se može naći i u malom delu *O Belom Konju koji se pominje u Otkrivenju*.

29. Može se zaključiti iz onoga što je već rečeno, a i iz onoga što sledi, da se poslednji sud odigrava u duhovnom svetu, a ne u prirodnom svetu, odnosno na zemlji. U prethodna dva odeljka pokazano je da su i nebo i pakao od ljudskog roda, kao i to da su svi ljudi koji su rođeni od početka stvaranja a koji su umrli, svi ili u nebu ili u paklu, a to znači da su tamo zajedno. Međutim, u onome što sledi, biće pokazano da je poslednji sud već završen.

30. Pored toga, treba znati da se nikome ne sudi dok još živi u prirodnom svetu, jer je čovek tada u prirodnom telu. Ali mu se sudi kad postane duh, to jest kada stigne u duhovni svet, jer je tada u duhovnom telu. Sudi se duhovnom a ne prirodnom čoveku, jer ovaj poslednji nije kriv ni za šta, jer on ne živi od sebe, jer je on samo agent ili oruđe kroz koje deluje duhovni čovek (vidi n. 24). To je razlog da se sud izvršava kad se odbaci prirodno telo, a kada se čovek obuče u duhovno. U duhovnom telu čovek izgleda onakav kakav je u pogledu ljubavi i vere, jer je svako u duhovnom svetu slika svoje ljubavi, ne samo u licu i telu, već i u govoru i pokretima (vidi *Nebo i Pakao* n. 481). Tako se pokazuju sve njegove osobine, pa se prema tome (ljudi duhovi) odvajaju, kada se to sviđi Gospodu. Isto tako je jasno iz onoga što smo rekli, da se sud izvršava u duhovnom a ne u prirodnom svetu, ili na zemlji*.

* Na drugim mestima, autor govori o razlici između istorijskog i zajedničkog suda nad Crkvom kada u njoj nestanu istine, i pojedinačnog suda kojem se podvrgava svaki duh čovek kratko posle ulaska u duhovni svet, kada on vidi uživo ceo svoj život, i ne može da obmane ni sebe ni svoje sudije – (*prim. prev.*)

31. U delu *Nebo i Pakao* u odeljku naslovljenom

Čovek je posle smrti onakav kakav je bio njegov život na svetu (n. 470-484),

pokazuje se da prirodni život ne ostavlja posledice (na duhovni), već da duhovni deluje na prirodni, jer prirodno nema života od sebe, jer onaj pojavni život u njemu je od života duhovnog čoveka; stoga se sudi duhovnom čoveku, a „suditi po njegovim delima“ odnosi se na duhovnog čoveka*.

32. Ovde ću dodati jedan nebeski arkanum (tajnu), koja je pomenuta u delu *Nebo i Pakao*, ali nije bila opisana. Odmah posle smrti, čovek se pridružuje nekom društvu, a to se događa čim uđe u duhovni svet (vidi n. 427 i 497). Ali duh ovoga nije svestan jer tada je još u vanjskom (svesti ili uma) a ne u unutarnjem. I dok je u ovome stanju, on ide tamo amo, gde god ga vuče njegova želja i duša; ali u stvari on je tamo gde je i njegova ljubav, a to znači u društvu onih koji su u sličnoj ljubavi**. Kad je u ovom stanju, on se pojavljuje na mnogim mestima, gde je prisutan kao da je u telu, ali ovo je samo privid (izgled). Stoga, čim ga Gospod uvede u njegovu vladajuću ljubav, on nestaje iz vida ostalih (duhova u drugim društvima), te ostaje među onima koji su njegovi i u društvu kojemu je pridodat. Ovo je nešto čudnovato u duhovnom svetu i stvar divljenja za one koji ne znaju šta je tome uzrok. Stoga sada, čim se duhovi okupe, i kada se potom izdvoje, njima se sudi, tako da je trenutno svaki na svome mestu, dobri u nebu u društvu među sebi

* Kad autor govori o „prirodnom čoveku“ on na ovome mestu misli na fizički i biološki sklop koji je samo nosilac duhovnog čoveka, slično automobilu dok je vozač i upravljač čovek – (*prim. prev.*)

** U kojima prevladuje slično osećanje odnosno ljubav prema nečemu – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

sličnima, a rđavi u paklu u društvu gde su među sebi sličnima. Iz ovoga se vidi da se poslednji sud može izvršiti samo u duhovnom svetu, jer tamo je svak slika svoga vlastitog života, tako je svak u svom (društvu). A tako nije u prirodnom svetu. Tamo dobri i rđavi mogu da budu zajedno, gde jedni ne znaju prirodu drugih, niti se odvajaju prema prirodi njihovih ljubavi. Zaista, nije moguće nijednom čoveku da bude u nebu ili paklu sve dok živi na svetu. Stoga, da bi došao u jedno ili u drugo, on mora da otkloni prirodno telo, i da posle toga ide na sud u duhovnom telu. Stoga se, eto, sudi duhovnom a ne prirodnom čoveku*.

* Autor, međutim, tvrdi da čovek prima uticaj ili iz neba ili iz pakla dok je u prirodnom svetu, i da je taj uticaj, to jest blizina neba ili pakla, vidljiva duhovima i anđelima iz duhovnog sveta. Naime, čovek koji *gleda prema nebu*, metaforično rečeno, vidi se kao da je iznad zemlje, a onaj koji *gleda prema paklu*, to jest koji prima uticaj iz pakla, vidi se kao da je utonuo u zemlju – (*prim. prev.*)

***Poslednji Sud se izvršava kada je Crkva
na kraju; a Crkva je na kraju kada u njoj
nema više vere jer nema ljubavi
prema bližnjemu***

33. Ima više razloga da se poslednji sud izvršava onda kada je Crkva na kraju. Prvi je u tome što tada počinje da se gubi ravnoteža između neba i pakla, a s njom i čovekova sloboda. A kada čovek nije slobodan, on ne može da se spasi. Jer tada je kao nošen prema paklu, i ne može da se okrene prema nebu. Bez slobode niko ne može da se popravi, jer je sva čovekova sloboda zasnovana na ravnoteži između neba i pakla. Da je ovako, može se videti iz dva odeljka u delu *Nebo i Pakao* gde se govori o

Ravnoteži između neba i pakla (n. 589-596).

i da je

Čovek u slobodi zato što postoji ravnoteža između neba i pakla (n. 597-603);

I da se niko ne može popraviti ako nije slobodan.

34. Da ravnoteža između neba i pakla počinje da se gubi na kraju Crkve, to se može utvrditi iz toga što nebo i pakao potiču od ljudskog roda, o čemu se vidi u odgovarajućem odeljku; jer kada malo ljudi stižu u nebo a mnogo u pakao, tada zlo s jedne raste na račun dobra s druge strane. Jer kako raste pakao, tako raste i zlo, a sve zlo kod čoveka je iz pakla, dok je sve dobro iz neba. Stoga što zlo nadjačava dobro na kraju Crkve, tada Gospod svima sudi, te se zli odvajaju od dobrih, i sve se vraća u red. Novo nebo i nova Crkva se tada uspostavljaju. Ovo se na-

Emanuel Swedenborg

ziva poslednjim sudom o kojem će mnogo toga biti rečeno u onome što sledi*.

35. Poznato je iz Reči da je Crkva na kraju onda kada u njoj više nema vere, ali nije poznato još uvek da nema vere kada nema ljubavi prema bližnjemu. Stoga će nešto o tome biti rečeno u onome što sledi. Gospod je predskazao da će kraj Crkve biti onda kad ne bude više vere,

*Kada Sin čovečji dode, hoće li naći vere na zemlji?
Luka 18: 8.*

A tako isto da tada neće biti ni ljubavi prema bližnjemu,

I zato će se umnožiti bezakonje, ohladiće se vera mnogih... I propovedaće se ovo jevanđelje po celom svetu – i tada će doći kraj. Mateja 24: 12, 14.

Kraj veka je poslednje vreme Crkve. U tome poglavlju kod Mateje Gospod opisuje postupno opadanje ljubavi i vere, ali u čistim saobraznostima. Stoga se ono što je Gospod predskazao ne može razumeti ako se ne poznaje duhovno značenje. Stoga je Gospod meni naložio da ja objasnim ove stvari o kojima se govori u tome poglavlju i u sledećim, a koje se odnose na kraj veka (vremena), na Njegov Dolazak, i postupno pustošenje Crkve, kao i na poslednji sud, i to u *Nebeskim Tajnama* (n. 3353-3356, 3486-3489, 3650-3655, 3751-3757, 3897-3901, 4056-4060, 4229-4231, 4332-4335, 4422-4424, 4635-4638, 4661-4664, 4807-4810, 4954-4959, 5063-5071).

36. Još će nešto biti rečeno o veri kad nema ljubavi prema bližnjemu. Kaže se da ima vere sve dok se veruje u nauk Crkve, to jest da veru imaju oni koji veruju. No samo

* Autor razlikuje između poslednjeg suda nad celom Crkvom, i poslednjeg suda nad svakim pojedinačnim čovekom-duhom nakon negovog ulaska u duhovni svet – (*prim. prev*).

verovanje nije vera, jer vera je hteti i činiti ono što se veruje. Kada se u nauk Crkve samo veruje, on nije u čovekovom životu već samo u njegovoj memoriji, a to znači samo u misli spoljašnjeg čoveka; naime, vera ne ulazi u čovekov život pre nego li uđe u njegovu volju i njegova dela. Tek tad je vera u čovekovom duhu, jer se čovekov duh, čiji je život sami njegov život, oblikuje iz njegove volje, a iz misli samo onoliko koliko ta misao proističe iz volje. Čovekova memorija i misao samo su ulazna vrata. Bilo da kažeš volja ili da kažeš ljubav, to je isto jer svak voli ono što hoće, a hoće ono što voli. Tako je volja prijemnik ljubavi, a intelekt je prijemnik vere. Čovek može da zna, da razmatra, i da razume mnogo toga, ali kada je sam sa sobom, tada misli iz svoje volje ili svoje ljubavi. Tako on odbacuje sve to posle života u telu, kad živi u duhu. Jer, kao što je rečeno, samo ono ostaje u čovekovom duhu što je ušlo u njegovu volju ili ljubav. Na ostalo on gleda posle smrti kao na nešto strano, i pošto to ne pripada njegovoj ljubavi, on to izbacuje iz kuće i odvraća se od toga. Drugačije je kada čovek ne samo da veruje u nauk Crkve koji je iz Reči, već to voli i čini, jer tek tada vera oživljava. Jer vera je osećanje za ono što je istinito kad se to hoće baš zato što je istinito, jer hteti istinu zato što je istina, to je ono što je duhovno u čoveku. A ovo se razlikuje od prirodnog (čoveka) koji hoće ono što je istinito ne zato što je to istinito već radi svoje slave, ugleda ili dobiti. Ono što je istinito u suštini je Božansko. Stoga priznavati ono što je istinito zato što je istinito, to je priznavati i voleti Božansko (Boga). Ovo dvoje je povezano, i u nebu se smatra jednim. Jer Božansko koje proističe od Gospoda u nebu je Božanska istina (vidi delo *Nebo i Pakao*, n. 128-132), te oni koji to primaju i pretvore u svoj život, oni su anđeli u nebima. Ovo je sve rečeno kako bi se znalo da samo verovanje nije vera, već htenje i činjenje. Ljubav prema bližnjemu (karitas) jeste hteti i činiti *.

* Istinu i dobro – (*prim. prev.*).

37. U današnje vreme vera je tako retka u Crkvi da je skoro ni nema. To je postalo jasno kada su kako prosti, tako i učeni posle smrti bili ispitani kao duhovi o tome u šta su verovali dok su bili na svetu. Nađeno je da su svi do jednoga pretpostavljali da je vera samo verovanje i ubedenje da je nešto tako, i to je bio slučaj osobito s učenima koji su smatrali da je vera u tome da se veruje i da se ima poverenje u to da su oni spaseni Gospodom mukom i Njegovim posredovanjem. Nađeno je da je malo koji od njih znao da nema vere ako u njoj nema ljubavi prema bližnjemu. Štaviše, nisu znali šta je ljubav prema bližnjemu, niti su znali razliku između mišljenja i htenja. Većina odbacuje ljubav prema bližnjemu, govoreći da ona ništa ne doprinosi, već samo vera. Kad im je bilo rečeno da su ljubav ka bližnjem i vera jedno, kao što su jedno volja i razum, i da ljubav ka bližnjem ima svoje mesto u volji a vera u razumu, i da ako bi se oni razdvojili, da bi to bilo kao da se odvaja volja i razum, videlo se ovo da oni nisu shvatili. Iz ovoga je jasno da u današnje vreme skoro i da nema vere. Ovo je pokazano i na živim primerima. Naime, oni koji su bili ubeđeni da imaju veru, bili su uvedeni u jedno anđeosko društvo u kome je vladala prava vera, i kada im je bilo dato da međusobno razgovaraju (komuniciraju), jasno su videli da nemaju vere, što su kasnije i priznali pred mnogima. Isto je bilo pokazano drugim koji su isto tako verovali da imaju veru, ali se pokazalo da nemaju ni vere ni ljubavi prema bližnjemu. Svaki od njih je na kraju priznao da nema vere, jer ništa od vere nije bilo u njihovom duhu, već samo u mislima dok su živeli u prirodnom svetu.

38. Takvo je danas stanje Crkve; naime, nema u njoj vere jer nema ljubavi prema bližnjem; a gde nema ljubavi prema bližnjem, tu nema duhovnog dobra, jer ono dolazi samo od ljubavi prema bližnjemu. Iz neba je rečeno da još uvek ima dobra, ali ono se ne može nazvati

duhovnim dobrom, već samo prirodnim dobrom, iz razloga što je Božanska istina zatamnjena. A Božanska istina je ta koja vodi ka ljubavi prema bližnjemu, jer ona uči to i gleda na njega kao na svoj cilj kojem ona vodi (čoveka). Dakle, ljubav ka bližnjemu postoji srazmerno istinama na kojima se zasniva. Božanske istine, iz kojih se izvode učenja Crkve, uzimaju u obzir veru samu, pa se stoga nazivaju naukom vere, a ne obaziru se na život. Tako, istine koje se samo odnose na veru a ne na život, ne mogu čoveka da učine duhovnim: i sve dokle su izvan njegovog života, one su samo prirodne, jer se smatraju samo spoljašnjim u odnosu na čoveka*. Otuda to da danas nema duhovnog dobra, već samo prirodnog dobra. No treba dodati da je svaka crkva duhovna u početku jer izvire iz ljubavi prema bližnjemu; ali s vremenom, kako se okreće od ljubavi prema veri, ona od unutarne postaje spoljašnja crkva. A kada postane spoljašnja, tada je na kraju, jer tada pridaje svu važnost znanju, a skoro nimalo životu. I tako u toj meri čovek od unutarnjeg postaje spoljašnji, i tako se u njemu duhovno svetlo gasi, i na Božanske istine više ne gleda od njih samih, to jest od nebeske svetlosti, već samo od prirodne svetlosti. A to svetlo (prirodno) je takvo da je po sebi bez duhovne svetlosti, vidi Božansku istinu kao da je noć, i ne zna odakle dolazi to da je nešto istina osim iz izjave nekog crkvenog veledostojnika, a što zajednica uglavnom prihvata (kao istinu). Stoga Gospod ne može da rasvetli njihov intelekt, jer onoliko koliko prirodna svetlost sija u intelektu, toliko duhovna svetlost tamni. A prirodna svetlost sija u intelektu onda kada se vole svetske, telesne i zemaljske stvari više nego duhovne, nebeske i Božanske. I toliko je čovek spoljašnji.

* (Kada autor govori o „prirodnom u čoveku ili kod čoveka“, on misli na osećanja, misli i dela koja služe prirodnom čoveku u svetu da ostvari svoje prirodne ili sebične ciljeve bez obzira na veru u Boga i ljubav prema bližnjemu – *prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

39. Zato što se u Hrišćanskom svetu ne zna da nema vere tamo gde nema ljubavi prema bližnjem, niti se zna šta je to ljubav ka bližnjemu, niti da volja čini čoveka, a misli samo onoliko koliko potiču iz njegove volje, i kako bi se ovo videlo u svetlosti intelekta, sakupiću odlomke iz *Nebeskih Tajni* koje će biti ilustracija onoga o čemu je sada reč.

IZ NEBESKIH TAJNI

O VERI

Oni koji ne znaju da se sve u svemiru odnosi na istinito i na dobro, kao i na povezivanje ovih kako bi sve nastalo, oni ne znaju da se i sve stvari u Crkvi odnose na veru i na ljubav, i na njihovo povezivanje (n. 7752-7762, 9186, 9224).

Sve stvari u svemiru odnose se na ono što je istinito i dobro, i na njihovo povezivanje (n. 2452, 3166, 4390, 4409, 5232, 7256, 10122, 10555).

Istine su od vere, a dobra su od ljubavi (n. 4352, 4997, 7178, 10367).

Oni koji nisu svesni da se sve stvari kod čoveka odnose na razum i volju, i na njihovo povezivanje, kako bi čovek bio čovek, oni tako isto ne znaju da se sve stvari Crkve odnose na veru i ljubav, i na njihovo povezivanje tako da bi se izgradila crkva u čoveku (n. 2231, 7752-4, 9224, 9995, 10122).

Čovek ima dve sposobnosti, jednu koja se naziva razum, i drugu koja se naziva volja (n. 641, 803, 3623, 3539).

Otuda sledi da ljubav ili karitas čine Crkvu, a ne vera sama, ili vera odvojena od njih (od ljubavi ili karitasa) (n. 809, 916, 1798-9, 1834, 1844, 4766, 5826).

Vera odvojena od ljubavi nije vera (n. 654, 724, 1162, 1176, 2049, 2116, 2343, 2349, 2417, 3419, 3849, 3868, 6348, 7039, 9783).

Ovakva vera se gubi u drugom životu (n. 2228, 5820).

Sami nauk bez vere razara ljubav (karitas) (n. 6353, 8094).

Oni kod kojih je vera odvojena od ljubavi predstavljene su u Reči „Kainom“, „Hamom“, „Ruvimom“, „prvorodencima od Egipćana“, kao i „Filistejima“ (n. 3325, 7097, 7317, 8093).

Koliko se ljubav k bližnjemu udaljava, toliko prevladuje religija vere same (n. 2231).

Tokom vremena Crkva se okreće od ljubavi i kreće se prema veri, te na kraju prema samoj veri (4683, 8094)*.

Na kraju Crkve nema vere zato što nema ni ljubavi (n. 1843, 3488, 4689).

Oni koji smatraju da spasenje dolazi od vere same, oni time opravdavaju zao život; a oni koji žive zlim životom, nemaju veru, jer nemaju ljubavi ka bližnjem (n. 3865, 7766, 7778, 7950, 8094).

Ovi su iznutra u obmanama koje potiču iz njihovog zla, iako nisu toga svesni (n. 7790, 7950).

S njima se ne može povezati ono što je dobro (n. 8981, 8983).

U drugom životu, oni su protivni onome što je dobro, i protive se onima koji su u dobru (n. 7097, 7127, 7317, 7502, 7545, 8096, 8313).

* Autor je primetno pobuđen da se usprotivi nauku da vera sama spasava. Taj krivi nauk je bio usvojen zvanično u Protestantskim crkvama, osobito u onoj koju je teološki predvodio Žan Kalvin. No treba znati da je umnogom krivica prvog prevodioca Sv. Pisma na nemački, Martina Lutera, koji je dodao reč „samo“, jer ona ne postoji u Poslancima apostola Pavla Rimljanima 1: 17 gde stoji: „A pravednik će od vere živeti“, a ne stoji „samo od vere“. Ovo je Luter uradio možda da bi naglasio značaj poznavanja Sv. Pisma, ono što je Katolička crkva smatrala opasnim zato što se slovo Pisma može razumeti tako da se crkva deli i uznemirava. Svedenborg je bio sin Luterskog vladike i prevodioca Sv. Pisma na švedski, ali izgleda nije nikada obratio pažnju na ovaj detalj. – *prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

Prosti srcem znaju bolje od učenih šta je dobro života, te šta je ljubav ka bližnjem, ali ne znaju što je to vera odvojena od ljubavi (n. 4741, 4754).

Ono što je dobro, to je biće (esse) a ono što je istinito, to je postojanje (existere) izvedeno iz dobra, tako da istina vere prima život od dobra ljubavi prema bližnjem (n. 3049, 3180, 4574, 5002, 9154).

Otuda to da istina vere živi od dobra ljubavi, te je ljubav prema bližnjemu izvor vere (n. 1589, 1947, 1197).

Vera kod čoveka ne živi kada je on samo zna i kada misli na stvari vere, već samo onda kada ih on hoće i kada ih čini (n. 9224).

Povezivanje Gospoda sa čovekom nije kroz veru, nego kroz život po veri, a to je ljubav ka bližnjemu (n. 9380, 10143, 10153 itd).

Štovati (Boga) iz dobra ljubavi je istinsko štovanje, ali ako je iz istine vere bez dobra ljubavi, tada je ono to samo spoljašnje (izvanjsko) štovanje (n. 7724).

Vera sama, ili vera odvojena od ljubavi, je kao svetlo zimi kada se u zemlji ništa ne dešava i kada ništa ne raste; a vera sa ljubavlju je kao svetlo u proleće i leto kada sve cvate i daje plodove (n. 2231, 3146, 3412-3).

Zimska svetlost, a to je vera odvojena od ljubavi, u drugom životu pretvara se u gusti mrak, tada se, uistinu, nebeska svetlost uliva u njega (gusti mrak), ali se kod ovih koji su u samoj veri pretvara u slepilo i zaglupljenost (duhovnu) (n. 3412-3).

Oni koji odvajaju veru od ljubavi, oni su u tami, a to znači ne znaju šta je istinito, ni šta obmana, jer obmana je tama (n. 9186).

Oni se bacaju sami od sebe u obmanu, a odatle i u zlo (n. 3325, 8094).

O zabludama i obmanama u koje se oni bacaju (n. 4721, 4730, 4776, 4783, 4925, 7779 itd).

Za njih Reč je zatvorena (n. 3773, 4783, 8780).

Oni ne vide niti čuju ništa od onoga što je Gospod često govorio o ljubavi i dobrim delima (n. 1017, 3416).

Oni ne znaju šta je dobro, ni šta je nebeska ljubav, ni šta je ljubav ka blišnjemu (n. 2517, 3603, 4136, 9995).

Ljubav ka blišnjemu čini Crkvu, a ne vera odvojena od ljubavi (n. 809, 916, 1798-9).

Koliko bi bilo dobra u Crkvi ako bi se ljubav ka blišnjemu smatrala najvažnijom (n. 6269, 6272),

Bila bi jedna Crkva, i ne bi bila izdeljena kada bi ljubav ka blišnjem bila njena suština, tada ne bi bilo važno kakva su crkvena učenja i kakvi su oblici bogoštovlja (n. 1285, 1316, 2385, 2853).

Na sve (duhove i anđele) u nebu se gleda kakvi su po ljubavi ka blišnjemu a niko po tome šta veruje odvojeno od ljubavi (n. 1258, 1394, 2364).

Dvanaest učenika Gospodovih predstavljali su crkvu u odnosu na sve ono što je u veri i u ljubavi kao celina, a to su predstavljala i dvanaest plemena Izrailjevih (n. 2129, 3354, 3488, 3858).

Petar, Jakov, i Jovan predstavljali su veru, ljubav ka blišnjemu i dobra ljubavi ka blišnjemu, ovim redom (n. 3750).

Petar je predstavljao veru* (n. 4738, 6000, 6073).

Jovan je predstavljao dobra ljubavi prema blišnjemu (Predgovor poglavlju 18, i 17 knjizi *Postanja*).

Da na kraju vremena neće biti vere u Gospoda zato što neće biti ljubavi prema blišnjem, predstavljeno je Petrovim trostrukim odricanjem Gospoda pre nego je petao zapevao dva puta; jer je Petar vera u reprezentativnom smislu (n. 6000, 6073).

Kukurikanje, kao i polutama, u Reči označavaju poslednje vreme Crkve (n. 10134).

Tri, ili triput, znači puninu kraja (n. 2788, 4495, 5159, 9198).

* Veru zasnovanu na dobrim delima – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

Slično značenje ima i ono što je Gospod rekao Petru: „Šta je tebi do toga, Petre? Do Jovana, ide za mnom.“ (po Jovanu gl. 21, stih 21; n. 10087).

Jovan se naslonio na Gospodove grudi zato što je predstavljao ljubav ka bližnjem (n. 3934, 10081).

Sva imena osoba i mesta u Reči označavaju nešto što stoji iza njih (n. 768, 1888, 4310).

O LJUBAVI PREMA BLIŽNJEMU

Nebo se deli u dva carstva od kojih se jedno naziva nebesko carstvo, a drugo duhovno carstvo; ljubav u nebeskom carstvu je ljubav prema Gospodu koja se naziva nebeskom ljubavi; a ljubav u duhovnom carstvu je milosrdna ljubav prema bližnjemu, a koja se naziva duhovnom ljubavlju (n. 3326, 3653, 7257, 9002)*.

Da se Nebo deli u dva carstva, može se videti i u delu *Nebo i Pakao* (n. 20-28); i da je Gospodovo Božansko u nebima ljubav prema Njemu i milosrđe prema bližnjemu – vidi u istom delu (n. 13-19).

Šta je dobro a šta istina može se znati samo ako se zna šta je ljubav ka Gospodu a šta milosrđe prema bližnjemu, pošto je sve dobro od ljubavi, a sva istina je od dobra (n. 7255, 7366).

* Treba pomenuti da je, po mišljenju autora, nebo univerzalno, to jest, ne pripada samo Hrišćanima, iako su oni u centru neba i imaju više svetla od ostalih. Postoji i tzv. Carstvo Božije, ili Univerzalno nebo, u kome su svi koji priznaju Božansko i koji žive životom ljubavi prema bližnjemu. Drugim rečima, u Carstvu Božijem su svi koji čine dobro iz ljubavi prema dobru, jer je Dobro tj. ljubav ka bližnjem Božanska Ljubav i Suština – vidi ono u Jevandelju „Carstvo Božije je u vama“, reči upućene onima koji nisu znali svu istinu ali su živeli život dobra, kako su najbolje znali; ponekad se Carstvom Božijim naziva najniže nebo gde su svi oni koji nisu bili pobožni u vanjskom smislu, ali su postupali savesno po načelima koja nisu bila sebična i protivna javnom dobru – vidi n. 6389, a o Univerzalnoj Crkvi u delu *Nebo i Pakao* n. 308, i u Istinskoj Hrišćanskoj Religiji n. 4 gde se kaže da je Gospod poslao sve apostole u Univerzalni Duhovni Svet kad je najavio početak Univerzalne Nove Crkve, Novog Jerusalima, godine 1772. – (*prim. prev.*)

Ljubav prema bližnjemu je znati istine, hteti istine i voleti ih zato što su istine, dakle radi njih samih (n. 3867-7).

Ljubav ka bližnjemu sadržana je u unutarnjem osećanju prema primeni istina (u život), a ne u površnom osećanju bez unutarnjeg (n. 2429, 2442, 3776).

Ljubav ka bližnjemu je u vršenju službi radi njih samih, a ona je onakva kakve su i te službe (usluge, koristi) (n. 7038, 8253).

Ljubav ka bližnjemu je čovekov duhovni život (n. 7081).

Celokupna Reč je nauk o ljubavi i milosrđu (n. 6632, 7262).

U današnje vreme ne zna se šta je ljubav ka bližnjemu (n. 2417, 3398, 4776).

Pa ipak čovek može znati i po svetlu svog razuma (lumen) da ljubav i milosrđe čine čoveka (n. 3957, 6273).

A tako isto (može znati) da se dobro i istina slažu, i da jedno pripada drugome; a to je tako i sa milosrđem i verom (n. 7627).

U najvišem smislu Gospod je bližnji, jer Njega treba voleti iznad svega; otuda je bližnji sve ono što je od Njega, u čemu je On Sam, pa su tako dobro i istina bližnji (čoveku) (n. 2425, 3419, 6706, 6832, 8124).

U kojem stepenu je neko bližnji, to zavisi od toga kakvo je njegovo dobro, a to znači od toga da li i kako je Gospod prisutan (n. 6707-10).*

* Ovdje je korisno kazati da postoje uglavnom tri stupnja dobra: prirodno dobro, koje je zastupljeno u prvom nebu ili carstvu Božijem, a koje se sastoji u tome da neko čini dobro i s pravom očekuje da se i njemu čini dobro, premo onome latinskom „Do ut des“ ili „Dajem da bi mi ti dao“; drugog stupnja je duhovno dobro koje vlada u duhovnom nebu, a to je dobro koje se čini iz poslušnosti duhovnom zakonu, koji kaže „čini dobro svakome i ne sveti se, jer sam Ja taj koji čini dobro i tebi, i koji se sveti na duhovan način“; treći stupanj je nebesko dobro koje se čini iz ljubavi prema samom dobru a to je uživanje u činjenju dobra bez obzira na uzvratanje ili na poslušnost duhovnim zakonima; a to dobro vlada u najvišem nebu – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

Tako isto bližnji su svako društvo, a i otadžbina i Crkva, a u najširem smislu i carstvo Gospodnje; a voleti bližnjega je činiti mu dobro iz ljubavi prema dobru a prema stanju u kome je bližnji; tako, bližnji je dobro onih kojima se ono čini (n. 6818, 6824, 8123).*

Dalje, bližnji je i građansko (civilno) dobro, a to je ono što je pravedno; moralno dobro je dobrobit društva (n. 2915, 4730, 8120).

Voleti bližnjega nije voleti osobu, nego voleti ono u njoj što je čini bližnjim, a to je dobro i istina (n. 5028, 10336).

Oni koji vole osobu a ne ono što je čini bližnjim, ti vole kako dobro tako i zlo u toj osobi (n. 3820).

Na taj način, oni čine dobro i zlima i dobrima podjednako, iako činiti dobro zlima znači činiti zlo dobrima, a to je ne voleti bližnjega (n. 3820, 6703, 8120).

Sudija koji kažnjava zloga radi njegovog popravka, on je taj koji voli bližnjega (n. 3820, 8120).

Voleti bližnjega je činiti ono što je dobro, pravo i pravedno u svakom zadatku i svakoj službi (n. 8120-2).

Voleti bližnjega prostire se i u ono što čovek misli, oseća i radi (n. 8124).

Činiti dobro i istinito radi dobra i istine, to je voleti bližnjega (n. 10310, 10336).

Oni koji ovako postupaju, ti vole Gospoda Koji je Bližnji u najvišem smislu (n. 9210).

Život ljubavi prema bližnjemu je život prema Gospodnjim zapovestima, tako da je živeti po Božanskim istinama isto što i voleti Gospoda (n. 10143, 1053).

* Prema ovom tumačenju, dobri Samarjanin nije dobar sam po sebi nego po Gospodu koji živi u njemu a koji je Dobar. Samarjanin, tj. Gospod čini dobro čoveku kojega su razbojnici ranili, ali on to čini Gospodu koji živi u ranjeniku. Tako je Gospod Bog i Gospodar svega Dobra, a čovek je dobar u najvišem stepenu samo onda kada tu istinu priznaje, živi po njoj i voli je. Ovakvo shvatanje se ponekad naziva „panta teizmom“ za razliku od ateizma, teizma i panteizma – (*prim prev.*).

Istinska ljubav ka bližnjemu ne traži priznanje (n. 2027, 2343, 2400); jer ona je iz unutarnjeg osećanja, dakle iz radosti kada se čini dobro (n. 2373, 2400, 3887).

Oni koji odvajaju veru od ljubavi, ti u drugom životu smatraju da se za veru nagrađuje (n. 2373).

Nauk Drevne Crkve bio je nauk života, a to je nauk o ljubavi ka bližnjemu (n. 2385, 2417, 3419, 3420).

Drevni ljudi, koji su pripadali Crkvi, razvrstavali su dobra milosrđa po redu, razlikujući njihove klase, i dajući im imena; to je bio izvor njihove mudrosti (n. 2417, 6629, 7259).

U drugom životu mudrost i razumevanje rastu neizmerno kod onih koji su živeli životom ljubavi prema bližnjem na svetu (n. 1941, 5859).

Gospod se uliva u ljubav ka bližnjem Božanskom istinom, zato što se On uliva u sam čovekov život (n. 2363).

Kada se ljubav i vera spoje kod čoveka, on postaje kao vrt, ali ako se ne spoje, on je kao pustinja (n. 7626).

Onoliko koliko se čovek udaljava od mudrosti, toliko se udaljava i od ljubavi ka bližnjemu (n. 6630).

Oni koji nisu u ljubavi ka bližnjem, oni ne znaju Božansku istinu, ma koliko mislili da je znaju (n. 2417, 2435).

Anđeoski život je u vršenju dobara ljubavi prema bližnjemu, a to su službe (n. 454).

Duhovni anđeli su oblici ljubavi prema bližnjemu (n. 553, 3804, 4735).

O VOLJI I RAZUMU

Čovek ima dve sposobnosti, jedna je razumevanje, a druga je volja (n. 35, 641, 3539, 5969, 10122).

Ove dve sposobnosti čine samog čoveka (n. 10076, 10109, 10110).

Čovek je onakav kakve su ove dve njegove sposobnosti (n. 7342, 8885, 9282).

Po ovima čovek se razlikuje od zveri, jer se čovekov razum može izdignuti po Gospodu da vidi Božanske

Emanuel Swedenborg

istine, a njegova volja da oseti Božanska dobra; tako se čovek povezuje s Gospodom kroz ove dve sposobnosti koje ga čine čovekom, a to nije tako sa zverima (n. 4525, 5114, 5301, 6323).

Zato što je iznad zveri po ovome, on ne umire u pogledu unutarnjeg, već živi u večnosti (n. 5302).

Sve u svemiru se odnosi na dobro i istinito, pa se tako u čoveku odnose volja i razum (n. 803, 10122).

A to je stoga što je razum prijemnik istinitog, a volja prijemnik dobrog (n. 3332, 4623, 5835, 6965).

Ispada isto bilo da govoriš o istini ili o veri, jer je vera od istine, a istina od vere; tako isto, bilo da govoriš o dobru ili o ljubavi, jer je ljubav od dobra a dobro je od ljubavi; jer ono što čovek veruje, to naziva istinom, a ono što voli, to naziva dobrom (n. 4353, 4997, 7178, 10122). Otuda sledi da je razum prijemnik vere, a volja prijemnik ljubavi (n. 7179, 10122, 1367).

Stoga što čovekov razum može da primi veru u Boga, a njegova volja (može da primi) ljubav ka Bogu, čovek može da se poveže s Bogom kroz veru i ljubav, a onaj koji je povezan s Bogom kroz veru i ljubav, taj ne može umreti (n. 4525, 6323, 9231).

Čovekova volja je biće (esse) njegovog života, jer ona je prijemnik ljubavi, odnosno dobra; a razum je postojanje (existere) od ljubavi, jer on je prijemnik vere ili istine (n. 3619, 5002, 9282).

Tako je život volje primarni čovekov život, a život razuma proističe iz predašnjeg (n. 585, 590, 3619, 7342), isto onako kao što svetlost proističe iz plamena (n. 6032, 6314).

Ono što uđe u razum a u isto vreme i u volju, samo to postaje kao vlasništvo čovekovo (n. 9009, 9069, 9071, 9182).

Ono što primi volja, to postaje deo čoveka (n. 3161, 9386, 9393).

Iz toga je da je čovek čovek zato što ima volju, a i razum koji proističe iz volje (n. 8911, 9069, 9071, 10076).

Svaki čovek je poštovan od drugih ljudi prema dobru njegove volje i razumu koji potiče iz te volje, jer onaj koji želi i čini dobro, toga ljudi vole i poštuju, dok one koji razumeju ali ne čine dobro, njih odbacuju i preziru (n. 8011, 10076).

Čovek posle smrti ostaje onakav kakvi su njegova volja i razum bili (n. 9069, 9071, 9386, 10153).

Šta god da pripada njegovom razumu ali nije bilo i u njegovoj volji, to nestaje, jer nije bilo u čoveku (n. 9282).

Drugačije rečeno, čovek ostaje posle smrti onakav kakvi su njegova ljubav i vera bili, odnosno njegovo dobro i istina, a ono što je bilo od vere ali nije bilo i u ljubavi, to nestaje, jer to ne pripada samom čoveku (n. 553, 2363, 10153).

Čovek može primiti u razum i ono što neće da primi i u volju, ili, može razumeti ono što mu nije po volji kada se to protivi njegovoj ljubavi (n. 3539).

Čovek nalazi da je teško razlikovati mišljenje od htenja; razlog za ovo vidi n. 9995.

Izvmuto (pervertizirano) stanje onih kod kojih razumevanje i htenje ne deluju kao jedno (n. 9075).

Takvi su licemeri, pretvornici, laskavci i varalice (n. 2426, 3573, 4799).

Volja za ono što je dobro i razumevanje onoga što je istinito, to se dobija od Gospoda, ali ovo nije tako kod onih kod kojih je htenje odvojeno od razumevanja onog što je dobro (n. 1831, 3514, 5449, 6027).

Gospod rasvetljava razum (n. 6222, 6608, 10659).

Razum prima svetlo iz neba onako kao što vid prima svetlo iz sveta (n. 1524, 5114, 6608).

Razum je onakav kakve su istine iz dobara iz kojih je razum sačinjen (n. 10064).

Razumevanje je ono što je iz istina izvedeno od dobra, ali ne ono što je iz obmana izvedenih od zla (n. 10675).

Emanuel Swedenborg

Razumevanje je u tome da se vide, iz iskustva i iz znanja, istine, uzroci stvari, njihova povezivanja i njihovi ishodi (n. 6125).

Razumeti znači videti i opažati da li je nešto istinito pre nego se to potvrdi, ali nije u tome da se potvrđuje bilo šta (n. 4741, 7012, 7680, 8521, 8780).

Videti i opaziti da li je nešto istinito, pre nego se to potvrdi, to je dato samo onima koji su naklonjeni istinitom radi samog istinitog, a to znači onima koji su u duhovnoj svetlosti (n. 8521).

Svetlost potvrđivanja je prirodna svetlost, koju imaju i rđavi (n. 8780).

Sve se dogme, i one koje su lažne, mogu potvrditi sve dok se ne pojave istine (n. 2243, 2385, 6865, 7950).

Sve što je predskazano u Otkrivenju izvršava se ovih dana

40. Niko ne zna šta je značenje *Otkrivenja* ko ne zna duhovni ili unutarnji smisao Reči. Jer tamo je sve napisano u istom stilu u kome su pisani proročki spisi Starog Zaveta, u kojima svaka pojedina stvar označava nešto duhovno što se ne vidi u doslovnom smislu.*

Osim toga, *Otkrivenje* može da objasni samo onaj koji zna kako i kada je došlo do kraja Crkve, a to se može znati samo u nebu, a to je upravo opisano u *Otkrivenju*.

Jer duhovni smisao Reči govori o stanju Crkve kako u nebima tako i na zemlji. Otuda je Reč duhovna i Božanska. Upravo to stanje Crkve je izloženo (u Reči) posebnim redom. Iz ovoga je shvatljivo da je unutarnje značenje *Otkrivenja* mogao da izloži samo onaj kome su otkrivena postupna stanja Crkve u nebima. Jer Crkva postoji u nebima kao što postoji i na zemlji, a o čemu će nešto biti rečeno u onome što sledi.

41. Sve dok živi na svetu, čovek ne može da vidi kakva je Gospodnja crkva na zemlji, a još manje kako se od dobra okrenula prema zlu. Razlog je tome to što sve dok živi na svetu, čovek je u spoljašnjim stvarima pa vidi samo ono što je otvoreno njegovom prirodnom čoveku; a kakva je Crkva u duhovnim stvarima koje su unutarnje,

* Ovde valja napomenuti da, po mišljenju autora, proročki i drugi spisi Sv. Pisma imaju, pored doslovnog i istorijskog značenja, i duhovno i nebesko značenje koje se razume u nebima na duhovan način kada čovek na svetu čita Sv. Pismo, te se na taj način održava veza između prirodnog i duhovnog sveta, veza koja je od izvanrednog značaja za duhovni život i ljudske rase i stanovnika nebeskih regiona – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

to se ne pokazuje na svetu. Međutim, u nebu se to pokazuje jasno kao dan pošto anđeli misle duhovno i imaju duhovni vid, tako da vide duhovne stvari. A treba napomenuti, da su svi ljudi koji su rođeni od početka stvaranja tamo skupa, kako je već pokazano, i tamo su izdijeljeni u društva već prema dobrima ljubavi i vere (vidi delo *Nebo i Pakao* n. 41-50).

Na taj način stanje Crkve i promene tih stanja pokazuju se jasno anđelima u nebu. Pošto je stanje Crkve u pogledu ljubavi i vere opisano u *Otkrivenju* u duhovnom značenju, stoga to može to da zna samo onaj kome je otkriveno iz neba i kome je dato da zna unutarnji ili duhovni smisao Reči. Ovo mogu da izjavim, da svaka stvar i svaka reč sadrži duhovni smisao, i da su u tome smislu opisane sve stvari koje se odnose na Crkvu. Stoga što sve tamo ima duhovni smisao, ne sme da nedostaje ni jedna reč jer bi se tako izmenio niz stvari unutarnjeg smisla. Stoga se i kaže na kraju Knjige:

I ako ko oduzme od reči knjige proroštva ovoga, Bog će oduzeti njegov deo od Drveta života, i od Grada svetoga, što je napisano u knjizi ovoj (Otkr. 22: 19).

Isto je i sa knjigama Reči Starog Zaveta. I u njima svaka pojedinačna reč sadrži unutarnje ili duhovno značenje; stoga se ne može oduzeti nijedna reč. Po Božanskom Providenju Gospodovom, ove Knige su sačuvane od vremena kad su napisane u potpunosti, do poslednje jote, tako što su se mnogi starali da u njima nabroje sve u najmanje stvari. Za ovo se starao Gospod zato što su one svete do svake jote, slova i reči u njima.

42. Zato što postoji unutarnji ili duhovni smisao u *Otkrivenju*, i zato što taj smisao sadrži tajne o stanju Crkve u nebima i na zemlji, i zato što se one mogu otkriti samo onom koji zna taj smisao, i kome je dato da se druži

s anđelima i s njima duhovno razgovara, a da se ne bi ono što je u njima napisano odbacilo zato što je nerazumljivo, s toga razloga mi je sve ovo bilo otkriveno. Ne može se sve izložiti u malom delu, jer toga ima tako mnogo. Stoga ću objasniti celu Knjigu od početka do kraja, i izložiti tajne sadržane u njoj. Ovo objašnjenje biće predstavljeno javnosti kroz dve godine, kada ću objasniti nešto iz proroka *Danila*, nešto što je do sada bilo skriveno zato što nije bio poznat duhovni smisao*.

43. Onaj kome je nepoznat duhovni ili unutarnji smisao, nikada ne bi pogodio šta je označeno u *Otkrivenju* „aždajom“, ili „ratom Mihaila i njegovih anđela s aždajom“, šta je značenje „repa“ kojim je aždaja srušila s neba trećinu zvezda, ili šta znači „žena“ koja je rodila muško dete koje je bilo sklonjeno kod Boga, a koje je aždaja proganjala; šta je označeno „zveri koja ustaje iz mora“, a šta sa „zveri koja se podiže sa zemlje“ s toliko rogova, šta s „kurvom“ s kojom su se kraljevi zemaljski kurvali, a šta se misli pod „prvim i drugim uskrsnućem“, šta sa „hiljadu godina“; šta sa „sumpornim i ognjenim jezerom“ u koje su bačeni aždaja, zver, i lažni prorok, a šta sa „belim konjem“, a šta sa „prvim nebom i prvom zemljom“ koji prodoše, a šta s „novim nebom i novom zemljom“ koji nastade, a šta s „morem“ koje nestade, a šta s „gradom novim Jerusalimom koji silazi s neba“, šta s „merama“, „zidom“, „dverima“, „temeljima od dragog kamenja“; šta su značenja raznih „brojeva“, i ostalih stvari koje se pominju; sve su to najdublje tajne o kojima ne znaju ništa oni koji nisu upoznati s duhovnim smislom. Ali, sve će one, jedna po jedna, biti otkrivene u obećanom objašnjenju te Knjige.

* Autor je napisao dve knjige izlažući unutarnji smisao knjige *Otkrivenje*, ali je samo jednu objavio, *Apocalypsis Revelata*, dok je druga bila objavljena posthumno, *Apocalypsis Explicata* – (*prim. prev.*).

Emanuel Swedenborg

44. Već je pomenuto da je sve ono što je sadržano u nebeskom smislu bilo do sada ispunjeno*. Ali u ovom malom delu, govoriću o poslednjem sudu uopšteno, o razorenom Vavilonu, o prvom nebu i prvoj zemlji koji prođuše, o novom nebu i novoj zemlji, o Novom Jerusalimu, s namerom da objavim sve što je bilo izvršeno; međutim, pojedivosti mogu da iznesem samo kada budem opisivao sve to u *Knjizi Otkrivenja* (ovaj naslov autor najavljuje, ali je delo dobilo naslov *Apocalypsis Revelata*, *Otkrivenje Otkriveno* – prim. prev.)

* U sledećem broju 45, autor piše da je Poslednji sud izvršen godine 1757. i da je on bio svedok – (prim. prev.)

Poslednji Sud je završen

45. Bilo je pokazano da se poslednji sud ne izvršava na zemlji, već u duhovnom svetu, gde su sakupljeni svi od početka stvaranja. I pošto je tako, niko ne može da zna kada je izvršen, jer svako ga očekuje na zemlji; da će biti promena na nebu koje gledamo očima, kao i na zemlji nad ljudskim rodом. Stoga da ne bi čovek Crkve i dalje to verovao iz neznanja, da se zbog toga što neće doći do suda na taj način izgubila vera u doslovni smisao Reči, i da mnogi ne bi odstupili od vere u Reč, dato je meni da svojim očima vidim da je poslednji sud završen, da su rđavi bačeni u pakao, a dobri uzdignuti u nebo, tako se sve vratilo u red, i da je uspostavljena ravnoteža između dobra i zla, to jest između neba i pakla. A kako se izvršavao poslednji sud, bilo mi je dato da vidim od početka do kraja; kako je razrušen Vavilon, kako su oni koji su predstavljeni „aždajom“ bačeni u provaliju, te kako je oblikovano novo nebo i nova crkva u nebima, koja se naziva „Novi Jerusalim“. Bilo mi je dato da sve ovo vidim do kraja kako bih o tome svedočio. Ovaj poslednji sud započeo je u početku godine 1757, i potpuno završen na kraju te godine.

46. No treba znati da je poslednji sud izvršen samo nad onima koji su živeli od vremena Gospoda do sadašnjeg dana, ali ne nad onima koji su živeli pre toga. Jer poslednji sud se odigrao dva puta na ovoj zemlji; prvi je u Reči opisan „potopom“, a drugi je izveo Gospod Sam kad je bio na svetu, a što je zabeleženo u ovim rečima:

Sad je sud ovome svetu; sad će knez ovoga sveta biti izbačen napolje (Jovan 12: 31).

Emanuel Svedenborg

I drugde:

Ovo sam vam kazao, da u meni imate mir. U svetu ćete imati žalost, ali ne bojte se, ja sam pobedio svet (Jovan 16: 33).

A isto tako ovim rečima kod Isaije:

Ko je ono što ide iz Edoma...koračajući u veličini sile svoje? Gazim ih u kaci....i izagnah ih u gnevu svome, i krv njihova poprska Mi haljine, jer je dan od osвете u srcu Mome, i dode godina da se Moji otkupe, tako im postade Spasitelj (Isaija 63: 1-8).

I na mnogi drugim mestima.

Uzrok da se poslednji sud odigrao na ovoj zemlji je u tome što se svaki poslednji sud izvršava na kraju Crkve (kao što je prethodno pokazano), a na zemlji su bile dve crkve; prva pre potopa, a druga posle potopa. Crkva pre potopa opisana je u ranim poglavljima knjige *Postanija* stvaranjem novog neba i zemlje, i rajskim vrtom, a njen kraj je opisan jedenjem s drveta poznanja, i onim što sledi. Njen kraj je opisan potopom, a sve je opisano stilom u Reči kroz čiste saobraznosti (korespondencije). U duhovnom ili unutarnjem smislu pod „stvaranjem neba i zemlje“ misli se na uspostavljanje jedne nove Crkve (vidi prethodni odeljak); pod „Edenskim vrtom“ misli se na nebesku Mudrost te crkve; pod „drvetom poznanja“ i pod „zmijom“, poznanje koje je razorilo Crkvu; pod „potopom“ se misli na poslednji sud nad onima koji su bili iz te crkve. Međutim, druga crkva, koja je bila posle potopa, ta je opisana na nekoliko mesta u Reči kao u *Zakoni Ponovljeni* 32: 7-14, i drugde. Ona se prostirala širom Azije, a nastavila se među Jakovljevim potomcima. Njen kraj je bio izveden kad je Gospod došao na svet. Tada je On izvršio poslednji sud nad svima onima koji su od te crkve od

njenog početka, a u isto vreme i nad onim koji su ostali od prve Crkve. S ovim ciljem je Gospod i došao da uspostavi red u nebima, a kroz neba, i na zemlji, i da bi u isto vreme učinio Svoje Ljudsko Božanskim* Da nije ovo uradio, niko ne bi bio spasen. Da su bile dve crkve na ovoj zemlji pre Gospodovog dolaska, bilo je pokazano na mnogo mesta u *Nebeskim Tajnama*, a izvaci se mogu videti na kraju ovoga odeljka; i isto tako da je Gospod došao na svet da bi ponovo uspostavio red u nebima a kroz njih i na zemlji, i da je učinio Svoje Ljudsko Božanskim. Treća crkva na ovoj zemlji je Hrišćanska Crkva. Poslednji sud je izveden nad ovom Crkvom kao i nad svima onima koji su bili u prvom nebu u vreme Gospoda**

1)(iz *Nebeskih Tajni*): *Na zemlji je bila prva ili Pradrevna crkva koja je opisana u ranim poglavljima knjige Postanja, a koja je bila nebeska Crkva, najvažnija od svih crkava (n. 697, 895, 920, 1121-1124, 2896).*

Nebeski karakter onih koji su pripadali toj Crkvi (n. 1114, 1125).

Oni su tamo u najvećoj svetlosti (n. 1117).

Bilo je raznih crkava posle potopa, a koje idu pod zajedničkim imenom Drevna crkva (n. 1125-1127, 1327, 1035).

Kroz koja je kraljevstva u Aziji ona bila raširena (n. 1238, 2385).

Kakvi su bili ljudi Drevne Crkve (n. 609, 895).

Drevna crkva je bila reprezentativna crkva (n. 519, 521, 2896).

* Da bi obožio svoje ljudsko – (prim. prev.).

** *Ovde autor misli na Poslednji sud, treći po redu, koji se odigrao 1757; pod „prvim nebom“ autor misli na one duhove u kojima se nije još bio završio proces duhovnog rođenja; više o tome u *Nebeskim Tajnama* – (prim. prev.).*

Emanuel Swedenborg

*Karakter te Crkve kad je bila u opadanju (n. 1128).
Razlika između Pradrevne i Drevne Crkve (n. 597,
607, 640, 641, 765, 784).*

*O Crkvi koju je počeo Eber, poznatoj kao Hebrejska
Crkva (n.1343, 4874).*

*O Crkvi ustanovljenoj među Jakovljevim potomcima,
to jest sinovima Izrailjevim (n. 4281, 4288, 4310,
4500, 4899, 4912, 6304).*

*Statuti, sudovi, i zakoni kod sinova Izrailjevih bili su
donekle slični onima u Drevnoj Crkvi (n. 4449).*

*Reprezentativni obredi (rituali) Crkve među Izrailj-
cima u nečemu su se razlikovali od onih u Drevnoj
Crkvi (n. 4288, 10149).*

*U Pradrevnoj Crkvi postojalo je neposredno otkri-
venje iz neba; u Drevnoj ono je bilo kroz saobra-
znosti; u Crkvi kod Izrailjaca, glasom koji se mogao
čuti; a u Hrišćanskoj crkvi, kroz Reč (n. 10355).*

*Gospod je bio Bog Pradrevne Crkve, a isto tako i Dre-
vne Crkve, i zvao se Jehova (n. 1343, 6846).*

*Dok je bio na svetu, Gospod je sve doveo u red ka-
ko u nebima tako i u paklovima (n. 4075, 4287, 9937).*

*Tada je Gospod (kod poslednjeg suda) oslobodio du-
hovni svet od prepotopnih, n. 1266; (naime, autor govo-
ri o Pradrevnoj Crkvi u kojoj je mišljenje i osećanje
bilo jedno, pa kad su oni duhovno padali, oni su po-
stajali gori od svih, oni su „kvarili red“ i „zagadivali“
duhovni svet sve dok nisu srušeni – prim. prev.).*

Priroda tih duhova (n. 310, 311, 560, 562, 570).

*Gospod je pokorio paklove iskušenjima i pobedama,
i tako sve doveo u red, a u isto vreme je proslavio
svoje Ljudsko (n. 4287, 9937).*

*Ovo je Gospod postigao Sam to jest Svojom moći
(n. 1692, 9937).*

Gospod se borio sam (n. 8273).

*Tako je jedino Gospod postao Pravda i Zasluga (n.
1813, 2025-27, 9715, 9809, 10019).*

Poslednji Sud

Tako je Gospod ujedinio Svoje Ljudsko s Božanskim (n. 1725, 1729, 1733, 1737, 3381).

Stradanje na krstu je bilo poslednje iskušenje i puna pobjeda kroz koju je proslavio Sebe, a to znači učinio svoje Ljudsko Božanskim, i tako je pokorio paklove (n. 2776, 10655, 10659, 10828).

Gospod nije mogao biti iskušavan u samom Božanskom (n. 2795, 2803, 2813).

Zato se obukao u ljudsko od majke na kome je primio iskušenja (n. 1414, 1444, 1573),

Tako je odstranio sve ono što je nasledio preko majke, a obukao se u ljudsko koje je od nje nasledio, tako da na kraju nije više bio njen sin, te se obukao u Božansko Ljudsko (n. 2159, 2574, 2649, 3036).

Time što je potčinio paklove, i što je proslavio Svoje Ljudsko, Gospod je spasio čovečanstvo (n.4180, 10019, 10152)...

47. U ovome malom delu ne mogu se opisati sve pojedinosti o poslednjem sudu, ali to će biti opisano u Objašnjenju *Otkrivenja*. Jer sud nije izvršen samo nad onima iz Hrišćanske Crkve, već i nad Muhamedancima, kao i nad svim rasama sveta. I to je izvedeno ovako: prvo nad onima iz Papske religije, zatim nad Muhamedancima, a posle toga nad Narodima (Neznabošcima), i na kraju, nad Reformisanima*. O sudu nad onima iz Papske religije, u sledećem odeljku – o Razrušenom Vavilonu; o sudu nad Reformisanima, u odeljku o prvom nebu koje je prošlo; ali u ovom odeljku biće nešto rečeno i o sudu nad Muhamedancima i nad Narodima.

48. Ovako je izgledao raspored nacija i naroda nad kojima je izvršen sud u duhovnom svetu: U sredini su bili okupljeni oni koji se nazivaju Reformisani, i tu su se razlikovali prema zemljama; Nemci prema severu, Švedani

* Protestantima – (prim. prev.)

Emanuel Swedenborg

prema zapadu, Danci na zapadu, Holandani prema istoku i jugu, Englezi u sredini. Okolo Reformisanih bili su svuda oni iz Papske religije, uglavnom na zapadnoj strani, a neki na jugu. Izvan (okolo) ovih bili su Muhamedanci, i oni podeljeni prema zemljama; u to vreme su se pokazali na zapadu blizu juga. Izvan ovih bili su Narodi (Neznabošci) u velikom broju, koji su bili na samom obodu. Dalje od njih, videlo se more, kao granica. Ovakav raspored je bio prema tome kako primaju Božanske istine. Naime, svako je u duhovnom svetu poznat po tome na kojoj je strani i koji je položaj (mesta) u kome obitava, a isto je tako i sa grupama (udruzbama) koje su raspoređene kao po busoli (kompasu), o čemu vidi u delu *Nebo i Pakao* (n. 148, 149). Isto se dešava s onima koji lutaju od mesta do mesta; oni se kreću prema stranama (sveta?), a prema promenama u njihovim mislima i osećanjima koji su njihov sami život, a po kojima se oni vode do njihovog pravog mesta, o čemu će biti više reči u onome što sledi. Rečju, putevi kojima hoda svak u duhovnom svetu su granice njegovih misli. Stoga „putevi“ i „hodati“ kao i slični izrazi u Reči znače granice i kretanja u duhovnom životu.

49. Četiri strane sveta se u Reči nazivaju „četiri vetra“, a kada se oni sakupe, to se zove „sabiranje četiri vetra“:

I poslaće anđele Svoje – i sabraće izabrane svoje od četiri vetra, od kraja do kraja nebesa. Matija (24: 31).

I dalje:

I sabraće se pred Sinom Čovečjim svi narodi, i razlučiće ih jedne od drugih kao što pastir razlučuje ovce od jaradi: i postaviće ovce s desne strane Sebi, a jarad sa leve. Matija 25: 32, 33).

To znači da će Gospod razlučiti one koji su u istinama a u isto vreme i u dobrom, od onih koji su u istinama

ali ne i u dobrom, jer u duhovnom smislu Reči, dobro je označeno „desnom rukom“ a istina „levom rukom“. Isto je i značenje „ovce“ i „jaradi“. Sud je izvršen samo nad ovima. Jer oni koji nisu bili ni u istinama, oni su već davno bili u paklovima. Jer tamo se bacaju pre suda oni koji su zli, i koji u srcu poriču Božansko (Boga), i odbacuju iz svog verovanja istine crkve. „Prva Crkva koja prođe“, ta je bila sastavljena od onih koji su u istinama ali ne i u dobrom*, a „novo nebo“ je sastavljeno od onih koji su bili u istinama a u isto vreme i u dobrom.

50. Sud nad Muhamedancima i Narodima, a o kome se govori u ovom odeljku, izveden je ovako. Muhamedanci su bili vođeni sa mesta gde su tada bili, a to je bio jugozapad, okolo Hrišćana, od zapada preko severa ka istoku, sve do južne granice; uz put, zli su odvajani od dobrih. Zli su bačeni u močvare i smrdljive bare, a mnogi su razasuti po pustinji okolo. Međutim, dobri su bili vođeni preko istoka u prostranu zemlju prema jugu, i tamo su im date nastambe. A to su bili oni koji su na svetu priznavali Gospoda kao najvećeg proroka i Sina Božijeg, i koji su verovali da ga je poslao Otac da pouči ljudski rod, a koji je u isto vreme živio moralno-duhovnim životom. Kad su poučeni, mnogi od njih prime veru u Gospoda, i priznaju da je On jedno s Ocem. Od Gospoda im je dato da imaju dodir sa Hrišćanskim nebom, ali se s njima ne mešaju jer ih odvaja religija. Ovi, čim stignu u duhovni svet, traže Muhameda, ali on se ne pojavljuje; umesto njega, javljaju se dva druga koji se nazivaju Muhamedom. Ova dva imaju mesto u sredini ispod Hrišćanskog neba, na levo. Razlog ovome je to što svi ljudi posle smrti vode se onima koje su obožavali u životu, jer se svako drži svoje religije. Ali kad opaze da im ovi ne mogu pomoći, oni ih ostavljaju i traže pomoć na drugoj strani. A što se tiče

* Priznavali su istine ali nisu po njima živeli, to jest nisu bili dobri u duhovnom smislu – (*prim. prev.*)

Emanuel Svedenborg

Muhameda samog, gde je i šta je s njim, to će biti rečeno u knjizi u kojoj će biti Objasnjeno *Otkrivenje*.

51. Sud nad Narodima izveden je na skoro isti način kao i nad Muhamedancima. Ali oni nisu vođeni okolnim putem, nego preko zapadne strane, gde su zli odvojeni od dobrih. Zli su bačeni u dve provalije koje su išle u dubinu, a dobri su odvedeni u sredinu gde su bili i Hrišćani, prema jednoj zemlji na sličnu stranu gde je bilo Muhamedanaca, i gde su im bila data staništa iza njih, pružajući se daleko na južnu stranu. Ali oni među Narodima koji su se klanjali Bogu u Ljudskom obliku, a koji su živeli životom ljubavi prema bližnjem u skladu sa svojom religioznošću, oni su se pridružili Hrišćanima u nebu, jer oni obožavaju i priznaju Gospoda više od ostalih. Najpametniji među njima su iz Afrike. Toliko je bilo Neznabožaca (Naroda) i Muhamedanaca, da su se brojali na mirijade. Sud nad takvim brojem izvršen je kroz nekoliko dana; jer se svaki među njima šalje u svoju ljubav i veru, i biva nošen prema onima koji su kao on.

52. Iz ovih pojedinosti se vidi da je istinito Gospodovo predskazanje o poslednjem sudu, naime:

Doći će s istoka i zapada, sa severa i juga, i odmoriće se u carstvu Božijem. (Luka 13: 29)

* Ovde se vidi da je carstvo Božije šire od neba jer u njega ulaze svi oni koji vole dobro radi dobra bez obzira na poznavanje istina – (*prim. prev.*).

O Vavilonu i njegovom Rušenju

53. Da je ispunjeno sve što je predskazano u *Otkri-venju*, vidi se iz prethodnog (n. 40-44); i da je poslednji sud već završen, vidi se iz onoga odeljka u kome se govori o sudu na Muhamedancima i nad Neznabošcima. A sada ćemo reći kako je sud izvršen nad Papistima koji se podrazumevaju pod „Vavilonom“ koji se pominje u *Otkri-venju*, o njegovom rušenju, posebno u poglavlju 18, a što je ovako opisano:

I anđeo poveka snažnim glasom: Pade, pade Vavilon veliki, i postade stan demonima i tamnica svakome duhu nečistome, i tamnica ptica nečistih i mrskih (Otkr. 18:2)

Pre nego opišemo samo rušenje, želimo da ovo istaknemo,

1. Na šta se misli pod Vavilonom, i kakva je njegova priroda.
2. Priroda onih u drugom životu koji su iz Vavilona.
3. Gde su do sada bile njihove nastambe.
4. Zašto su se trpeli sve do dana poslednjeg suda.
5. Kako su srušeni i kako su njihove naseobine opustele.
6. Oni među njima koji su voleli istinu iz dobra (ljubavi prema dobru) bili su pošteđeni.
7. Stanje onih koji od sada dolaze odatle (koji dolaze u duhovni svet iz Katoličke crkve – prim. prev.).

54. *Na šta se misli pod Vavilonom, i kakva je njegova priroda.* Pod „Vavilonom“ se misli na one koji žele da vladaju preko religije. Vladati pomoću religije znači vladati nad ljudskim dušama, znači nad njihovim duhovnim

Emanuel Svedenborg

životom, koristeći za to religiju kao sredstvo. Svi oni kojima je vladanje cilj, a religija sredstvo da se to postigne, jesu uopšteno „Vavilon“. Zovu se „Vavilon“ jer je takvo vladanje počelo u drevna vremena, ali je bilo uništeno u samom početku. Njegov početak je opisan kao „grad“, i kao „kula“, čija je glava bila na nebu, a njegovo rušenje kao „zbrka jezika“, pa otuda Vavel (*Postanje* 11: 1-9). Šta je duhovno ili unutarnje značenje pojedinosti u tome, može se videti u *Nebeskim Tajnama* (n. 1283-1328). Da je takvo vladanje počelo i ustalilo se, vidi se iz knjige proroka *Danila*, gde se kaže za Nabukodonosora:

Postavi lik kojemu su svi morali da se klanjaju
(Danilo 3: 1 do kraja)

A takođe i iz ovih reči,

I car Valtazar učini veliku gozbu hiljadama knezova svojih, i pijaše vino iz zlatnih i srebrnih sudova koje beše doneo iz hrama u Jerusalimu, te se klanjaše zlatnim bogovima, srebrnim, bakrenim i gvozdanim; stoga bi napisano na zidu, Bog je izbrojao tvoje carstvo, On ga je izmerio, i našao da je podeljeno, i te noći bi car umoren (Danilo 5: i do kraja glave)*.

Pod „zlatnim i srebrnim sudovima iz hrama u Jerusalimu“ misli se na dobra i istine Crkve. „Pijenjem iz njih i klanjanjem zlatnim, srebrnim, bakrenim i gvozdanim bogovima“ označava se svetogrđe (profanacija); a „pisanjem na zidu“ i „carevom smrću“ označava se pohod i razaranja koje preti onim koji koriste Božanska dobra i istine kao sredstva (za vlastite ciljeve). A šta su ti koji su nazvani „Vavilonom“, opisano je na više mesta u *Prorocima*. Kao kod Isaije:

* Ovo je skraćeno poglavlje iz knjige proroka Danila – (*prim. prev.*).

Tada ćeš s podsmehom izvoditi ovu rugalicu o caru Vavilonskom i reći ćeš: Kako nesta silnika? Kako nesta pljačke? Slomi Gospod štap bezbožnicima, palicu vladaocima. – O Lučonošo (Luciferu), kako pade s neba – bio si oboren na zemlju – a reče u srcu: Podignuću se do neba, postaviću prestolje svoje iznad zvezda Božijih, i sedeću na brdu sastanka, na severnoj strani – biću kao Svevišnji. Ali bićeš bačen u pakao, i ponor: izbrisaću ime i ostatak Vavilona – i načiniću od njega stan ćukovima (Isaija 14: 4, 5, 12-15, 22, 23).

I kod istog proroka:

I lav povika: Pade Vavilon, pade, i svi rezani likovi bogova behu srušeni (Isa. 21:9).

I dalje kod istog proroka gl. 47: 1 do kraja, glava 48 14-20; i kod Jeremije gl. 1: 1-3.

Iz ovih odlomaka jasno je šta je označeno „Vavilonom“. Treba da se zna da Crkva postaje „Vavilon“ kada nestane ljubavi i vere, i kada umesto njih vlada samoljublje. Jer ova ljubav, ako se ne obuzda, ona kao da juri da bi vladala ne samo na zemlji, već i u nebu. A ni tamo se ne zaustavlja. Ona se penje do Božijeg prestolja, i pripisuje sebi Božansku moć. Da se ovo događalo pre Gospodovog Dolaska, pokazano je u odlomcima koji su navedeni iz Reči. Ali taj Vavilon je bio razrušen kada je Gospod bio na svetlu, a odsele su takvi* postali idolo-poklonici, nad kojima je izvršen poslednji sud u duhovnom svetlu**. To je sve označeno u proroštvima, pod Lučonošom koji je kao Vavilon bio bačen u pakao, kao i pod padom Vavilona; kao i pisanjem na zidu i smrću

* Koji su postali deo Vavilona u duhovnom smislu – (prim. prev.)

** Sud koji se odigrao 1757. – (prim. prev.)

Emanuel Swedenborg

Valtazara, kao i „kamenom stenom“ koja je srušila lik Nabukodonosorov u snu.

55. No Vavilon o kome se govori u *Otkrivenju* je današnji Vavilon, koji je počeo posle Gospodnjeg dolaska, a koji je među Papistima. Ovaj Vavilon je gori i opasniji od onoga koji je postojao pre Gospodovog dolaska, jer on svetogrđi (profaniše) unutarnja dobra i istine crkve koju je Gospod sam otkrio svetu. Koliko je rdav i opasan, može se ukratko utvrditi iz sledećega. Oni priznaju i klanjaju se Gospodu koji je, po njihovom mišljenju, lišen moći da spasava; potpuno odvajaju Njegovo Božansko od Njegovog Ljudskog, prenoseći na sebe njegovu Božansku moć koja pripada Njegovom Ljudskom, jer praštaju grehove, puštaju u nebo, bacaju u pakao, spasavaju koga hoće, prodaju spasenje dakle pripisuju sebi ono što pripada samoj Božanskoj moći. (u *Nebeskim Tajnama* autor piše: *Bilo je otkriveno iz neba da je crkva pripisala Gospodu dve prirode, i da je stoga odvojila Njegovo Božansko od Njegovog Ljudskog, da je to učinjeno na jednom saboru, radi pape, kako bi on bio priznat kao zastupnik, vikar, Gospodov**. Pošto ovako i postupaju, to sledi da oni sebe prave bogovima, svaki na svom položaju, prenoseći (ovu moć) od najviše vlasti (autoriteta) koju zovu Zamenik ili Vikar Hristov sve do najniže vlasti. Tako gledaju na njega (papu) kao na Gospoda i klanjaju mu se, ne radi Njega (Gospoda) već radi sebe samih. Ne samo da preljubočine i iskrivljuju Reč, nego je oduzimaju od ljudi kako ovi ne bi videli nimalo istine. A ni to nije dovoljno; oni razaraju Reč tako što statutima iz Rima daju veći značaj od Božanskog (Boga) u Reči. Tako oni zatvaraju svima put u nebo, jer put u nebo je u priznavanju Gospoda, u veri u Njega, u ljubavi prema Njemu, i u Reči koja to uči. Naime, bez Gospoda, kroz Reč, nema spasenja. Trude se svom

* *Nebeske Tajne*, n. 4738 – (*prim. prev.*)

silom da se ugasi svetlost neba koja dolazi od Božanske istine, te da umesto nje bude neznanje. Oni gase svetlo iz neba zabranjujući da se čita Reč, uvodeći bogoštovlje kroz mise na jeziku koji običan svet ne razume, i u kome nema Božanske istine. Pored toga, pune svoj svet obmanama, koje su tmine koje uklanjaju i rasipaju svetlost. Ubeđuju svet da njihovo spasenje zavisi od vere u njih, ne od vere samih ljudi, već od njihove vere*. I povrh svega, oni vide bogoštovlje u spoljašnjoj a ne u unutarnjoj svetosti, i tako čine te je unutarnje bogoštovanje prazno, jer u njemu nema spoznaje dobra i istine, dok izvanjsko obožavanje ima duhovnu vrednost samo onoliko koliko u njemu postoji i unutarnje (obožavanje), jer prvo proizilazi iz predašnjeg. Osim toga, oni ih vode u idolopoklonstvo raznih vrsta; oni prave i umnožavaju svece, čije obožavanje oni dopuštaju, kao i molitve njima kao da su bogovi. Postavljaju njihove slike na sve strane, hvališu se čudima koja ovi izvode u velikom broju, i svece postavljaju nad gradovima, hramovima, i manastirima, gde pokazuju kao svete takve ništavne stvari kao što su kosti izvadene iz grobova. Na taj način odvrćaju um ljudi od klanjanja Bogu ka klanjanju ljudima. Pored svega, sve čine da bi osujetili da bilo ko izađe iz tame u svetlo, to jest od obožavanja mrtvih kipova u obožavanje Boga. Jer umnožavaju manastire gde postavljaju špijune i stražare svuda. Iznudavaju ispovesti srca, a to su ispovesti misli i namera, a ako ovi to ne ispovede, onda ih straše paklenim ognjem i mukama u čistilištu; a oni koji govore protivu Papskog prestola i njegove vlasti, takve zatvaraju u užasne zatvore koji se zovu tamnice Inkvizicije. Ovo sve rade s namerom da vladaju svetom i njegovim bogatstvima, kako bi živeli kako im se sviđa, gde su oni veliki a ostali robovi. Međutim, ovakva vlast nije vlast neba nad paklom nego vlast pakla nad nebom. Jer onoliko koliko ljubav ka vlasti jača u čoveku, osobito

* Vere sveštenika – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

u čoveku Crkve, toliko pakao vlada. U delu *Nebo i Pakao* (n. 551-565), može da se vidi da ta ljubav vlada u paklu, i čini ga paklom. Iz ovoga se može zaključiti da tu nema Crkve nego da je to Vavilon; jer Crkva je tamo gde se klanja Gospodu i gde se čita Reč.

56. Priroda onih iz Vavilona u drugom životu. Ovo ne može znati niko kome nije dato od Gospoda da se sastaje s onima koji žive u duhovnom svetu. Stoga što je to bilo dato meni, mogu da govorim iz iskustva, jer sam ih video, čuo, i s njima razgovarao. Svaki čovek je u drugom životu onakav kakav je bio na svetu. Promena je samo u tome što se ono u čemu on uživa pretvara u stvari koje su tome saobrazne, kao što se može videti iz odeljaka u delu *Nebo i Pakao* (n. 470-484, i n. 485-490). Njihov je život isti kao što je bio na svetu, osim što je sada otkriveno sve ono što je bilo skriveno u njihovom srcu, jer su sada oni u duhu u kome postoji ono što je u mislima i u namerama, stvari koje oni prikrivaju dok su na svetu, i pokrivaju ih spoljašnjom svetosti. I zato što je to sada otvoreno – primetilo se da su njih više od pola bili ateisti. Međutim, zbog toga što je uživanje u vladanju duboko ukorenjeno u njihovom duhu jer veruju da Gospod ima svu moć od Oca, a koju je preneo na Petra i potom na ostale Prvake Crkve, to je njihovom ateizmu dodato ustima ispovedanje Gospoda. Ali i ovo ostaje u njima samo dotle dok im to daje neku vlast*. A oni koji nisu ateisti, oni su tako prazni da ne znaju ništa o čovekovom duhovnom životu, niti kako se čovek spasava, ni o Božanskim istinama koje uvode u nebo, niti bilo šta o nebeskoj veri i ljubavi, verujući da se nebo može dati bilo kome, bez obzira na karakter, po milosti pape. A što se tiče njihovog moralnog i građanskog života, i on ostaje onakav kakav je bio na svetu, jer svak u duhovnom svetu vodi život sličan

* *Koja je privremena i prividna – (prim. prev.)*

onom koji je vodio na svetu sve dok nije ni u nebu ni u paklu, kao što se vidi iz dela *Nebo i Pakao* (n. 453-480); naime, što se tiče izvanjskog izgleda, duhovni svet je upravo onakav kakav je i prirodni svet (n. 170-176)*. Ovo se posebno odnosi na bogoštovlje, jer je ono duboko ukorenjeno u unutarnjosti čoveka, i prionulo uz njega, tako da se niko ne može od toga odvojiti posle smrti, osim kada je u dobru od istine, i u istini od dobra. Ovi o kojima se ovde govori, još se teže odvajaju od njihovog bogoštovlja, jer nisu u dobru od istina, a još manje u istinama od dobra. Njihove istine nisu iz Reči, osim poneke koje su izokrenute da bi služile njihovoj tiraniji. Tako imaju samo lažno dobro, jer kakve su istine, takva su i dobra. Ovo sve je rečeno da bi se znalo da je njihovo bogoštovlje u duhovnom svetu isto onakvo kakvo je i u prirodnom svetu. Ovo je navedeno da bih sada nešto podrobnije kazao o njihovom bogoštovlju i načinu života tamo (u duhovnom svetu). Imaju kao senat-kuću, umesto senat-kuće ili konzistorije u Rimu, gde se sastaju njihovi vođe i saveuju o onome što se odnosi na njihovu religiju, osobito kako da se običan narod drži u posluhu, i kako da se njihova tiranija poveća. Ova senat-kuća se nalazi na jugu prema istoku, ali tamo se ne usuđuje da uđe niko ko je bio papa ili kardinal, jer je sličnost s Božanskim autoritetom tako prionula u njihov um zbog toga što su svojatali Gospodovu moć dok su bili na svetu. Stoga, čim se ovi (papa ili kardinali) tu pokažu, oni bivaju odneseni i izagnani među one koji žive u pustom mestu. Ali oni koji su bili pravedni u duši i nisu pripisivali sebi takvu moć a još manje se u njoj utvrdili, ti su u jednoj polutamnoj sobi iza senat-kuće. Ima još jedno mesto sastanka na zapadu prema severu. Tamo je njihov posao u tome da lakovernu gomilu uvode u

* Ovde autor govori o Svetu duhova koji je između Neba i Pakla, nazivajući ga duhovnim svetom; jer u drugom smislu, pod duhovnim svetom se razume sve ono što nije prirodni svet, dakle i nebo i pakao i Svet duhova – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

nebo. Tu okupljaju oko sebe razna društva koja nalaze zadovoljstvo u izvanjskim igrama; u nekim, igraju igre, u nekima plešu, u nekima prave šaljiva i smešna lica (maske), u nekima razgovaraju kao prijatelji, negde o građanskim stvarima, u drugima o religioznim, a ponegde vode raskalašne razgovore, i tako dalje. U ponekim društvima, svak po svojoj želji, oni dovode svoje sledbenike, i to nazivaju nebom. Ali pošto tu provedu nekoliko sati, osećaju dosadu te se razilaze, jer su to izvanjska a ne unutarnja zadovoljstva. Mnogi tada gube veru da će biti uvedeni u nebo. A što se tiče bogoštovlja, ono je skoro isto kao što je bilo na svetu. Kao i na svetu, to su mise koje se slave ne na jeziku svih duhova, već na jeziku koji se sastoji od visoko zvučnih reči koje pobuđuju izvanjsku svetost i pretvaranje, ali koji je sasvim nerazumljiv. Slično kao na svetu, klanjaju se svecima, i pokazuju kipove. No njihovi sveci se ne pojavljuju nigde, jer svi oni koji su hodali okolo i čekali da im se klanja kao bogovima, oni su u paklu; a oni koji nisu išli okolo očekujući da im se klanja, oni su među običnim duhovima. Njihovi prelati (prvaci) ovo znaju, jer ih (svece) traže i nalaze ih, i stoga ih preziru. Ali ovo skrivaju pred svetom, tako da mogu da se klanjaju njima kao anđelima čuvarima, a sebe i dalje smatrajući vođama naroda i glavarama neba. Isto tako, umnožavaju hramove i manastire; zgrću bogatstva i gomilaju dragocene predmete, te ih skrivaju u podrumima. I u duhovnom svetu ima dragocenih predmeta isto kao i u prirodnom svetu, i još više. Slično kao i na svetu, šalju monahe da bi neznabošce priveli svojoj religiji, kako bi ih podvrgli svojoj vlasti. Za njih je obična stvar podignuti kule posmatračnice po sred skupštine iz kojih posmatraju okolinu. Uspostavljaju vezu s onima koji su daleko i blizu na razne načine, prave sporazume s njima i privlače ih u svoju sektu. Takvo je njihovo stanje uglavnom, ali neke njihove vode u toj religiji odriču moć Gospodu i pripisuju je sebi, pa tako ne priznaju ništa što je Božansko. Na ovaj način oni krivotvore svetost u

spoljašnjim stvarima, svetost koja je u sebi svetogrдна, jer oni u sebi ne priznaju ništa Božansko. Zbog toga su, kroz ovu izvanjsku svetost, u vezi s određenim društvima u najnižem nebu, a u isto vreme su u vezi i sa paklovima, tako da su i u jednom i u drugom. Pored toga, oni pridobijaju proste a dobre duhove i daju im staništa u svojoj blizini, a isto tako skupljaju zlobne duhove koje postavljaju oko skupštine. Na taj način, oni se, preko prostih a dobrih duhova, prilepe uz nebo, a preko zlobnih za pakao. Na taj način su u stanju da izvode nevaljale rabote kao iz pakla. A prosti i dobri u najnižem nebu ne vide dalje od izvanjske svetosti i njihovog (papističkoig) obožavanja Gospoda koje je samo izvana, i pošto tako ne vide njihove zločine, oni se odnose prijateljski prema njima. I to je ono što ih najviše brani. Ali s vremenom oni odstupe od spoljašnje svetosti, i tada, odvojeni od neba, bivaju bačeni u pakao. Iz ovoga se donekle može znati kakvi su u drugom svetu oni iz „Vavilona“. Ali znam da će se ljudi na svetu čuditi da ovo sve postoji tamo (u drugom životu), ali znam i to da oni nemaju nikakvu ideju o stanju čoveka posle smrti, u nebu ili u paklu. Ali iz onoga što je pokazano u delu *Nebo i Pakao*, iz onoga što sam video i čuo, može se videti da je čovek isto tako čovek i posle smrti, da živi u zajednicama isto kao na svetu, stanuje u kućama, sluša besede u crkvama, ulazi u poslove, i vidi u tome svetu slične stvari onima koje je video na svetu koji je ostavio iza sebe.*

57. Razgovarao sam s nekima iz te nacije o ključevima koji su dati Petru, pitajući ih da li veruju da je Gospo-

* Ovo je autorov opis onih Katolika koji su po svom unutarnjem „Vavilon“, međutim, po autoru, situacija se promenila za katolike posle ustanovljenja Nove crkve u nebu posle Poslednjeg suda 1757; naime, katolici lakše ulaze u Novu Univerzalnu crkvu nego Protestanti koji su predstavljeni „Aždajom“, to jest verom u kojoj ljubav prema bližnjemu ne znači skoro ništa. Vidi kratko delo *Kratko Izlaganje* n. 105, 108, i *Otkrivenje Otkriveno* n. 631 (*delo koja još nisu prevedena na naš jezik – (prim. prev.)*)

Emanuel Swedenborg

dova moć prenesena na njega. Pošto je to osnovno pitanje njihove religije, oni su čvrsto stajali na stanovištu da u to nema nimalo sumnje, jer je rečeno jasno. Ali na pitanje da li znaju da ima duhovni smisao unutar svakog detalja u Reči, a koji je smisao Reči u nebu, na to su prvo rekli da to nisu znali, a posle da će se raspitati, a kada su se raspitali, bili su poučeni da u svakoj pojedinosti Reči ima duhovni smisao koji se razlikuje od smisla slova kao što se duhovno razlikuje od prirodnog. Još su bili poučeni da se pod imenima osoba u Reči ne misli u nebu na te osobe već na duhovne stvari. Na kraju, saznali su da se pod „Petrom“ u Reči podrazumeva istina koja je od dobra ljubavi prema bližnjem, a da se pod „stenom“ u rečenici

Ti si Petar, na kojoj steni ću sazidati Moju Crkvu (Matija 16:18),

da se tu ne misli na neku moć koja je data Petru, već na moć koja je data istini od dobra, jer sva moć u nebima pripada istini od dobra, ili dobru od istine, jer sve dobro i istina su od Gospoda, a ništa od čoveka, te sva moć pripada Gospodu. Kad su ovo saslušali, bili su ljutiti, i rekli da žele znati da li je ovo označeno tim rečima. Na to im je data Reč kao što je u nebu, u kojoj smisao nije prirodan već duhovan, jer je ona za anđele koji su duhovni. Ovo se može videti u delu *Nebo i Pakao* n. 259-261. da je Reč u nebu takva. Kada su je čitali, videli su jasno da se Petar ne pominje, a da se umesto toga pominje istina od dobra koje je od Gospoda¹. Čim su ovo videli, odbacili su knjigu s ljutnjom. Rastrgli bi je zubima, da nije bila uzeta od njih. Na taj način su se

¹ Umetak iz *Nebeskih Tajni*, o pojedinostima pomenutim u n. 57: Dvanaest apostola predstavljaju crkvu u odnosu na sve što je od istine i dobra, ili od vere i ljubavi, kao što je to isto bilo predstavljeno s dvanaest plemena Izrailjevih (n. 2129, 3354, 3488, 3858, 6397).

uverili, iako su se tome protivili, da sva moć pripada Gospodu, nikako nekom čoveku, jer se radi o Božanskoj moći.*

58. *Gde su bile do sada njihove nastambe u duhovnom svetu.* Bilo je rečeno u n. 48 da je raspored svih nacija i naroda u duhovnom svetu bio ovakav: U sredini su bili okupljeni oni koji se nazivaju Reformisanim**, oko njih su bili oni od papske religije, iza njih Muhamedanci, i na kraju, neznabošci. Iz toga se vidi da su papisti formirali najbliži krug oko Reformisanih koji su bili u središtu. Razlog za ovo je u tome što su u središtu oni koji su u svetlosti istine iz Reči, jer oni koji su u svetlosti istine iz Reči, ti su u svetlosti neba, jer je svetlost neba od Božanske istine, a ona je sadržana u Reči. Da je svetlo neba od Božanske istine, vidi se u delu *Nebo i Pakao* n. 126-140, a da je Reč Božanska istina u n. 303-310. Osim toga, svetlost ide od središta prema obodu i daje svetlo. Stoga su najbliži oko središta oni iz papske religije, jer oni imaju Reč, koju čitaju oni koji su u cr-

Petar, Jakov i Jovan predstavljaju veru, dobra dela i dobra ljubavi prema bližnjemu (n. 4738, 6000, 6073, 6344, 10087, 10580).

Petar predstavlja veru (n. 4738, 6000, 6078, 6344, 10087, 10580).

Ključevi dati Petru – svu moć koja je data veri od ljubavi prema bližnjem koja je od Gospoda, n. 6344.

Sva moć pripada dobru kroz istine, ili istinama kroz dobro koje je od Gospoda (n. 3091, 3563, 6344, 6422, 6948 itd).

Stena u Reči, to je Gospod kao Božanska istina (n. 8581, 10580).

Da imena ne ulaze u nebo, i da se ona menjaju u ono što ona predstavljaju, i da se imena ne mogu izgovoriti u nebu (n. 1876, 5225, 6516).

Ilustracijama iz Reči pokazuje se kako je izvanredan unutarnji smisao i kada se u slovu sastoji od samih imena (n. 1224, 1264, 1888).

* Autor kaže u delu *Nauk o Svetom Pismu* n. 55, da se u doslovnom smislu vidi sve ono što je potrebno za Spasenje, kao što se na čoveku vide lice i ruke – (*prim. prev.*)

** Protestanti – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

kvenoj upravi, dok je narod ne čita. To je razlog da su Papisti našli nastambe u duhovnom svetu okolo onih koji su u svetlosti istine iz Reči. Sada ćemo reći kako su tu obitali pre nego li su sve njihove nastambe bile potpuno razrušene i pretvorene u pustinju.

Većina njih je obitala na jugu i na zapadu, a samo mali deo na severu i istoku. Na jugu su bili oni koji su se na svetu isticali bistrinom i koji su se utvrdili u svojoj religioznosti; s njima su bili plemići i bogataši u velikom broju. Oni nisu živeli na tlu već ispod tla bojeći se lopova i zato su postavili straže na ulazima. U toj oblasti bio je jedan prostrani grad, pružajući se od istoka do zapada, a negde na zapad, blizu sredine gde su bili Reformisani. U tome gradu obitala su na desetine hiljada ljudi ili duhova zajedno; (grad) je bio ispunjen hramovima i manastirima. U taj grad su sveštenici sakupili dragocenosti koje su uspeli da prigrabe raznim veštinama, a koje su skrili u svojim ćelijama i u podzemnim voltovima. Ovi voltovi su bili tako vešto napravljeni da su samo oni mogli u njih da uđu. A bili su raspoređeni kao u lavirintu. Njihova srca su bila prionula za ta blaga tamo nago milana, a verovali su da ona neće nikada biti uništena. Video sam ih (voltove) i divio se kako se vešto grade i kako se neprestano šire. Mnogi od onih koji se nazivaju članovima „Isusovog društva“ bili su tamo, gde su održavali dobre odnose s bogatim koji su tu stanovali. Prema istoku toga kraja bila je senat-kuća gde su se dogovarali kako da prošire svoju vlast, i kako da drže svet u slepoj poslušnosti (vidi n. 56). Toliko o nastambama u južnom kraju.

Na severu su bili oni koji su u manjem stepenu bili bistri i u manjem stepenu se utvrdili u svojoj religioznosti, zato što je njihovo opažanje bilo zatamnjeno pa su tako bili u slepoj veri. Nije ih bilo mnogo na južnoj strani. Većina ih je bila u prostranom gradu koji se protezao duž istočnog ugla do zapada a malo i na zapad. I taj grad bio je pun hramova i manastira. A najdalje, blizu istoka, su bi-

li iz raznih religija, a i neki od Reformisanih. Tako isto, u tome delu bilo je nekoliko mesta izvan grada koja su zaposeli Papisti.

Na istoku su stanovali oni koji su u svetu nalazili najveće uživanje u vladanju, a koji su imali nešto prirodne pameti (lumen). Tamo su se videli na planinama, ali samo u onom delu koji gleda prema severu, a nikako u delovima koji gledaju prema jugu. U uglu prema severu bila je jedna planina na čiji su vrh postavili jednog koji je bio bolesnog uma kojega su mogli da nadahnu da on zapoveda sve ono što su oni sami želeli, prenoseći mu svoje misli, a to je sredstvo vrlo poznato u duhovnom savetu, ali ne i u prirodnom svetu, koji je širio oko sebe glas da je on Bog neba u ljudskom obliku; tako su mu se klanjali kao Bogu. Ovo su uradili jer su primetili da je svet želeo da se udalji od njihovog idolopoklonstva, pa su ova-ko pokušali da drže narod u poslušnosti. To je brdo na koje se misli kod Isaije 16: 13, pod „brdom od sastanka na severu“, a oni na tome brdu su predstavljeni „Luciferom“ (Lučonošom) – stih 12. To je bilo zato što su oni iz Vavilonske gomile koji su bili na istočnoj strani bili bistriji od ostalih, jer su tu svetlost pribavili sebi svojim veštinama; jer, u duhovnom svetu, ove veštine (obmanjivanja) se vide pred očima onih koji stoje na odstojanju, ali koje u stvari ne postoje među onima koji su u tim veštinama*. Ovo je tamo obična pojava. A ova posebna pojava je predstavljena na ovome mestu u knjizi *Postanja* 11: 1-10,

* Autor ovde govori o tome kako se obmane koje smišljaju lukavi i zli duhovi VIDE očima onih koji su van domašaja tih obmana, ali su one u stvari samo zamišljanja koja postoje i ne postoje kao stvarnost. Na primer, vide se scene silovanja, ali niko nikoga ne siluje nego je silovanje reprezentacija nasilnih i agresivnih misli jednog duha prema drugom. Tako, „škrkut zuba i oganj“ postoje kao reprezentacije stanja zlih duhova koji se mrze uzajamno a vole samo sebe – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

Kula čiji je vrh dosezao do neba otkuda se to mesto zove Vavelj.

Toliko o njihovim nastambama na istočnoj strani.

Na zapadnoj strani napred stanovali su oni iz te religije koji su živeli u mračno doba*, skoro svi ispod zemlje, jedno pokolenje ispod drugoga. Jedna cela oblast koja gleda na sever, bila je iskopana i ispunjena manastirima. Ulazi njihovi su bili kroz pećine nad kojima je bio krov zatvoren. Ulazili su i izlazili kroz ove pećine. Ali su retko razgovarali s onima koji su živeli u sledećim vekovima, jer su bili različitoga genija, i nisu bili tako zlobni, jer u to vreme nije bilo sukoba sa Reformisanima, pa je stoga bilo i manje lukavstva i zlobe koja je dolazila od mržnje i želje za osvetom. Na zapadnoj strani iza te oblasti bilo je mnogo brda na kojima su bili oni najzlobniji iz toga naroda, a to su oni koji su u srcu osporavali Božansko (Boga), a koji su usnama utoliko više ispovedali (Boga), i koji su se klanjali pokretima još svetijim naizgled. Tu su bili oni koji su stvarali razne planove kako da drže običan narod pod jarmom vlasti i kako da podvrgnu tome jarmu i druge. Nije dopušteno opisati te veštine jer su odvratne, ali o njima se govori ponešto u delu *Nebo i Pakao* n. 580. Planine na kojima su ovi bili, pominju se u *Otkrivenju* kao „sedam gora“ a oni na njima se opisuju kao „žena koja sedi na crvenoj zveri“ ovim rečima:

I videh ženu koja sedi na crvenoj zveri puna hulnih imena, sa sedam glava i sedam rogova: – i na čelu joj pisaše ime, Tajna, Vavilon veliki, majka svega kurvarstva i gadosti na zemlji; – sedam glava su sedam gora na kojima žena seđaše (Otkr. 17: 3,5,9).

* Srednji vek – (prim. prev.)

Pod „ženom“ se u unutarnjem smislu razume Crkva, ali ovde, u obrnutom smislu, profanisana religioznost. Pod „crvenom zveri“ misli se na profanaciju nebeske ljubavi; pod „sedam gora“ – na svetogrdnu ljubav ka vladanju. Toliko o njihovim nastambama u zapadnom delu. Razlog da obitavaju odvojeno, u posebnim četvrtima, je u tome što je svak u duhovnom svetu nošen u onu četvrt i mesto koje je saobrazno njegovim osećanjima i ljubavima, o čemu je bilo reči u delu *Nebo i Pakao* 141-153. Uopšteno govoreći, sva dogovaranja među Vavilonjanima usmerena su na to kako da vladaju ne samo nad nebom, već i nad celom zemljom, kako bi posedovali i nebo i zemlju, jedno pomoću drugoga. Da bi ovo postigli, oni neprekino razmišljaju i iznalaze nove statute i nova učenja. Oni ka tome streme isto kao što su to radili na svetu, jer svako je posle smrti onakav kakav je bio na svetu, osobito u pogledu religije. Dato mi je bilo da slušam neke njihove vođe dok raspravljaju o nekom učenju koje treba da bude neko pravilo za narod. Bilo je toliko članova, a svi su imali za cilj da osvoje vlast nad nebom i zemljom, i kako bi sva moć bila njihova, tako da Gospodu ne bi ostalo ništa. Ova učenja su posle toga pročitana u prisustvu onih koji su se našli u blizini, i dok su ih čitali, čuo se glas iz neba da je sve to bilo diktirano iz najdubljeg pakla, iako to oni nisu znali. To je bilo potvrđeno tako što je đavolska četa, najcrnjeg i najgadnijeg izgleda, došla i otela im to, i to ne rukama nego zubima, i odnela to u njihov pakao. Narod koji je to gledao ostao je zabezeknut.

59. *Zašto su bili tolerisani (podnošeni) do dana poslednjeg suda.* Razlog za ovo je to što je prema Božanskom redu da se svak spasi ako je moguće, sve dok može da bude među dobrima. Stoga se čuvaju svi oni koji se trude da žive duhovnim životom makar samo izvana, i koji su u stanju da žive moralnim životom kao da je to iznutra, bez obzira da li imaju prave vere i ljubavi. Takođe

Emanuel Swedenborg

se čuvaju (tolerišu) i oni koji su sveti samo izvana. Takvih je bilo mnogo u tome narodu, jer su bili u stanju da govore pobožno s običnim svetom, da unose religioznost u duše, da ih vode da razmišljaju o nebu i paklu i da ih ohrabruju da žive dobrim životom tako što su besedili o dobrim delima. Na taj način, bili su u stanju da vode ljude u dobro života, i na put ka nebu. Tako su mnogi iz te religije bili spaseni, iako samo malo onih koji su bili njihove vođe. Na ove je mislio Gospod kad je rekao:

Na Mojsijevu stolicu sedoš. – Sve što vam kažu da držite, držite i činite, ali po delima njihovim ne postupajte, jer govore a ne čine. A sva dela svoja čine da ih vide ljudi – a zatvaraju carstvo ljudima, a sami u njega ne ulaze; proždiru kuće udovičke, i lažno se dugo Bogu mole. Teško vama, licemeri, čistite čašu i činiju izvana, a iznutra je puna grabeža i nepravde – očistite prvo čašu i činiju iznutra, pa će biti čista i izvana – vi okrečeni grobovi puni mrtvih kostiju – tako se spolja pokazujete ljudima kao pravedni, a unutra ste puni pretvorstva i nepravde (Matija 23: 1-34).

Drugi razlog da su tolerisani je u tome što, posle smrti, svak zadržava svoju religioznost koju je stekao dok je bio na svetu.

Tako se njima dozvoljava da budu takvi čim uđu u drugi život. A kod ovoga naroda, ovakvu religioznost su usadili oni koji su ustima pokazivali svetost, a i pokretima tela, i koji su u isto vreme navodli ove da veruju da se na taj način čovek spasava. To je, dakle, bio razlog da ovakvi nisu bili odvojeni, nego im je bilo dopušteno da ostanu s onima s kojima dele istu religioznost. Glavni je razlog da se ovi trpe, dakle, u tome što su oni po spoljašnjem životu duhovni, i što se nadmeću u onome što je pobožno i sveto, iako je to samo izvana, jer to kao primer poučava i vodi proste. Jer oni koji su prosti u veri i

u srcu, oni ne gledaju dalje od onoga što vide očima. Eto zašto su svi ovakvi tolerisani od vremena osnivanja Hrišćanske Crkve pa do dana suda. Već je pokazano da su se u prošlosti izvršila dva suda, a ovo je treći. Svi ovi sačinjavaju „prvo nebo“, i o njima se govori u *Otkrivenju* 20: 5,6, kao o onima koji nisu od prvog vaskrsenja (uskrsnuća). Naime, pošto su bili onakvi kako su opisani, to je nebo bilo razrušeno, a oni od drugog vaskrsenja su bili isterani napolje. Ali treba znati da su bili tolerisani samo oni koji su mogli da se obuzdaju građanskim i duhovnim zakonima, jer ovi mogu da žive zajedno u jednom društvu; međutim, oni koji se nisu mogli obuzdati, ti nisu bili tolerisani. Ovi poslednji bili su bačeni u pakao davno pre dana poslednjeg suda, jer su se društva neprestano čistila od ovakvih. Naime, oni koji su vodili zao život i navodili obične ljude na zlodela, i koji su učestvovali u prevarama, oni su slični onima u paklovima pa su, kao što se vidi u delu *Nebo i Pakao* n. 580, bili isterani iz tih društava; i to, iz jednog pa onda drugog društva. S druge strane, oni koji su bili iznutra dobri, ti su bili odvedeni iz ovih društava kako se ne bi zarazili od onih koji su iznutra bili zli. Jer dobri opažaju unutarnje stvari pa stoga obraćaju pažnju spoljašnjim stvarima samo onoliko koliko se one slažu s unutarnjim. Takvi su redom bili slani pre suda na mesta za pouku (vidi o tome u delu *Nebo i Pakao* n. 512-520), odakle su uvedeni u nebo. Na njih se misli pod „novim nebom“, i oni su od „prvog vaskrsenja“. Sve je ovo rečeno kako bi se znalo zašto je toliko Papista bilo tolerisano sve do dana poslednjeg suda; no o ovome će biti više reči u sledećem odeljku gde je reč o „prvom“ nebu koje je prošlo.

60. *Kako su bili razrušeni a njihova staništa postala pustinja.* Ovo ću opisati ovde u malo reči, a naširoko u *Objašnjenju Otkrivenja*. Samo onaj koji je to video može da opiše kako je razoren Vavilon. Meni je bilo dato da vidim kako je poslednji sud izvršen nad svim ljudima, a

Emanuel Swedenborg

osobito nad onima iz Vavilona. Stoga ću to i opisati. Ovo mi je dato sa ciljem da se otkrije svetu da je sve ono što je predskazano u *Otkrivenju* bilo Božanski nadahnuto, i da je to jedna od proročkih knjiga. Jer, ako se to ne bi otkrilo a sa tim i unutarnji smisao sveke pojedinosti, osobito onih kod Proroka u Starom Zavetu, moglo se dogoditi da se ta knjiga odbaci jer je nerazumljiva. Takvo odbacivanje bi dovelo u sumnju veru u ono što se tamo tvrdi, pa i veru u poslednji sud, a sve bi to samo utvrdilo Vavilon u uverenju da neće biti poslednjeg suda. Da se ovo ne bi desilo, Gospodu se svidelo da otvori moje oči. Ali sve što se dogodilo Vavilonu tokom poslednjeg suda ne može se ovde izložiti, jer bi to ispunilo celu jednu knjigu. Stoga ću izneti samo nekoliko događaja, ostavljajući ostalo za Objašnjenje Otkrivenja. Pošto se Vavilonski narod bio rasprostro po mnogim delovima duhovnog sveta, i formirao društva u svakom delu (vidi n. 58), opisaću kako je bio razrušen u svakom pojedinom delu.

61. Rušenje je usledilo posle pohoda (vizitacije). Pohodjenje je iznalaženje (duhovnih) osobina ljudi, kao i odvajanje dobrih od zlih; tada se dobri odvajaju, a zli ostaju. Kad je ovo završeno, nastaju snažni zemljotresi. Iz ovoga im je jasno da se poslednji sud približio. Ova trešnja ostavlja dubok utisak na njih. Tada sam ih video na južnoj strani (vidi n. 58), osobito u tamošnjem velikom gradu, kako trče tamo amo, neki tražeći spas u bežanju, neki tako što su se skrivali u voltovima, neki u ćelijama i provalijama gde su bila njihova blaga, a neki su iznosili iz tih sve što su dohvatili rukama. Posle zemljotresa, sledila je erupcija* ispod zemlje koja je oborila sve u gradu i okolini. Posle erupcije (izbijanja), usledio je s istoka snažan vetar koji je sravnio, potresao i isprevrtao sve iz temelja. A tada su svi dovedeni iz svakog mesta i skloništa da bi

* Vulkana? – (prim. prev.)

zatim bili bačeni u more, čija su vode bile crne. Tih koji su bili bačeni, bilo je na desetine hiljada. Iza toga, po celoj toj oblasti dizao se dim kao posle požara, a kao poslednje video se gusti oblak prašine nošen istočnim vetrom u more nad kojim je taj oblak praha bio raspršen. Njihova blaga su se pretvorila u prah, sa svim onim predmetima koje su smatrali svetima a koja su oni posedovali. Ovaj prah bio je razasut po moru zato što prah znači osudu. Na kraju, videlo se crnilo kao da lebdi nad celom oblasti, koje je izbliza izgledalo kao aždaja (zmaj). To je bio znak da su ceo taj prostrani grad i cela oblast pretvoreni u pustinju. Ovo se ovako videlo zato što „aždaja“ označava obmane te religije, dok „obitavalište aždaja“ znači pustinju posle rušenja (kao kod Jer. 9: 11; 10: 22; 19: 33; Mal. 1: 3). Isto tako videlo se da su neki imali kao „vodenični kamen“ preko leve ruke, što je bila slika koja predstavlja njihovo utvrđivanje u štetnim tumačenjima izvedenim iz Reči. Naime, „vodenični kamen“ označava utvrđivanje (potvrđivanje). Stoga je jasno šta se označava ovim rečima u *Otkrivenju*:

I jedan anđeo uze kamen veliki kao vodenični, i baci ga u more govoreći, Tako će sa hukom biti bačen grad veliki Vavilon, i neće se više naći (Otkr. 18: 21).

Međutim, oni koji su bili u senat-kući, kao i u tom delu bliže istoku, gde su se dogovarali kako da prošire svoju vlast i kako da drže svet u neznanju i slepoj poslušnosti, ti nisu bili bačeni u crno more već u provaliju koja se otvorila u dubinu okolo njih. Tako je poslednji sud izvršen nad Vavilonom u južnom delu. No poslednji sud nad onima ispred i u zapadnom delu, i nad onim u severnom delu gde je takođe bio veliki grad, taj se odigrao na ovaj način. Kada su snažni zemljotresi potresli sve iz temelja, sve ono što je tamo bilo (vidi o zemljotresu kod Mat. 24:7, Luke 21: 11, i u Otkr. 6:12, 8: 5, kao i u

Emanuel Swedenborg

Prorocima), svuda je tamo dunuo snažan istočni vetar od juga ka zapadu te ispred zapadne strane, gde su pod zemljom obitali oni koji su živeli u mračno doba, i tada je izložen pogledu veliki grad koji se širio preko severa do istoka, a koji je bio opustošen. Ali pošto u njemu nije bilo mnogo bogatstva, nije bilo ni erupcije ni ognjene jame koja bi progutala blaga, već se videlo samo rušenje i razaranje, a potom kao izbijanje dima; a istočni vetar je duvao i obarao rušeći, i odnoseći sve. Monasi zajedno s narodom izvedeni su napolje na destine hiljada; neki su bili bačeni u crno more na onoj strani koja gleda na zapad, neki u veliku provaliju na jugu, neki u zapadni zaliv, a neki među paklove neznabožaca; jer su neki u mračno doba bili idolopoklonici kao neznabošci. Odavde se dizao dim i kretao prema moru, i lebdeo nad njim, stvarajući debelu crnu koru. Taj deo mora u koji su oni bili bačeni bio je pokriven korom od praha i dima u koji su se njihove nastambe i njihova bogatstva razasula. Tako da se to more nije više videlo, a umesto njega videlo se crno zemljište ispod kojega je bio njihov pakao. A poslednji sud nad onima koji su bili na brdima na istočnoj strani (o čemu u n. 58), izvršen je ovako: oni koji su obitali na tim brdima utonuli su u dubinu, te su svi bili progutani. A onaj koji je bio postavljen na jednu planinu gde su ga proglasili bogom, on je prvo postao crn pa onda kao ognjen, taj je bio glavačke bačen u pakao. Jer monasi koji su naseljavali te planine govorili su da je taj čovek bio Bog a oni da su bili Hristos, pa su svuda gde su išli nosili sa sobom to štetno ubeđenje da su Hristos. Na kraju, sud je izvršen i nad onima koji su obitali dalje na zapadnoj strani na brdima na koje se misli pod „ženom koja sedi na crvenoj zveri sa sedam glava koje su sedam brda“ (vidi nešto o tome u n. 58), I njihova brda su se videla. Neka su bila otvorena u sredini, a u njima je bio široki otvor koji je vodio okolo kao u spirali, pa su oni koji su obitali na tom brdu bili u njega bačeni. Neka brda su bila izvrnuta iz

temelja tako da su njihovi vrhovi bili dole, a temelji gore. Rezultat je bio to da su oni koji su bili u dolinama bili potopljeni i potpuno pokriveni, a oni koji su bili iz drugih strana, ti su bili bačeni u raspukline. Međutim, ovo što sam izneo samo je mali deo onoga što sam video; više o tome o *Objašnjenju Otkrivenja*. Ovi događaji su se odigrali i bili završeni početkom 1757. godine. Što se tiče raspuklina u koje su bačeni, bilo ih je mnogo. Četiri su mi pokazane; široka je bilo na južnoj strani prema moru; druga na zapadnoj strani prema jugu; treća na zapadnoj strani prema severu; a četvrta dalje u uglu između zapada i severa; ove raspukline i more, to su bili njihovi paklovi. Ovo su one (raspukline) koje su bile videne, a bilo ih je mnogo koje nisu bili videne. To je stoga što se paklovi Vavilonske nacije razlikuju prema različitim obesvećenjima duhovnih stvari koje pripadaju dobru i istini Crkve.

62. Tako je sada duhovni svet oslobođen od takvih duhova, i anđeli se raduju što su se njih oslobodili, pošto su ovi iz Vavilona uznemiravali i zavodili što su više mogli, više nego li na svetu. Jer njihove veštine su tamo (u duhovnom svetu) zloćudnije, jer su tamo duhovi, a u svakom duhu je skrivena njegova zloća. Jer kod čoveka, to je njegov duh koji misli, hoće, namerava i smišlja. Mnogi od njih bili su ispitani, i nađeno je da ni u šta ne veruju, a da je štetna žudnja da zavedu bogate zbog njihovog blaga a siromašne da bi nad njima gospodarili bila potpuno obuzela njihov um. S ovim ciljem, oni su sve držali u najmračnijem neznanju, sprečavajući njihov put ka svetlu i ka nebu. Jer put ka svetlu i nebu je zatvoren kada su znanja o duhovnim stvarima preplavljena idolopoklonstvom, i kada je Reč izneverena, oslabljena i oduzeta.

63. *Među njima su sačuvani oni koji su imali osećanje za istinu od dobra.* Oni među Papistima koji su živeli pobožno, i koji su bili u dobru, iako ne i u istinama,

Emanuel Swedenborg

ali su želeli da znaju istine iz osećanja za dobro, ti su bili oslobođeni i odneseni u jednu oblast ispred zapadnog dela blizu severa; tamo su im date nastambe, pa su uspostavljena i društva. Tada su sveštenici iz Reformisanih bili njima poslani da ih pouče iz Reči: a kada su bili poučeni – primljeni su u nebo.

64. *Stanje onih koji od sada dolaze sa zemlje.* Od poslednjeg suda koji je izvršen, i otkako je Gospod sve doveo u red, a svi koji su iznutra bili dobri uzdignuti u nebo a koji su bili iznutra loši bili bačeni u pakao, ovima* nije više dozvoljeno kao pre da se udružuju ispod neba ili iznad pakla, ili da imaju neku vezu s takvima. Sada, čim stignu ovamo, što se događa posle svačije smrti, oni se sasvim odvajaju, a kada se njihovo vreme u svetu duhova završi, oni su nošeni svaki na svoje mesto**. Stoga oni koji obesvećuju svetinje, kao i oni koji smatraju da imaju moć da otvaraju i zatvaraju nebo, i da otpuštaju grehove – a to je moć koja pripada samo Gospodu – kao i oni koji Papske bule čine ravnima Reči, a čiji cilj je vladanje, ti se od sada bacaju u mračno more ili u raspukline gde su paklovi onih koji svetogrde. Ali iz neba mi je rečeno da takvi iz te religioznosti ne obraćaju pažnju na život posle smrti, jer da oni u njega ne veruju. I tako, oni ne haju ni malo šta će biti s njima posle smrti iako taj život traje u večnost, već ga ismevaju kao nešto nevažno.

* Koji dolaze sa zemlje – (*prim. prev.*)

** Po mišljenju autora, cela svrha poslednjeg suda je bila u tome da se ova mešavina dobrih i loših duhova, koja je stvarala zamišljena neba koja su sprečavala normalan uliv uticaja iz neba i od Gospoda u ljudski rod na zemlji, da se to rasprši i da odsada niko ne može da formira takve veštačke i škodljive tvorevine – (*prim. prev.*)

Prvo nebo i njegovo Uklanjanje

65. Kaže se u Otkrivenju:

I videh veliki – presto i Onoga koji sedaše na njemu, od čijeg lica pobeže i zemlja i nebo, i mesta im se ne nađe (Otkr. 20: 11).

A iza toga:

I videh novo nebo i novu zemlju, jer prvo nebo i prva zemlja prodoše (Otkr. 21: 1).

Bilo je pokazano u prvom odeljku, kao i u sledećim, da se pod „novim nebom i novom zemljom“, kao i pod „prvim nebom i prvom zemljom“ ne misli na vidljivo nebo i našu nastanjenu zemlju, već na andeosko nebo i na Crkvu. Jer Reč je u sebi duhovna i prema tome govori o duhovnim stvarima, a duhovne stvari su te koje pripadaju nebu i Crkvi. Ove se izražavaju u smislu slova kroz prirodne stvari, jer prirodne stvari služe kao temelj za duhovne stvari, i za Reč koja bez ovoga temelja ne bi bila Božansko delo, jer ne bi bila celokupna. Prirodno, koje je poslednje u Božanskom redu, upotpunjuje i čini da se unutarne stvari koje su duhovne i nebeske nastavljaju na njima (prirodnim stvarima), kao kuća na njenom temelju. Međutim, čovek je mislio iz prirodnog a ne iz duhovnog o onome što se tvrdi u Reči, pa je stoga pod „nebom i zemljom“ u ovim odlomcima, ako i u drugima, razumeo samo nebo i zemlju koje postoje u svetu prirode. Stoga svak očekuje da će oni nestati i biti razrušeni, i da će novi biti stvoreni. No, da ne bi to očekivali iz veka u vek uzalud, duhovni smisao Reči je bio otvoren, tako da se

Emanuel Swedenborg

može znati na šta se misli u Reči pod mnogim stvarima koje se ne mogu razumeti sve dotle dok se samo na prirodan način razume ono da će „nebo i zemlja“ proći.

66. Pre nego što pokažemo na šta se misli pod „prvim nebom i prvom zemljom“, treba znati da se pod „prvim nebom“ ne misli na ono nebo koje je stvoreno od onih koji su postali anđeli od stvaranja ovoga sveta do sadašnjeg vremena, jer to nebo je stabilno i ostaje zauvek; jer svi koji dolaze u nebo uživaju Gospodovu zaštitu, i niko koga je Gospod primio, ne može se odstraniti. Nego se pod „prvim nebom“ misli na ono nebo koje su stvorili drugi, uglavnom oni koji nisu mogli postati anđeli. Koji su to bili i kakav je bio njihov karakter, biće pokazano u sledećem odeljku; to je nebo za koje je pisano da će proći. A zove se nebo zato što su oni koji su bili u njemu bili zajedno na visini, na stenama i na brdima, u zabavama sličnim prirodnim, od kojih nijedna nije bila duhovna. Jer većina onih koji dolaze u duhovni svet, kada su na visini, veruju da su u nebu jer su visoko, i da su u nebeskoj radosti kada su u istim zadovoljstvima kao što su bili na svetu. To je razlog da se to (stanje) naziva „nebo“, ali „prvo nebo je prošlo“.

67. Opet, treba da se zna da ovo nebo, nazvano „prvo“, nije od onih koji su živeli pre Gospodovog Dolaska na svet, već da su svi (u ovom nebu) od onih koji su živeli posle Njegovog Dolaska; kao što je pokazano u n. 33-39, poslednji sud se izvršava na kraju svake Crkve, i tada se predašnje nebo ruši*, a novo** se stvara. Jer se od početka do kraja Crkve trpe svi oni koji su izvana živeli moralnim životom i bili izvana pobožni i sveti, ali ne iznutra, samo ako su mogli svoje unutarne, to jest svoje misli i namere, da usaglase s moralnim i građanskim zakonima

* Zamišljeno nebo – (*prim. prev.*)

** Pravo, istinsko – (*prim. prev.*)

društva. Međutim, na kraju Crkve unutarnje stvari se otkrivaju, i tada se nad njima (tim ljudima ili duhovima) izvršava sud. Tako je poslednji sud izvršen dva puta nad stanovnicima ove zemlje, a ovo sada je treći put (vidi n. 46). Tako isto, do sada su dva puta nebo i zemlja nestali, a novo nebo i stvoreni zajedno s novom zemljom, jer nebo i zemlja su Crkva u oba sveta (vidi n. 1-5). Iz ovoga je jasno da novo nebo i nova zemlja pomenuti kod Proroka Starog Zaveta nisu novo nebo i nova zemlja koji se pominju u *Otkrivenju* jer je ono prethodno stvorio Gospod kad je bio na svetu, a ono drugo On sada stvara.

Evo šta kažu o prethodnom Proroci Starog Zaveta:

Evo, stvaram novo nebo i novu zemlju; a prvo se više neće pominjati (Isa. 56: 17),

I na drugome mestu,

Evo ću stvoriti novo nebo i novu zemlju (Isa. 56: 22).

I još ono što se kaže kod *Danila*.

68. Pošto će sada biti reči o „prvom nebu koje prolazi“, i pošto o tome niko ništa ne zna, opisaću ga ovim redom.

1. Od kojih (duhova) je bilo sastavljeno prvo nebo,
2. Kakvo je ono bilo,
3. Kako je nestalo.

69. *Od kojih (duhova) je bilo sastavljeno prvo nebo.* Prvo nebo je bilo sastavljeno od onih nad kojima je izvršen poslednji sud, a on nije bio nad onima u paklu niti nad onima u nebu, ni nad onima u svetu duhova, a o čemu vidi u delu *Nebo i Pakao* n. 421-520. A nije izvršen

Emanuel Swedenborg

ni nad jednim čovekom koji još živi (na zemlji), već samo nad onim koji su napravili sami sebi nešto što je ličilo na nebo, a najveći broj takvih je bio na brdima i na stenama. Na ove se misli pod „jarcima“ koji će ići na levu stranu (Mat. 24: 32, 33). Iz ovoga se može zaključiti da je to prvo nebo bilo sastavljeno ne samo od Hrišćana, već i od Muhamedanaca i Neznabožaca, koji su svi načinili sebi takva neba. Ukratko će biti rečeno kakva su ona bila. Bila su sastavljena od onih koji su na svetu bili svesti samo izvana, a ne iznutra, ali koji su, u skladu s moralnim i građanskim zakonima, bili pravedni i iskreni, ali ne iz poslušnosti Božanskim zakonima. Tako, oni su znali nauk Crkve i mogli da ga propovedaju, a vršili su razne službe i bili korisni, ali ne radi samih službi i koristi. Ovi, i svi kao ovi po celom svetu koji su živeli posle Gospodovog Dolaska, svi su ti sačinjavali „prvo nebo“. Ovo nebo je prema tome bilo slično onome svetu i onoj Crkvi na svetu koja se sastoji od onih koji čine dobro ne radi samog dobra, već iz straha od zakona i gubitka ugleda, časti i bogatstva. Oni koji su takvi iz tih poriva (motiva), ti se ne plaše Boga već ljudi, i takvi nemaju savesti. Od Reformsanih u prvom nebu je bilo najviše onih koji su verovali da sama vera spasava, i koji nisu živeli životom vere i ljubavi prema bližnjemu, a koji su voleli da ih ljudi vide. Kod svih ovih, sve dok su bili skupa, njihovo unutarnje je bilo zatvoreno kako se ono ne bi izložilo*, ali se otvorilo kada se približio poslednji sud. Tada se otkrilo da su iznutra bili obuzeti zloćom i obmanama svake vrste, i da su se protivili Bogu, i da su u stvari bili u paklu. Jer, neposredno po smrti, svako se priklanja (svojim unutarnjim bićem) sebi sličnom, dobri njima sličnim u nebu, a rđavi njihovima u paklu. Ali tamo ne odlaze dok se njihovo unutarnje ne otvori. Sve dotle oni se družu s onima koji su im slični. Treba, međutim, znati da oni koji

* Pogledu drugih – (*prim. prev.*)

su iznutra dobri, to jest koji su duhovni, oni se odvajaju i podižu u nebo, a to se dešava i s onima koji su bili zli ne samo iznutra već i izvana, i oni se odvajaju od prethodnih i bacaju u pakao. Ovo je sve trajalo od vremena Gospodovog Dolaska pa sve dok se poslednji sud nije izvršio. Samo od onih koji su ostali oblikovana su društva među njima, od kojih je bilo sastavljeno „prvo nebo“.

70. Ima puno razloga da se ovakva društva podnose. Glavni je u tome što su ovi (duhovi), kroz izvanjsku svetost, iskrenost i pravednost, povezani s prostim dobrim (duhovima) u najnižem nebu, a koji – budući još uvek u svetu duhova – nisu još uvedeni u nebo. Jer u duhovnom svetu postoji saobraćaj i povezivanje svih koji su slični. A prosti dobri u poslednjem nebu i oni u svetu duhova, njima su pogledi upereni na izvan, ali iznutra nisu rđavi. Stoga, ako bi se ovi duhovi odvojili od onih pre određenog vremena, nebo bi stradalo u najnižim delovima, a više neba počivaju na nižim kao na temelju. Da je ovo bio razlog da ih se trpelo, Gospod uči ovim rečima:

Tada dođoše sluge domaćinove i rekoše mu: „Gospodare, nisi li ti dobro seme sejao na njivi svojoj? Otkuda, dakle, kukolj?“ A on im reče: „Neprijatelj čoveku to učini.“. A sluge mu rekoše: „Hoćeš li, dakle, da idemo da ga počupamo?“ A on reče: „Ne, da ne bi čupajući kukolj počupali zajedno s njime i pšenicu. Ostavite neka raste oboje zajedno do žetve; a u vreme žetve reći ću žeteocima:– Saberite najpre kukolj i svežite ga u snoplje da se sažeže, a pšenicu odvezite u žitnicu moju“; – „ koji seje dobro seme, to je Sin Čovečji, a njiva je svet; a dobro seme sinovi su Carstva, a kukolj sinovi su zla. A neprijatelj koji ga je posejao jeste davo; a žeteoci su anđeli. Kao što se kukolj sabira i sažiže ognjem, tako će biti na posletku ovoga veka (Mat. 13: 27-30, 37-42).

Emanuel Swedenborg

„Posledak ovoga veka“ je poslednje vreme Crkve; „kukolj“ su oni koji su rdavi iznutra; „pšenica“ su oni koji su iznutra dobri; „sabiranje kukolja u snopove za oganj“ je poslednji sud. Isto treba razumeti pod ribama svake vrste koje se sabiraju, od kojih se dobre ostavljaju u čamcu, a loše se odbacuju, pa se o ovima kaže:

Još je Carstvo nebesko kao mreža koja se baci u more i sabere riba od svake vrste. Kada se napuni, izvuku je na obalu i, posedavši, izaberu dobre u sudove, a loše izbace napolje (Mat. 13: 47-49).

Upoređuju se s ribom, jer „riba“ u duhovnom smislu Reči označava one koji su prirodni i spoljašnji, kako dobri tako i loši. A šta se označava s „pravednima“, vidi na dnu stranice^{1*}.

¹ *Napomene o značenjima pojedinih reči i mestima gde se o tome piše u autorovom opširnom delu Nebeske Tajne): „Snopovi“ u Reči označavaju sređivanje čovekovih istina i dobara, a tako isto i sređivanje u ljudima istina i obmana (n. 4686, 4687, 5339, 5530, 7408).*

„Sin Čovečji“ jeste Gospod kao Božanska istina (n. 1729, 1733, 2159, 2628, 2803).

„Sinovi“ su osećanja istine od dobra (n. 489, 491, 533, 2623, 3373). Stoga „sinovi carstva“ su oni koji su u osećanjima istine od dobra, a „sinovi zloga“ su rdavi koji su u osećanju obmane od zla; stoga se potonji zovu „kukolj“, a prvošnji „dobro seme“, jer „kukolj“ označava obmanu od zla.(n. 1940, 3038, 3310, 3373, 10248).

„Seme“ u obratnom smislu znači obmanu od zla (n. 10249).

„Seme poljsko“ je hranjenje uma kroz Božansku istinu iz Reči, a „sejati“ je poučavanje (n. 6158, 9272).

„Kraj veka“ je poslednje vreme Crkve (n. 4535, 10622).

„Ribe“ u duhovnom smislu Reči označavaju znanja koja pripadaju prirodnom ili spoljašnjem čoveku, a isto tako i one ljude koji su prirodni i spoljašnji, kako dobri tako i loši (n. 40, 991).

„Živa stvorenja svake vrste“ su saobrazna takvim stvarima kod čoveka (n. 45, 46, 246, 714, 716, 719, 2180)

Pravednima se u Reči nazivaju oni kojima se pripisuje pravda i zasluga Gospodova, a „nepravedni“ su oni kojima se pripisuje njihovo samo-opravljanje i njihova vlastita zasluga (n. 5069, 9263, 9486).

* Autor je naveo mnoga mesta da bi olakšao novom čitaocu. Pa ipak, njegov način izražavanja traži objašnjenje. Ovde ću dati samo jedno. „Istina od dobra“ je ona mudrost koju dobija čovek koji voli bližnjega i čini dobro od Gospoda, a „dobro od istine“ je dobro koje čovek čini sledeći istinu iz Reči Božije. Od svih Jevandelja, autorovom stilu je najbliže Jovanovo, koje se s pravom naziva „teološkim“ – (prim. prev.).

71. Kakvo je bilo ono (prvo nebo). Ovo se može zaključiti iz ovog što je do sada rečeno, a i iz toga što oni koji nisu duhovni jer ne i potvrđuju svoje priznavanje Boga svojim dobrim životom i ljubavlju ka istini, već samo izgledaju duhovni oponašajući svetost i razgovarajući o Božanskim stvarima, i koji su poštenu sebe radi i sveta radi, takvi čine svakojaka nedela kada su prepušteni svom unutarnjem nagonu. Jer tada ih ništa ne sputava, ni strah od Boga, ni vera, ni savest. I tako se dogodilo da kada su ti iz prvog neba bili prepušteni svom unutarnjem, oni su se povezali s paklovima.

72. Kako je nestalo (prvo nebo). Ovo je opisano već onda kada je bilo govora o poslednjem sudu nad Muhamedancima i Neznabošcima, kao i nad Papistima (n. 61-63), jer su ovi bili deo prvog neba. Međutim, nešto treba dodati o poslednjem sudu nad Reformisanima, koji se zovu i Protestanti i Evangelisti, to jest kako je nestalo prvo nebo sastavljeno od ovih. Dakle, i oni su prepušteni svom unutarnjem, te su bili odvojeni i podeljeni u vrste prema njihovim nedelima i zabludama koje potiču od nedela, i prema nedelima koja potiču od zabluda, u paklove koji odgovaraju njihovim ljubavima*. Njihovi paklovi su bili u sredini na svakoj strani, jer su Reformisani bili u sredini, okolo njih Papisti, a okolo ovih Muhamedanci, a u najudaljenijem krugu su bili Neznabošci (vidi n. 48). Oni koji nisu poslani u paklove, ti su bili bačeni u pustare. Ali su neki poslani niže da bi stvorili društva, u kojima bi se poučili i pripremili za nebo. To su bili oni koji su bili pošteđeni. No sve kako se ovo dogodilo u pojedinostima, to se ovde ne može opisati, jer je sud nad Reformisanima mnogo duže trajao, kroz nekoliko uzastopnih promena. Ali pošto su se tada dogodile stvari koje sam video i čuo a koje su vredne pomena, izložiću ih redom u Objašnjenju Otkrivenja.

* Zlim ljubavima – (prim. prev.)

Stanje Sveta i Crkve odsada

73. Svet će odsada biti onakav kakav je bio i do sada, jer velika promena koja se odigrala u duhovnom svetu neće doneti promene u prirodnom svetu u izvanjskom obliku. Tako, i dalje će postojati građanske ustanove, ugovori i ratovi kao i pre, kao i ostalo što se odnosi na društvo uopšte i posebno. Ono što je Gospod rekao da u poslednje vreme,

Biće ratova, i narod će ustati na narod, i carstvo na carstvo, i biće glad, pomor, i zemlja će se tresti (Mat. 24:6,7),

Tu se ne govori o ovakvim događajima u prirodnim svetu, već o stvarima tome saobraznim u duhovnom svetu. Jer Reč u proročkim delovima ne govori o carstvima na zemlji, niti o narodima, ni o ratovima, ni o gladi, pomoru i trešnjama na zemlji, već o stvarima koje su saobrazne tome u duhovnom svetu. A to je objašnjeno u *Nebeskim Tajnama*, iz kojih smo izvadili pojedine odlomke na kraju ove stranice¹.

1 (Iz Nebeskih Tajni): Ratovi u Reči znače duhovne borbe (n. 1659, 1664, 8285).

Sva „ratna oružja“ kao „luk, mač i šlem“ – nešto vezano za duhovne borbe (n. 1788, 2686).

„Carstva“ označavaju Crkve u pogledu istina, ili obmana (n. 1672, 2547).

„Neznabošci“ su oni koji su u dobru, ili u zlu (n. 1059, 1159, 1205, 1260).

„Glad“ znači manjak znanja o dobru i istini (n. 1460, 3364, 5277, 5281, 5300).

„Pomor“ (pošast) znači čišćenje i kraj dobra i istine (n. 7102, 7505, 7507).

„Zemljotresi“ (trešnje) znače promene stanja Crkve (n. 3355).

Ali stanje Crkve neće biti isto odsada. Po spoljašnjem biće slično, ali po unutarnjem biće različito. Izvana gledano, one će i dalje biti podeljene kao i pre, njihovi nauci će se širiti kao i pre, a postojaće i religioznost kao i pre kod Neznabožaca. Ali odsada čovek Crkve misliće slobodnije o stvarima vere, pa tako i o duhovnim stvarima koje se odnose na nebo, jer će duhovna sloboda biti ponovo uspostavljena. Jer sada su sve stvari u nebima i u paklovima vraćene u red, a otuda se ulivaju sve misli o Božanskim stvarima, tako i Božanske stvari neba protivu onoga što utiče iz paklova. Ipak, čovek tu promenu neće osetiti u sebi, jer on o tome ne misli, niti zna bilo šta o duhovnoj slobodi, niti o uticaju (influksu). Ali u nebu ova se istina opaža, a nju vidi čovek posle smrti. I stoga što je vraćena duhovna sloboda, otkriven je i duhovni smisao Reči, a kroz njega i unutarnje Božanske istine (su otkrivene). Jer u svom prethodnom stanju, čovek nije mogao da razume ove istine, a da ih je i razumeo, on bi ih obesvetio (profanisaio). U delu *Nebo i Pakao* n. 597 može se videti da čoveku sloboda dolazi od ravnoteže između neba i pakla, i da se čovek može popraviti samo ako je u slobodi.

74. Razgovarao sam s anđelima o promenama stanja Crkve odsada. Rekli su da ne znaju o budućnosti, jer to zna samo Gospod. Ali rekoše da znaju da je uklonjena potčinjenost i ropstvo u kome je držan čovek Crkve, da je uspostavljena sloboda, i da on odsada, samo ako hoće, može lakše da opaža unutarnje istine i tako da postane unutarnji (čovek), ako to želi. Ali rekoše i to da se malo nadaju za čoveka iz Hrišćanskih Crkava, a više za narode koji su otepljeni od Hrišćanskog sveta, i odvojeni od njihovih nereda, da će tako moći da prime duhovno svetlo i da postanu nebesko-duhovni ljudi. Tako isto su mi rekli da se danas toj rasi otkrivaju Božanske istine te da primaju duhovnu veru, to jest, u život i u srce, i da se taj narod klanja Gospodu.

Nastavak
o
Poslednjem Sudu
i o
Duhovnom Svetu
od
EMANUELA SVEDENBORG A

1. U prethodnom malom delu o Poslednjem Sudu bilo je reči o sledećem:

Dan Poslednjeg Suda ne znači da razaranje sveta, vidi n. 1 do 5.

Množenje ljudskog roda neće nikada prestati, vidi, n. 6 do 13.

Nebo i pakao potiču od ljudskog roda, vidi n. 14 do 22.

Svi su ljudi koji su bili rođeni od početka sveta, a koji su umrli, bilo u nebo ili u paklu, vidi n. 23 do 27.

Poslednji Sud se mora odigrati tamo gde su svi zajedno, te stoga u duhovnom svetu, a ne na zemlji, vidi n. 28 do 32.

Poslednji Sud se izvršava na kraju crkve, a kraj crkve je onda kada više nema vere, jer tada nema više ni ljubavi prema blišnjemu, vidi n. 33 do 39.

Sve što je pretskazano u *Otkrivenju* ispunjava se ovih dana vidi n. 40 do 44. Poslednji Sud je izvršen, vidi n. 45 do 52.

Vavilon i njegovo razaranje, vidi n. 53 do 64.

Prvo nebo i njegovo ukidanje abolicija, vidi n. 65 do 72. Stanje u svetu i u crkvi otsada, vidi n. 7 do 74.

2. Razlog za Nastavak o Poslednjem Sudu je uglavnom u tome da se kaže kakvo je stanje Crkve bilo pre a kakvo posle Poslednjeg Suda u Crkvi; i da se opiše kako se odigrao poslednji sud na Reformisanima.

Emanuel Swedenborg

3. U Hrišćanskom svetu vlada mišljenje da će svo vidljivo nebo i sva nastanjena zemlja biti razoreni na dan poslednjeg suda i da će se umesto njih pojaviti novo nebo i nova zemlja, a da će se duše ljudi obući u njihova tela, te da će čovek biti kao što je i pre bio. Ovaj stavak vere je nastao zato što se Reč razumevala samo u njenom doslovnom značenju, i zaista, nije se ni mogla drugačije razumeti sve dok njen duhovni smisao nije otkriven. Iz istog izvora je izvedeno verovanje da je čovekova duša samo njegov izdah, a da su duhovi i anđeli slični vetru po sastavu. Sve dotle dok se tako mislilo o dušama, duhovima i anđelima, i poslednjem sudu, nije se ni moglo drugačije verovati. Ali kada se saznalo da je čovek posle smrti isto čovek kao što je bio na svetu, s tom razlikom što nije obučen u prirodno već u duhovno telo, i što to telo onima u duhovnom svetu izgleda isto kao i telo u prirodnom svetu, tada se može razumeti i to da se poslednji sud ne odigrava u prirodnom nego u duhovnom svetu. Jer su u tome svetu su svi ljudi zajedno, svi koji su ikada bili rođeni i umrli.

4. Kada se ovo bude razumelo, tada će se moći raspršiti paradoksi kojih se čovek drži o stanju duša posle smrti, njihovom sjedinjenju s telom koje se raspalo, i o razaranju stvorenog svemira, pa i o poslednjem sudu. Po ovim paradoksima, čovek bi bio kao dah ili kao vetar, ili kao eter, ili kao nešto što lebdi u zraku, nikad na istom mestu, već Negde (Ubi) koje oni nazivaju Gde (Pou)*; da ne bi ništa video jer nema oči, niti bi čuo jer da nema uši, ne bi ni govorio jer nema usta, te bi bio slep, gluv i nem, u neprekidnom iščekivanju koje bi bilo uvek tužno, jer bi bio bez onih sposobnosti duše koje čine radost njegovog života. Isto tako se smatralo da su sve duše od stvaranja nesrećne, i da one koje su rođene pre više hiljada godina, da još lete okolo u Pou, čekajući sud, uz ostale žalosne ideje.

* Ovo su latinske i grčke reči za Gde – (*prim. prev.*)

Poslednji Sud je završen

5. Neću nabrajati ostale brojne paradokse kojih se drži čovek koji je u neznanju istine. A kada čovek sazna da nije posle smrti dašak ili vetar, već da je duh i da, ako je živio dobro, da je anđeo u nebu, i da su duhovi i anđeli ljudi u savršenom obliku, tada može da razmišlja o stanju ljudi posle smrti. I može da razume šta je poslednji sud, kada njegova vera nije više odvojena od razuma, otkuda su dolazile samo predaje (tradicije). Tada može po razumu da se uveri da se sud o kome se govori u Reči neće odigrati u prirodnom svetu, nego u duhovnom svetu gde su svi ljudi zajedno, i tada će razumeti zašto mora doći do poslednjeg suda, naime da bi se sačuvala vera u Reč.

6. Stavi na stranu ideju o duši kao o dahu, i tada pomisli o tome kakvo je tvoje stanje posle smrti, ili tvojih prijatelja, ili tvoje dece, zar nećeš tada misliti o sebi da živiš i dalje kao čovek, i sa njima? I pošto bez čula nema pravog života, možeš samo da misliš da tada vidiš, čuješ, i govoriš. A tako se piše i na nadgrobnim spomenicima (epitafima)*. Dok pišu, misle o sebi kao da su u nebu među anđelima u belim haljinama i u vrtovima. A tada ako ti se vrati misao da je duša samo dašak, i da ne oseća ništa sve do poslednjeg suda, zar se nećeš osetiti kao da si lud misleći: „Kakav ću biti? I gde u međuvremenu? Da li ću leteti zrakom, ili ću ostati u Pou? A besednik je govorio da ako živim dobrim životom i ako verujem, da ću biti među blaženima“. Dakle, veruj da si posle smrti čovek kao i pre, a sva je razlika između onoga što je prirodno i onoga što je duhovno.** A tako i misle svi koji veruju u večni život, odbacujući sve ono što dolazi predajom i pretpostavkom o stanju duše.

* Epitaf je napis koji je često duhovit i u kome se pisac, pokojnik, obraća prolaznicima, rodbini i prijateljima kao da je još uvek živ – (*prim. prev.*)

** U novije vreme, o toj razlici se govori kao o drugoj dimenziji, ili drugoj elektro-magnetskoj vibraciji – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

7. Iz ovoga što je dosad rečeno vidi se da Poslednji Sud ne može da se izvrši u prirodnom, već u duhovnom svetu. A da je on izvršen u tome svetu, može da se vidi iz onoga što sam video a što sam zabeležio u prethodnom malom delu *Poslednji Sud* (n. 45-72). A iz onoga što sledi videće se ono što sam zabeležio o poslednjem sudu na Reformisanima. Onaj koji obraća pažnju, može videti nove stvari koje su otkrivene o nebu, Reči i Crkvi. Koji bi čovek mogao da ovo sve iznese sam od sebe?

Stanje Sveta i Crkve pre Poslednjeg Suda, i posle

8. Iz onoga što je već rečeno, može se ustvrditi da se poslednji sud već odigrao u duhovnom svetu, ali o onome što dolazi posle toga, o tome treba znati sledeće:

1. Šta je označeno „prvim nebom i prvom zemljom koji su prošli“ (Otkr. 21: 1).
2. Koji, i kakvi su bili ljudi u prvom nebu i prvoj zemlji.
3. Pre poslednjeg suda nad njima, skoro sva veza (komunikacija) između neba i zemlje bila je pokidana.
4. Posle poslednjeg suda, ova je veza (komunikacija) ponovo uspostavljena.
5. Iz toga razloga otkrivenje o Novoj Crkvi je dato posle poslednjeg suda, a ne pre.
6. Stanje sveta i Crkve pre poslednjeg suda bilo je kao večer i noć, a posle njega, kao jutro i dan.

9. (1) *Šta se označava „novim nebom i novom zemljom koji su prošli“*, kako se kaže u Otkr. 21:1. Pod „novim nebom i novom zemljom“ ne misli se na nebo koje čovek vidi očima na svetu, niti na nastanjenu zemlju, niti se pak misli na prethodno nebo u kome su svi od početka sveta koji su živeli dobrim životom. Nego su tamo skupine duhova, koje su same sebi napravile nešto što je njima ličilo na neba između neba i pakla*. Stoga što duhovi i anđeli nastavaju zemlje kao što to rade i ljudi, pod „prvim nebom i prvom zemljom“ se misli na njih. Nestajanje toga neba i te zemlje video sam i opisao u malom delu *Poslednji Sud* (n. 45-72).

* Pravog neba i pravog pakla – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

10. (2) *Koji i kakvi su bili ljudi u prvom nebu i prvoj zemlji.* Ovo je opisano u malom delu *Poslednji Sud*. Ali da bi se razumelo ono što sledi, treba znati koji i kakvi su bili ti ljudi. Svi oni koji su se bili sakupili ispod neba, i koji su sebi napravili nešto što im je ličilo na neba, koja su tako i zvali, svi su ti bili povezani s anđelima najnižeg neba, ali samo preko svog izvanjskog a ne i unutarnjeg (čoveka). Većina njih bili su „jarci“ a njihova povezivanja su opisana kod Mateje 25: 41-45. To su oni koji na svetu nisu činili zlo jer su živeli moralnim životom, ali nisu činili dobro iz dobra kao izvora, jer su odvajali veru od ljubavi prema bližnjem, pa stoga nisu smatrali da je zlo greh. Pošto su izvana živeli kao Hrišćani, oni su bili povezani s anđelima najnižeg neba koji su isto tako izvanjski (anđeli), ali ne i iznutra. A ovi (anđeli najnižeg neba) su „ovce“, to znači da su u veri, ali u veri od dela ljubavi prema bližnjem. Njih se podnosilo (trpelo) zbog ove veze, jer da su bili odvojeni, to bi bilo izazvalo njihovu osudu, jer bi potonji povukli sa sobom predašnje. To je predskazao Gospod kod Mateje:

Drugu priču kaza im govoreći: Carstvo nebesko je kao čovek koji poseja dobro seme na njivi svojoj. A kad ljudi pospaše, dođe neprijatelj njegov i poseja kukolj po pšenici, pa otide. A kada niče usev i rod donese, onda se pokaza kukolj. Tada dođoše sluge domaćinove i rekoše mu: „Gospodare, nisi li ti dobro seme posejao na njivi svojoj? Otkuda, dakle, kukolj? A on im reče: „Neprijatelj čoveka to učini“. A slugе mu rekoše: „Hoćeš li, dakle, da idemo da ga počupamo?“ A on reče: „Ne, da ne bi čupajući kukolj počupali s njime zajedno i pšenicu. Ostavite da raste oboje zajedno do žetve, a u vreme žetve reći ću žeteocima: – Saberite najpre kukolj i svežite ga u snoplje da se sažeže, a pšenicu odvezite u žitnicu moju.“,Koji seje dobro seme je Sin čovečji; polje je svet; sinovi carstva su

Poslednji Sud je završen

seme, sinovi pogibli su kukolj; – setva je kraj veka – Kao što se kukolj skuplja i sažiže, tako će i biti na kraju veka (Mat. 13: 24-30, 37-40).

„Kraj veka“ je poslednje vreme jedne Crkve, „kukolj“ su oni koji su loši iznutra; „pšenica“ su oni koji su iznutra dobri. „Skupljanje“ prvih „u snoplje za oganj“ je poslednji sud nad njima; da se ne bi odvajajući navuklo prokletstvo i na dobre označeno je rečima „da ne bi čupajući kukolj pokvarili i pšenicu pa zato neka rastu zajedno do žetve“.

11. (3) *Pre nego je izvršen poslednji sud nad njima, skoro svaka veza između neba i zemlje, a to je između Gospoda i Crkve, bila je pokidana. Svo rasvetljenje čoveku dolazi od Gospoda kroz nebo, i to unutarnjim putem, Sve dok su postojale takve skupine koje su sprečavale vezu između neba i zemlje, to jest između Gospoda i Crkve, čovek nije mogao da bude rasvetljen. To je bilo kao sunčani zrak koji je bio prekinut tamnim oblakom, ili kao pomračenje sunca kada mesec sprečava prolazak svetlosti. Stoga, i da je Gospod tada bilo šta otkrio, to ne bi bilo shvaćeno, i ako bi bilo (shvaćeno), ne bi se primilo, nego bi bilo kao ugušeno. Sada, kada su sve te među-skupine bile raspršene kod poslednjeg suda, jasno je da (4) je veza (komunikacija) između neba i zemlje, to jest Gospoda i Crkve, ponovo uspostavljena.*

12. (5) *Ovo je razlog da se tek posle poslednjeg suda daje otkrivenje o Novoj Crkvi. Jer posle uspostavljanja veze kroz poslednji sud, čovek može primiti rasvetljenje i može se popraviti (preporoditi), a to znači može razumeti Božansku istinu iz Reči, razumeti je, i primiti je, i tako zadržati, jer su prepreke otklonjene. I tako je Jovan, kada su prvo nebo i prva zemlja prošli, rekao da je video novo nebo i novu zemlju, ukrašenu kao nevesta za ženika, i da je čuo Onoga koji sedi na prestolu da kaže, „Eto, činim*

Emanuel Svedenborg

sve novo“ (Otkr. 21: 1, 2, 5). Da „Jerusalim“ označava Crkvu, vidi se u *Nauku o Gospodu* (n. 62-64); a o njenim učenjima u n. 65.

13. (6) *Stanje sveta i Crkve pre poslednjeg suda je kao večer i noć, a posle, kao jutro i dan.* Kad se svetlo istine ne javlja, i kada se istina ne prima, stanje Crkve na svetu je kao večer i noć. A da je takvo bilo stanje, može se zaključiti iz prethodnoga (n. 11). A kada se svetlo istine pojavi, i kada se istina prima, stanje Crkve na svetu je kao jutro i dan. Otuda se ova dva stanja Crkve u Reči nazivaju „večer i jutro“, a tako isto i „noć i dan“, kao u ovim odlomcima:

I reče mi: „Do dve hiljade i tri stotine dana i noći, i onda će se svetinja očistiti“ (Dan. 8: 14) i „I rečeno ukazanje o danu i noći istina je (Dan. 8:26).

„I biće jedan dan, koji zna Jehova, ni dan ni noć, jer će u vreme večeri biti svetlo“ (Zah. 14:7).

„Viče ka meni neko iz Seira, Stražaru, šta će biti noćas? Stražar reče, Doći će jutro ali i noć, ako ćete tražiti, tražite, vratite se i dodite“ (Isa. 21: 11,12).

A o poslednjem vremenu Crkve Isus reče:

„Stražite – jer ne znate kad će Gospodar kuće stići, da li uveče, u ponoć, ili u zoru“ (Marko 13: 35).

„Isus reče: Moram činiti dok je dan, noć dolazi kad čovek ne može činiti (Jovan 9: 4).

I još ponegde kao kod Isa. 16: 14, Jer. 6: 4,5; Psalam 30: 6; 65, 9).

Gospod je pokopan uveče da bi se ispunila Reč zato što „veče“ i „noć“ imaju to značenje, a uskrsnuo je ujutro.

Poslednji Sud nad Reformistima

14. U prethodnom malom delu *Poslednji Sud* bilo je reči o sudu nad onima koji su predstavljeni Vavilonom, a potom nad Muhamedancima i nad Neznabošcima. A sada će biti govora o sudu nad Reformisanima. Bilo je samo rečeno da su Reformisani u sredini, raposređeni prema nacinalnostima, i da su okolo njih Papisti, a okolo ovih Muhamedanci, i na ivicama Neznabošci i narodi raznih religija. Razlog da Reformisani čine sredinu (medium) ili srž (meditullium) je u tome što oni čitaju Reč i što se klanjaju Gospodu, pa otuda su u većoj svetlosti. A duhovna svetlost koja proističe iz Gospoda kao Sunca je u suštini Božanska Ljubav, koja se širi u svim pravcima i rasvetljava i one koji su na obodima, i otvara im sposobnost da razumeju istine koliko mogu da ih prime iz svoje religije. Jer duhovna svetlost je u suštini Božanska Mudrost, a ona ulazi u čoveka u njegov razum onoliko koliko može da usvoji preko znanja koja prima. Ona se ne širi kao svetlost na svetu kroz prostor, nego kroz osećanja i zapažanja istine; tako se ona prostire u trenutku do krajnjih granica neba. O ovome vidi više u *Nauku o Svetom Pismu* (n. 104-113).

15. Poslednji sud nad Reformistima biće opisan ovim redom:

1. *Oni među Reformisanima nad kojima je izvršen sud.*
2. *Znaci i pohodenja pre poslednjeg suda.*
3. *Kako je izveden sveopšti sud.*
4. *Spasenje „ovaca“.*

Emanuel Swedenborg

16. (1) *Oni među Reformisanima nad kojima je izvršen sud.* Poslednji sud nije izvršen nad svima Reformisanima, već nad onima koji su na svetu ispovedali (verovali u) Boga, čitali Reč, slušali besede – primali Svetu Večeru, i poštovali sve običaje u Crkvi. Međutim, smatrali su da je dozvoljeno vršiti preljubu, krasti, lagati, svetiti se, mrzeti i slično. Iako su ispovedali da veruju u Boga, ovi ljudi nisu znali da je činiti zlo greh protivu Boga. Čitali su Reč, ali nisu poštovali zapovesti koje su u njoj date. Slušali su besede, ali su smatrali da im one nisu potrebne. Primali su Svetu Večeru, ali se nisu uklanjali od zla u životu. Išli su na svetu službu, ali nisu popravljali svoj život. Tako, živeli su izvana religioznim životom, ali ne i iznutra. Ti se razumeju pod „aždajom“ u *Otkrivenju* gl. 12. Jer tamo se kaže za aždaju da će se videti na nebu, da će se boriti s Mihailom, i da će povući trećinu zvezda s neba. Ovo se kaže zato što su ovi ljudi kroz čitanje Reči i kroz izvanjsko bogoštovlje bili u vezi s nebom. Na iste se misli pod „ovnovima“ kod Mateje gl. 25, za koje se kaže da nisu činili zlo, ali nisu činili ni dobra dela. Svi ovakvi su izostavljali da čine dobro zato što nisu odgonili zlo kao greh. Iako ovi ne čine zlo, ali ga smatraju dopustivim, pa ga čine u svom duhu, a i u telu kada se pruži prilika.

17. Nad ovima Reformisanima bio je izvršen poslednji sud, a ne nad onima koji nisu verovali u Boga, koji su prezirali Reč, i koji su u srcu odbacivali sve što je svetu u Crkvi. Jer ovi su bili bačeni u pakao čim su stigli iz prirodnog u duhovni svet.

18. Svi oni koji su izvana živeli kao Hrišćani, ali nisu smatrali da treba živeti hrišćanskim životom, bili su izvana povezani s nebima, ali iznutra s paklovima. I stoga što se njihova veza s nebom nije mogla razbiti u trenutku, njih se trpelo u svetu duhova koji je između neba i pakla, i tamo

Poslednji Sud je završen

im je bilo dozvoljeno da stvore društva i da žive zajedno kao da su na svetu. Tamo su pokazivali bogatstva, stvorena na načine kako je to nepoznato na svetu, i tako su sebe ubedili da su u nebu. Stoga su oni ta svoja društva nazivali nebima. Na ova neba i zemlje misli se pod rečima „prvo nebo i prva zemlja koji prodoše“ (Otkr. 21: 1).

19. U međuvremenu, dok su bili tamo, unutarnji delovi njihovog uma bili su zatvoreni a spoljšnji otvoreni, pa se tako njihova zla, kroz koja su bili povezani s paklovima, nisu ispoljavala. Ali kada se poslednji sud približio, ti unutarnji delovi bili su otvoreni, i onda su se pred svima pokazali kakvi su stvarno bili. Pošto su sada delovali u slozi s paklovima, više nisu mogli da vode lažni hrišćanski život, već su s uživanjem srljali u zla i zločine svake vrste, i tako se pretvorili u đavole. Tako su i izgledali, neki crni, neki vatreno crveni, neki bleđi kao leševi. Oni koji su bili ponosni na svoju pamet, izgledali su crni; oni koji su voleli da vladaju nad drugim, kao vatreno crveni; a oni koji su prezirali i zanemarivali istinu, kao bleđi leševi. Tako su se prizori ovih pozorišta promenili.

20. Reformisani u svetu duhova, a to je oblast u sredini između neba i pakla, sačinjavaju najunutarnjiji deo (sveta duhova), te su kao jezgro, i tamo su raspoređeni prema nacionalnostima. U tome jezgru, Englezi su u sredini; Holandani su prema jugu i istoku; Nemci prema severu; Šveđani prema zapadu i severu; Danci prema zapadu, no u tome jezgru su samo oni koji su živeli životom dobra i vere. Tamo ima mnogo takvih društava. Okolo su Reformisani koji nisu živeli životom vere i dobrih dela; to su oni koji su sami sebi stvarali neba. Ali svi su oni raspoređeni na razne načine u nekom nebu, a tako isto u paklu. Razlog da Reformisani čine jezgro je u tome što imaju Reč koju čitaju i što se klanjaju Gospodu, pa im otuda dolazi najviše svetla, a ta se svetlost širi kao iz centra svuda okolo,

Emanuel Swedenborg

dajući rasvetljenje. Jer svetlost u kojoj su duhovi i anđeli potiče od Gospoda kao Sunca koje je u suštini Božanska Ljubav, dok je svetlo koje od nje potiče u suštini Božanska Mudrost. Od toga Sunca potiče sve što je duhovno u tome svetu. O Gospodu kao duhovnom Suncu u duhovnom svetu, kao i o svetlu i toplini u nebu, vidi u *Nebu i Paklu* n. 116-140.

21. Svaki raspored društava u tome svetu je prema razlikama u ljubavi. Razlog je u tome što je ljubav život čoveka, te tako Gospod, koji je sama Božanska Ljubav, njih raspoređuje onako kako oni primaju ljubav, a te razlike u ljubavi su poznate samo Gospodu. On povezuje društva na takav način da oni vode život kao da su jedan čovek, i to društva u nebima kao život (čoveka) nebeske i duhovne ljubavi, a društva u paklovima kao život đavoljske i paklene ljubavi. On povezuje neba i paklove prema suprotnostima. Pa stoga što je raspored takav, svaki čovek posle smrti odlazi u društvo koje je u njegovoj vlastitoj ljubavi, a nije u stanju da ide drugde jer ga u tome sprečava njegova ljubav. Otuda to da su u nebu oni koji su duhovnoj ljubavi, dok su u paklu oni koji su u čisto prirodnoj ljubavi. Duhovna ljubav se stiče samo životom ljubavi prema bližnjemu, a prirodna ljubav ostaje prirodna ako se zapostavi ljubav prema bližnjemu; ako prirodna ljubav nije potčinjena duhovnoj, ona joj se protivi.

22. Iz svega navedenoga vidi se nad kojim Reformisanima je izvršen poslednji sud. Nije bio izvršen nad onima koji su bili u jezgru, već nad onima okolo koji su, kako je rečeno, izgledali kao Hrišćani po unutarljivoj moralnosti, ali koji iznutra nisu bili Hrišćani jer u njima nije bilo duhovnog života.

23. (2) *Znaci i pohodenja pre poslednjeg suda.* Iznad onih koji su sebi načinili nešto što je njima izgledalo kao

Poslednji Sud je završen

nebo, video se kao oblak koji je poticao od prisustva Gospodovog u anđeoskom nebu iznad njih, osobito od Njegovog prisustva u najnižem nebu, da ne bi neki iz tih neba bili odnešeni i nestali zajedno s njima zbog veze s tim (zamišljenim nebima). Viša neba su spuštена niže prema njima, što je učinilo da se otvore umovi onih nad kojima je trebao da se izvede poslednji sud. I zato što njihovi umovi nisu više bili zatvoreni, oni nisu više izgledali kao Hrišćani, već kao demoni (zli duhovi). Oni su stvarali nered i raspravljali se o Bogu, Gospodu, Reči i o Crkvi. Sve su odbacivali i ismejavali, jer su se njihove požude tada oslobodile pa su jurili u zločine svake vrste. Tako se promenilo stanje onih koji su nastanjivali takva neba. Tada su nestale sve divote koje su stvarali veštinama nepoznatim na svetu. Njihove su palate pretvorene u kolibe; njihovi vrtovi u baruštine, njihove hramovi u ruševine, a bregovi na kojima su živeli, u šljunak i slično što je to bilo saobrazno njihovim raspuštenim umovima i strastima. Jer sve vidljive stvari u duhovnom svetu su saobrazne osećanjima koja vladaju nad duhovima i anđelima. Ovo su znaci da se približava sud.

24. Kako se povećavalo otvaranje njihovih umova, tako se raspored između stanovnika menjao i izvrtao. Oni koji su bili najjači u umovanjima protivu svetih stvari Crkve, ti su upali u sredinu i preuzeli kontrolu, dok su se oni koji su bili slabiji u umovanjima (rezonovanjima) povlačili na strane ili okolo, i priznali one u sredini za svoje anđele čuware. Tada su se svi sjedinili i oblikovali jedan pakao.

25. Ove promene bile su praćene trešnjom zgrada i zemljišta, i tada su usledili zemljotresi, sve prema njihovim izopačenostima. Pored toga, pokazali su se tu i tamo otvori prema paklovima ispod njih, pa je tako veza s njima bila otvorena. A onda su se videla isparenja kako se dižu uvis i dim pomešan sa vatrenim iskrama. I ovo su bili znaci

Emanuel Swedenborg

pre suda. Na ovo se misli pod Gospodvim rečima u Jevanđeljima, o kraju veka i poslednjem sudu koji će se odigrati:

Narod će se dići na narod, – i biće velika trešnja svuda – i biće znaci strašni iz neba – I narod će se uskomešati – i more će urlati (Luka 21: 10,11,25; Matej 24: 7; Marko 13: 8).

26. Pohodi se vrše preko anđela; jer pre nego jedno društvo nestane, ono bude pohodeno. Tada ih anđeli opominju da se okane zla, pa ako ne poslušaju, oni ih upozore da će doći do rušenja. Oni (anđeli) čak traže da nađu ima li neki dobar (duh) među njima, i takve odvajaju. Ali gomila, podsticana vođama, obasipa ih uvredama, terajući ih na javni trg da bi ih napali na ogavne načine; to je slično onome što se dogodilo u Sodomu. Većina je od onih koji veruju u veru odvojenu od dela ljubavi prema bližnjem. Ali bilo je i takvih koji su verovali u dela ljubavi prema bližnjemu, ali su uprkos toga živeli zlim životom.

27. (3) *Kako je izveden sveopšti sud.* Kada pohode nje i znakovi opomene da odustanu od zlih dela i ne prestanu da napadaju one koji priznaju Gospoda kao Boga neba i zemlje, i koji smatraju Reč svetom i žive životom ljubavi prema bližnjemu, ako sve to ne pomogne, onda dolazi do sveopšteg suda nad njima. A to se odigrava na ovaj način.

28. Gospod se video u belom oblaku s anđelima, odakle se čuo glas trubni. To je bio znak koji je označavao da Gospod čuva nebeske anđele, i da se skupljaju dobri sa svih strana, jer Gospod ne razara nikoga, već samo čuva Svoje i onemogućava njihovu vezu sa lošima. Kada se dobri povuku, tada loši padaju u svoje zle požude, i zbog njih srljaju u zla svake vrste. Tada su se videli zajedno svi oni koji su trebali da nestanu, kao da je to veliki

Poslednji Sud je završen

zmaj s repom koji je bio savijen i koji se pružao prema nebu, njišući se na sve strane kao da je hteo da sruši nebo. Taj pokušaj nije uspeo, jer je rep otkinut, a zmaj koji je izgledao kao na visini, potonuo je. Bilo mi je dato da vidim ovu predstavu kako bih objavio šta se misli pod „zmajem“ u *Otkrivenju*, a to je da se pod „zmajem“ misli na sve one koji čitaju Reč, slušaju besede, i drže sve svetinje crkve, ali smatraju da su požude za zlim stvarima dozvoljene, i u sebi razmišljaju kako bi krali, varali, izvodili preljubu i blud, kako je dozvoljeno mrzeti i svetiti se, lagati i svetogrditi; oni su ti koji su u duhu kao đavoli a u telu izledaju kao anđeli. To su oni od kojih je bio sačinjen zmaj. Međutim, oni koji su bili u veri odvojenoj od dobrih dela, ti su bili predstavljeni repom (zmaja), a koji su bili kao i oni prvi po mislima i po namerama.

29. Zatim sam video kako oni koji su obitavali na stenama tonu u dubine, a neki se odnose u daljinu, neke kao da su kao presečeni po sredini, i kako se stropoštavaju kao kroz pećinu. Neke su stene bile poplavljene (vodom). I video sam mnogo duhova kao da su povezani u snoplje, prema vrstama svojih zala, kako su bili bačeni u provalije, močvare, živo blato i pustare, a to su bili sve paklovi. Ostatak, koji nije bio na tim stenama, bio je razasut okolo, te su u strahu bežali Papistima, Muhamedancima i Neznabošcima, da bi tamo ispovedali njihovu religiju. Ovo su mogli bez muke, jer nisu imali nikakvu religiju. Pa ipak, da ne bi zavodili druge, oni su bili oterani i bačeni među njima slične u paklovima. Ovo je samo opis u glavnim crtama; pojedinosti je odviše da bi ih ovde opisivao.

30. (4) *Spasavanje „ovaca“*. Kada je završen poslednji sud, u nebu je bila radost, a svetlo je prodrlo u svet duhova, kako nikada do tada nije bilo. Kakvo je bilo to veselje u nebu kada je zmaj srušen, opisano je u *Otkrivenju* gl. 12: 10-12; a svetlo se pojavilo u svetu duhova

Emanuel Swedenborg

zato što su pakleni duhovi bili kao oblaci koji su uzrokovali tamu na zemlji. Slično svetlo je u to vreme stiglo i ljudima, od čega su dobili rasvetljenje.

31. I tada sam video kako se anđeoski duhovi uzdižu u velikom broju i nose prema nebu. Ovo su bile „ovce“ koje su tako držane a koje je Gospod čuvao od davnina kako ne bi stradale od zle sfere koja se širila od zmajevaca, i kako njihova ljubav ka bližnjem ne bi bila ugušena. To su oni koji „ustaju iz svojih grobova“, kao i oni koji su „duše zaklanih zbog svedočanstva Isusovog“, i koji su stražili, i koji su „bili od prvog uskrsnuća“.

NASTAVAK O
DUHOVNOM SVETU

Duhovni Svet

32. O duhovnom svetu bilo je reči u posebnom delu *Nebo i Pakao* gde su opisane mnoge stvari iz toga sveta; i pošto svaki čovek ide u taj svet posle smrti, opisano je i njegovo stanje u tome svetu. Ko ne zna da će čovek živeti posle smrti pošto je stvoren na sliku i priliku Božiju i zato što to Gospod uči u Njegovoj Reči? Ali kakav je tamo njegov život, to nije do sada bilo poznato. Veruje se da je čovek duša o kojoj se misli kao o nečem vazdušastom ili eteričnom a što može da misli, ali bez sposobnosti da gleda očima, čuje ušima i govori ustima. A čovek je posle smrti isti kao što je i pre bio, i to tako da tada misli da je još uvek u prethodnom svetu. Vidi, čuje, i govori kao na svetu; hoda, trči, i sedi kao na svetu, uživa u bračnim radostima kao na svetu. Rečju, on je čovek u svakom pogledu. Iz ovoga je jasno da je smrt samo nastavak života, i da je to samo prelaz.

33 Mnogi su razlozi da je čovek u neznanju o svome stanju posle smrti. Jedan od tih je da nije mogao da primi rasvetljenje da je duša besmrtna. Ovo je slučaj sa mnogima, čak i s učenicima, koji za sebe misle da su slični životinjama, i da je razlika samo u tome što mogu da govore. Na taj način oni osporavaju u srcu život posle smrti, iako ga usnama priznaju. Zato što ovako misle, postali su tako čulni da ne veruju da je čovek posle smrti čovek. Pošto ga ne vide vlastitim očima, kažu: „Kako može duša da bude takva?“ Drugačije je s onima koji veruju da će živeti posle smrti. Oni u sebi misle da će ići u nebo, uživati u društvu anđela, videti nebeske vrtove, i da će u belim haljinama stajati pred Gospodom, i tome slično. To je njihova unutarnja misao. Njihova vanjska misao može

Emanuel Swedenborg

da se razlikuje kada misle o duši prema onom što čuju od učenih ljudi.

34. Da je čovek i posle smrti isto čovek, iako ga naše oči ne vide, može da se ustvrdi po tome što su Avram, Gideon, Danilo i proroci videli anđele, kao i po tome što su se pokazali kod Gospodovoga groba, a posle su opisani u *Otkrivenju* Jovanovom; a i po tome što se Gospod pokazao Svojim učenicima koje je dodirnuo i s kojima je zajedno jeo, gde je pokazao da je On Čovek, iako je zatim nestao iz njihovog vida. To što su ga videli, to je bilo moguće pošto su oči njihovog duha bile otvorene, a kada su otvorene, sve ono što je u duhovnom svetu vidi se isto tako jasno kao i ono što je u prirodnom svetu.

35. Zato što je Gospod izvoleo da otvori oči moga duha već devetnaest godina, bilo mi je dozvoljeno da vidim ono što je u duhovnom svetu i da to opišem. Svečano izjavljujem da to nisu bile vizije nego da sam to video u budnom stanju*.

36. Razlika između čoveka u prirodnom svetu i onoga u duhovnom svetu je u tome što je prvi obučen u prirodno a drugi u duhovno telo. A duhovni čovek vidi duhovnog isto tako jasno kao što prirodni vidi prirodnog čoveka. Ali prirodni čovek ne može da vidi duhovnog, niti duhovni

* Swedenborg je često video i ovaj i onaj svet u isto vreme; ali u nekim stanjima, kada je bio u duhu prenesen u duhovno udaljene prostore, on nije video prirodnu stvarnost ovoga sveta. Ponekad je u snu video sve ono što je danju opisivao, a ponekad je zapisivao ono što mu anđeli tumačili na marginama Biblije, da bi to posle razrađivao u budnom stanju, pišući tako knjige koje je potom štampao i razasiljao na razne adrese, sve o svom trošku. Oni koji su čitali, ponekad su dolazili njemu i razgovarali, kao što je bio Rev. John Clowes koji je bio sveštenik jedne potestantske crkve u blizini, a koji je doktrine Nove Crkve otvoreno ispovedao pred svojom pastvom, i koji je bio prvi prevodilac knjige *Nebo i Pakao* s latinskog na engleski jezik – (*prim. prev.*)

prirodnog čoveka zbog razlike koja postoji između duhovnog i prirodnog. Kakva je razlika između duhovnog i prirodnog može se opisati, ali ne u malo reči.

37. Iz onoga što sam video kroz mnoge godine, mogu da zabeležim ovo: a u duhovnom, isto kao i u prirodnom, postoje zemlje, a isto tako bregovi i planine, kao i ravnice i doline. Ima potoka i reka, jezera i mora; parkova i vrtova, gajeva i šuma; palata i kuća, knjiga i pisanja; pored toga, i zanimanja i trgovine; dragog kamenja, zlata i srebra. Jednom rečju, ima sve kao u prirodnom svetu, samo što je sve beskrajno savršenije.

38. Ali postoji i razlika, a ta je u tome što duhovni svet ima duhovno poreklo pa prema tome ima duhovnu suštinu. Sve u duhovnom svetu dolazi od tamošnjeg Sunca koje je čista ljubav. A sve u prirodnom svetu je od prirodnog uzroka, i prema tome suština mu je prirodna. Jer sve je (u prirodnom svetu) od tamošnjeg sunca koje je čista vatra. Stoga se oni u duhovnom svetu hrane hranom duhovnog porekla, a oni u prirodnom hranom prirodnog porekla. O ovome više u delu *Nebo i Pakao*.

Englezi u Duhovnom Svetu

39. Postoje dva stanja misli kod čoveka, spoljašnja i unutarnja (misao). Čovek je u spoljašnjoj (misli) u prirodnom svetu, a u unutarnjoj u duhovnom svetu. Kod dobrih, ova stanja su jedno, ali ne kod rdavih. U prirodnom svetu, retko je jasno šta je čovek u njegovoj unutarnjoj (misli), pošto od detinjstva uči kako da bude moralan, pa se trudi da tako i izgleda. Međutim, u duhovnom svetu se jasno vidi kakav je. Duhovno svetlo to otkriva. Pored toga, čovek je tada duh, a duh je unutarnji čovek. Sada, pošto mi je bilo dato da budem u toj svetlosti, i da iz te svetlosti vidim unutarnje osobine ljudi od jednog do drugog kraljevstva, a to kroz razgovore s anđelima i duhovima već godinama, to je važno i da to iznesem. Ovde ću reći samo ponešto o plemenitom engleskom narodu.

40. Najbolji među Englezima su u središtu svih Hrišćana (vidi n. 20). Razlog je to što oni imaju unutarnju intelektualnu svetlost; ovo se ne pokazuje nikome u prirodnom svetu, ali je vidljivo u duhovnom svetu. To njima dolazi od slobode mišljenja, a iz toga i iz slobode govora i pisanja koje oni uživaju. Kod ostalih (Hrišćana) koji nemaju ovu slobodu, intelektualna svetlost je pomračena jer se ne ispoljava. Ali ta svetlost ne deluje sama od sebe već kroz slavu i autoritet nekih među njima. Čim ovakvi (ljudi) nešto izjave, i čim ljudi čitaju nešto što su ovi odobrili, ta svetlost sija, a retko bez toga. Zbog toga su nad njima (Englezima) postavljeni upravljači u duhovnom svetu, a dati su im i sveštenici poznati po učenosti i po sposobnosti da besede, jer imaju za to prirodnu naklonost kojoj se oni povinuju.

41. Oni retko napuštaju svoje društvo, jer ga vole kao što su na svetu voleli svoju zemlju. Pored toga, oni su umno slični jedni drugima, pa stoga stvaraju bliska prijateljstva sa prijateljima iz njihove zemlje, a retko s ostalima. Pomažu jedni drugima, i vole iskrenost.

42. Postoje dva velika grada slična Londonu u koja većina Engleza dolaze posle smrti. Dato mi je bilo da ih vidim i da hodam među njima. Središte u jednom od ova dva grada je sastajalište trgovaca koje se u Engleskom Londonu naziva Berza (Exchange). To je mesto gde obitavaju upravljači. Poviše toga središta je istok; ispod je zapad; na desno stranu je jug, a na levu sever. U istočnom delu (kvartu) obitavaju oni koji su više od ostalih živeli životom ljubavi prema bližnjemu. Tamo ima veličanstvenih palata. U južnom delu žive mudri, i tamo ima izvanrednih stvari. U severnom delu su oni koji su se odlikovali slobodom govora i pisanja. U zapadnom delu su oni koji su ispovedali veru; na desno, u tome delu, je ulaz i izlaz iz toga grada. Oni koji žive zlim životom, izbacuju se (kroz taj izlaz). Sveštenici koji su na zapadu a koji su ispovedali samu veru, kako je rečeno, ne usuđuju se da uđu u grad kroz široke prilaze, nego kroz uske, jer grad ne trpi nikoga ko nije bio u veri od dela ljubavi prema bližnjem. Čuo sam pritužbe na besednike na zapadnoj strani, da su tako vešti u besedama i s takvom rečitošću govore, pri čemu pokrivaju (besede) naukom o opravdanju kroz samu veru, da slušaoci ostaju u nedoumici da li treba ili ne treba činiti dobra dela. Oni besede o unutarnjem (intrinsic) dobru odvajaju od beseda o spoljašnjem (extrinsic) dobru, koje ponekad nazivaju zaslužnim dobrom, a koje je Bogu neprihvatljivo. Ali ga nazivaju dobrom jer je korisno. Ali kada oni koji obitavaju u istočnom i južnom delu grada čuju takve nerazumljive (mystical) besede, oni izlaze iz hramova. A posle toga ti besednici gube svoju službu.

Emanuel Swedenborg

43. Drugi veliki grad sličan Londonu nije u središtu Hrišćana (vidi n. 20), nego izvana na severu. U taj dolaze oni koji su iznutra rđavi. U sredini (toga grada) je otvorena veza s paklom koji ih s vremenom proguta.

44. Jednom sam čuo neke sveštenike iz Engleske kako razgovaraju o samoj veri, i video sliku koja predstavlja samu veru a koji su oni sačinili. U prigušenom svetlu, pokazao se ogroman džin, ali pred njihovim očima kao krasan čovek. Ali kad je svetlo iz neba propušteno, on je u gornjem delu izgledao kao čudovište, a u donjem kao zmija slična Dagonu, idolu Filistejaca. Kad su ovo videli, pobeegli su, i bili su bačeni u močvare kojih je bilo okolo.

45. Kod onih u duhovnom svetu koji su iz Engleske primećeno je da oni imaju dvostruku teologiju, jednu iz nauka o veri samoj, a drugu iz nauka o životu. Nauk o veri imaju od onih koji su bili zaređeni kao sveštenici, a nauk o životu od onih koji nisu bili zaređeni u sveštenstvo, a koji se obično nazivaju svetovnjacima (laicima, mirjanima). Prethodni nauk je sadržan u molitvi svake nedelje u crkvama u prisustvu svih onih koji pristupaju (Svetoj) večeri, u kojoj se jasno tvrdi da će pasti u večno prokletstvo ako se ne odreknu zala kao grehova, a da ako se ne klone zala a ipak pristupaju Svetoj Pričesti, da će đavo ući u njih kao u Judu (što je ušao). Kada sam razgovarao sa sveštenicima o tome da se ovaj nauk o životu ne slaže sa njihovim naukom o veri, nisu ništa odgovorili, ali su mislili nešto što se nisu usudili da izgovore. Tu molitvu možete videti u delu *Nauk o životu za Novi Jerusalim* (n.5-7).

46. Često sam viđao jednog Engleza koji je je bio slavan po knjizi koju je bio objavio pre nekoliko godina, a u kojoj se mnogo trudio da pokaže vezu između vere i milosrđa preko influksa (uticaja iz neba) i delovanja Svetoga Duha. Tvrđio je da onaj influks utiče na čoveka na

neopisiv način, a da on to ne zna, ali da on (influks) ne dira njegovu volju a još manje je pokreće, niti pak podstiče čovekovu misao da bi sam od sebe nešto radio, osim kroz ubeđivanje; tome je razlog to što ništa čovekovo ne treba da remeti tok Božanskog Proviđenja. On je isto tako tvrdio da se zla ne pokazuju pred Bogom, i na taj način je osporavao vanjska dobra dela kao potrebna za spasenje, a davao je prednost opštem dobru. Pošto su njegovi argumenti bili dovitljivi, pa se zmija nije videla u travi, ta je knjiga bila primljena kao da je u saglasnosti sa pravoverjem. Taj isti pisac je posle smrti zadržao slična učenja (dogme), a nije mogao da se od njih oslobodi, jer se bio u njima utvrdio. Anđeli su s njim razgovarali i rekli da to nije istina već samo vešto izvedena rečitost. Istina je, rekli su, da čovek treba da se kloni zala i čini dobro kao od sebe, ali da prizna da to radi od Gospoda; i da pre nego to uradi, nema veru, niti bilo koju misao koju on zove verom. A pošto se ovo protivilo njegovoj dogmi, bilo mu je dozvoljeno da se raspita da li postoji neki nepoznati influks i unutarnje delovanje bez spoljašnjeg delovanja u čoveku. Tada je bio viden kako napreže svoj um, i u mislima proba svaki pristup, još uvek uveren da ni na koji drugi način se čovek ne može obnoviti i spasiti*. Ali svaki put kad je došao do kraja svoje misli, njegove oči su se otvarale, i video bi da je u zabludi, što je i priznao na kraju pred prisutnima. Tako sam ga vidao kroz dve godine te je na kraju svojih putovanja priznao da nema takvog influksa ukoliko se zlo ne ukloni iz vanjskog čoveka a to se postiže samo tako što se odgone zla kao grehovi, kao od sebe. Na kraju sam ga čuo gde kaže da su svi bezumni koji se utvrde u toj jeresi iz ponosa na svoju vlastitu inteligenciju.

47. Razgovarao sam sa Melanktonom i pitao ga u kakvom je stanju (kako mu je), ali nije bio voljan da odgo-

* Osim na onaj koji je on naučavao – (*prim. prev*)

Emanuel Swedenborg

vori. Stoga sam bio obavešten o njegovoj sudbini, a to je da je on ponekad u kamenoj ćeliji koja je bila izdubljena, a ponekad u paklu, i da je zbog hladnoće u ćeliji obučen u medvedu kožu. Isto tako mi je bilo rečeno da zbog nečistoće u njegovoj pećini ne prima novodošavše iz sveta koji žele da ga vide zbog toga što je imao slavno ime. Još uvek govori o samoj veri koju je on, više od drugih, utvrdio na svetu.

Holandani u Duhovnom Svetu

48. Već je rečeno (n. 20) da su Hrišćani kod kojih se čita Reč a klanja Gospodu, u sredini nacija i naroda u celom duhovnom svetu iz razloga što oni imaju najviše duhovne svetlosti (lux), te da se ta svetlost širi kao iz centra prema obodima sve do kraja, i da ih ona rasvetljuje, kao što je to pokazano u delu *Nauk o Novom Jerusalimu o Svetom Pismu* (n. 104-113). U ovome središtu (centru) dato je mesto reformisanim Hrišćanima zato što oni primaju duhovnu svetlost od Gospoda. A u srednjem delu toga centra dato je mesto Englezima zato što imaju to svetlo pohranjeno u intelektualnom delu (uma). A pošto se kod Holandana ta svetlost jače spaja sa prirodnom svetlošću (lumen), to se ona ne pokazuje kao snežno bela, već kao nešto neprozirno koje prima racionalnost iz duhovne svetlosti i duhovne topline, te je njima dodeljeno mesto u tome Hrišćanskom središtu na istoku i jugu – na istoku, zato što mogu da prime duhovnu toplinu koja je za njih kao dela ljubavi prema bližnjemu, a na jugu su oni koji mogu da prime duhovnu svetlost koja je za njih vera. U delu *Nebo i Pakao* (n. 141-153) može da se vidi da strane u duhovnom svetu nisu iste kao one u prirodnom svetu, i da su naseobine u skladu sa primanjem vere i ljubavi prema bližnjem, i da su oni koji se ističu verom i ljubavlju na istoku, a oni koji se ističu inteligencijom i verom na jugu. Poseban razlog da su oni u ovim delovima Hrišćanskog središta je u tome što je trgovina njihova konačna ljubav a novac sredstvo koje tome služi. A ova ljubav je duhovna. Ali tamo gde je novac cilj, ljubav je prirodna i izvire iz tvrdičluka (škrtosti). Holandani se ističu duhovnom ljubavi koja je gore opisana, a koja je, u sebi, opšte dobro, u kojemu i iz kojega je i dobro njihove zemlje.

49. Holandani se drže načela njihove religije čvršće od ostalih, te ih nije lako od njih odvratiti. Iako su ubeđeni da se ovo ili ono ne slaže, oni to neće reći; samo okrenu leđa i ne menjaju se. Na ovaj način se oni odvajaju od unutarnje intuicije o istini, jer svoje razumevanje duhovnih stvari potčinjavaju (svojim načelima). Zato što su ovakvi, oni se na drugi način pripremaju za primanje duhovnih stvari iz neba koje su Božanska istina. Oni se ne podučavaju jer oni nauk ne primaju, nego se njima prirodna neba opisuje, i tada im se dozvoli da se uzdignu tamo i da (nebo) vide. Tada primaju sve što je u saglasnosti s njihovim genijem, pa tako kada se spuste, vraćaju se svom narodu s punom čežnjom za nebo. Ako ni tada ne usvoje istinu da je Bog Jedan u osobi i u suštini, i da je taj Bog Gospod, i da je u Njemu Trojstvo, kao i istinu da vera i ljubav kao znanje i predmet razgovora ne vrede ako su odvojeni od života koji se s tim slaže i da ove (veru i ljubav) daje Gospod kada se odagnaju zla kao gresi – i ako odbijaju ove istine i ako dalje misle o Bogu kao o tri osobe a o religiji samo to da ona postoji, tada se oni svode na bedan život, trgovina im se oduzima tako da padaju u najveću bedu. A tada im se ulije misao iz neba koja im kaže razlog njihove bede, i onda im se da da razmisle o veri koju drugi imaju o Gospodu, i kako se ti odriču zala kao grehova. Kroz malo vremena, oni se raspituju i opažaju slaganje između svojih misli i onoga što im je pokazano; to se događa u više navrata. Na kraju, zaključe da ako hoće da izađu iz bede, treba da veruju da vera i delo moraju da se slažu. Tada, pošto prihvate da vera i život ljubavi prema bližnjemu treba da se slažu, bogatstvo i uživanja u životu im se vraćaju. Na ovaj način oni koji su donekle živeli životom ljubavi prema bližnjem popravljaju sami sebe, a ne propravljaju ih drugi, i tada su pripremljeni za nebo. Posle toga postaju verni*, i ne dopuštaju da ih bilo

* (čvrsti u veri, postojani – *prim. prev.*)

koji argument, obmana ili zamračivanje koje dolazi od praznog mudrovanja (sofisterija) odvedu s pravog puta.

50. Holandani se jasno prepoznaju u duhovnom svetu jer se oblače kao i u prirodnom svetu, s tom razlikom da se oni koji su primili veru i duhovni život (u skladu s njom) vide u svetlijoj odeći. Oni su obučeni u odeću sličnu onoj na svetu zato što su postojani u načelima svoje religije, a u duhovnom svetu ljudi se tako pojavljuju uvek u skladu sa njihovim (religijskim) načelima. Stoga su oni koji su u Božanskim istinama obučeni u odeću od belog lana.

51. Gradovi u kojima obitavaju se uređuju na poseban način. Sve su ulice pokrivene (popločane), i na ulicama su kapije, tako da ih se ne može gledati sa stena i bregova okolo. Ovo je stoga što su se oni jako trude da prikriju svoje planove, i otkriju svoje namere, jer se ovo iznosi na svetlo kada se istražuje. Ako bilo ko dođe u njihov grad s pomišlju da sazna nešto o njihovom stanju, pre nego izađe, njega vode do zatvorenih uličnih kapija napred i natrag više puta, na veliku dosadu ovih, tek tada im se dozvoli da izađu. To se radi da se ne bi vratio.

52.* Žene čiji je cilj da vladaju nad muževima naseljavaju jednu stranu grada, pa se ne sastaju često, a i tada po pozivu koji se daje vrlo učtivo. A u ovim prilikama muševci ih prate u domove gde venčani parovi žive a da ne vladaju jedni nad drugima, i pokazuju im kako su lepe i skladne kuće, i kako je veseo njihov život, i da je to posledica uzajamne i bračne ljubavi. One supruge koje poklanjaju pažnju ovim stvarima i na koje sve ovo utiče, one se klone vladanja (dominiranja) i žive u slozi. Tada im se daje dom bliže središtu i zovu se anđeli. Razlog tome je što je bračna ljubav nebeska ljubav u kojoj nema želje za vladanjem.

* ovoga broja nema u originalu – (*prmi .prev.*)

53. U danima poslednjeg suda, video sam kako na hiljade njih iz te nacije izbacuju iz gradova, iz sela i sa zemlje okolo; a to su bili oni koji na svetu nisu činili dobro iz religije ili po savesti, već jedino radi ugleda kako bi izgledali iskreni radi dobitka. Ovakvi ljudi, kada se od njih oduzme mogućnost ugleda i dobitka, a to se događa u duhovnom svetu, oni počine svaki zločin, otimajući sve onima koje susretnu u poljima ili izvan gradova. Video sam kada su bili bačeni u ognjenu provaliju ispod istočne strane, kao i u mračnu pećinu koja se pružala ispod južnog dela. To bacanje sam video godine 1757, i to 9. januara. Među njima su bili pošteđeni oni kod kojih se našlo religije i savesti.

54. Razgovarao sam s Kalvinom, ali samo jednom*. On je bio u jednom nebeskom društvu koje se pojavilo napred iznad glave**. Rekao je da se on nije slagao s Luterom i Melanktonom o samoj veri (sola fide), jer se dela tako često pominju u Reči, i jer je zapovedeno da se ona vrše, i da, prema tome, vera i dela treba da idu zajedno. Čuo sam od jednog upravljača u tome društvu, da je Kalvin primljen u njegovo društvo jer je pošten i ne uznemirava.

55. kakva je Luterova sudbina, biće rečeno na drugome mestu, jer sam ga i čuo i video mnogo puta. Pominjem samo da je on više puta hteo da se odrekne same vere***, ali uzalud, i da je stoga još u svetu duhova, koji je između neba i pakla, i da tamo ponekad trpi nevolje.

* pored Luter i Melanktona, najpoznatiji teolog među Protestantima, s najviše pristalica u Holandiji – (*prim. prev.*)

** autor tvrdi da se u duhovnom svetu vide skupine duhova na prostorima koji predstavljaju njihove duhovne osobine, pozitivne ili negativne – (*prim. prev.*)

*** učenja da sama vera bez dela ljubavi spasava, koju nauku je on, Luter, propovedao – (*prim. prev.*)

Papisti u Duhovnom Svetu

56. O Papistima i poslednjem sudu nad njima bilo je reči u malom delu *Poslednji Sud* (n 53-64). Papisti se pojavljuju u duhovnom svetu okolo Reformisanih, a odvojeni su jednim prostorom koji ne smeju da pređu. Ali oni iz Jezuitskog reda uspevaju, tajnim putem, da s njima održavaju vezu, te im šalju izaslanike, nepoznatim putevima, ne bi li ih zaveli. Ali njih ulove i posle kazne ili ih vraćaju u njihovo društvo ili ih bacaju u pakao.

57. Posle poslednjeg suda njihovo stanje tako se izmenilo da im više nije bilo dopušteno da se sakupljaju. Ali su zato podešeni putevi da za svaku ljubav, dobru ili rdavu, da u nju oni koji dolaze sa sveta ulaze ravno, i ulaze u društvo u kojem vlada njima odgovarajuća ljubav. Tako su rdavi nošeni u društvo koje je povezano s paklovima, a dobri u društvo koje je povezano s nebima. Na taj način se sprečava da oni postave (naprave) za sebe veštačka neba kao što su to pre radili. Ovakvih društava u svetu duhova između neba i pakla ima bezbroj, jer ih ima onoliko po klasama i po vrstama, koliko ima i vrsta dobrih i rdavih osećanja. A u međuvremenu, pre nego se duhovi podignu u nebo ili bace u pakao, oni su u duhovnoj vezi sa ljudima na svetu, jer su i ovi isto tako (u stanju) između neba i pakla.

58. Svi oni Papisti koji nisu bili sasvim idolopoklonici, koji su iz svoje religioznosti činili dobra dela iskrenim srcem, i koji su poštovali Gospoda, ti se vode u društva koja su na granicama oko Reformisanih, i tamo ih se poučava. Reč se čita pred njima, i besedi se o Gospodu; te oni koji prime istinu i koji je primenjuju u život, oni se

Emanuel Swedenborg

uzdižu u nebo i postaju anđeli. Ima mnogo ovakvih društava na svim stranama, i svuda su čuvani od lukavih pokušaja monaha, kao i od kvasca Vavilonskog. Osim toga, sva njihova deca su u nebu gde ih odgajaju anđeli pod nadzorom Gospoda, i oni ne znaju ništa o religiji svojih roditelja.

59. Svi koji dođu sa zemlje u duhovni svet u početku ispovedaju veru i religiju svoje zemlje. Takav je slučaj i s Papistima. Stoga je nad njima postavljen uvek jedan papski predstavnik, kome se klanjaju na isti ceremonijalni način kao i na svetu. Retko je kada neko ko je bio papa postavljen na to mesto. Međutim, onaj koji je bio papa pre dvadeset godina, bio je postavljen na to mesto vrhovnog sveštenika (pontifa). Jer je ovaj, u svom srcu, držao da je Reč više sveta nego što se veruje, i da se treba klanjati Gospodu. Pa ipak, posle služenja u pontifikalnoj službi nekoliko godina, on se povukao i otišao Reformisanim Hrišćanima, među kojima je još uvek, i tamo živi blaženim životom. Bilo mi je dato da s njim razgovaram, i reče mi je da se on klanja samo Gospodu, jer da je On Bog Koji ima moć nad nebom i zemljom, kao i to da zazivanje svetaca i kao i mise ne koriste. Rekao je da je on nameravao da obnovi tu Crkvu ali da nije mogao, i dao je razloga koji je naveo. Kada je onaj veliki grad u kome su bili Papisti bio razoren u dan poslednjeg suda, video sam kako ga nose na nosiljci, i postavljaju na sigurno mesto. Sasvim je bila drugačija sudbina njegovog naslednika.

60. Dozvoljeno mi je navesti ovu pojedinost vrednu da se upamti. Bilo mi je dato da razgovaram s Lujem XIV, dedom sadašnjega kralja Francuske, koji se, dok je bio na svetu, klanjao Gospodu, čitao Reč, a priznavao papu samo kao glavu Crkve. Stoga je on u velikoj časti u duhovnom svetu, i vlada nad najboljim društvom Francuske nacije. Jednom sam ga video kako se spušta stepenicama kao da su bile u Versaju, i bila je tišina oko dva sata. Na kraju toga

Poslednji Sud

vremena, reče da je upravo bio govorio sa kraljem Francuske, svojim unukom, o Buli *Unigenitus*, savetujući ga da odustane od plana da je prihvati jer je štetna za Francuski narod. Reče da je to duboko usadio u njegove misli. Ovo se dogodilo godine 1759, 13. decembra, uveče oko osam sati*.

* Francuski narod je uživao galikanske slobode, što je značilo da papinski dekreti (Bule) nisu postajali zakon zemlje ako ih nije vladar odobrio. Bula o kojoj je reč, zabranjivala je Hrišćanima da čitaju Sv. Pismo – (*prim. prev*)

Papski Sveci u Duhovnom Svetu

61. Dobro je poznato da čovek ima od roditelja nagnosko ili nasledno zlo, ali se ne zna od čega je ono sačinjeno. Ono je sačinjeno od ljubavi da se vlada, a ona je takva da, ako joj se pusti na volju, ona raste tako da želi da vlada nad svakim, i na kraju, želi da joj se klanja kao Bogu. Ova ljubav je „zmija“ koja je prevarila Evu i Adama; jer je rekla ženi:

Bog zna da će vam se u dan kada okusite ploda toga stabla otvoriti oči, i bićete kao Bog (Postanje 3: 4).

Dakle, onoliko koliko se čovek preda toj ljubavi, toliko se okreće od Boga i okreće prema sebi, i postaje bezbožnik (ateista). Tada Božanske istine služe samo kao sredstvo; a pošto je vladanje cilj, sredstva potiču iz srca samo onoliko koliko treba da se ostvari taj cilj. To je razlog zašto su u paklu svi oni koji su u srednjem ili nižem stepenu u ljubavi prema vladanju, jer ta ljubav je đavo, a tamo (u paklu) su (duhovi) koji ne mogu da podnesu da čuju da neko govori o Bogu.

62. To je ljubav onih iz Papske nacije koji, nošeni ludilom te ljubavi, vole da vladaju, prezirući Reč, i njoj pretpostavljajući diktate pape. Ovi ljudi gube sve što je bilo u njihovom spoljašnjem (čoveku), tako da na kraju ne znaju ništa o Crkvi, a tada su bačeni u pakao, gde postaju đavoli. Postoji poseban pakao za one koji žele da ih se moli za pomoć kao bogove, gde zamišljaju nešto što ne postoji. Njihov delirijum je sličan onima koji imaju zloćudnu vatru (febru) a koji vide kao da u vazduhu u sobi i na krevetskom pokrivaču nešto lebdi što u stvari ne

postoji. Ovo najgore od svih zala predstavljeno je „zmijskom glavom“ koju žena gazi petom (Post. 3:15); „peta“ je Gospod Koji je „ženino seme“, a to je Božansko koje se spušta do najnižega, koje je u doslovnom smislu Reči.

63. Zbog nasleđa, čovekova priroda je da želi da vlada, i ako mu se uzde opuste, želi da vlada nad sve više i više ljudi, da bi na kraju poželeo da ga prizivaju u pomoć i da mu se klanjaju kao Bogu. Zbog toga svi oni koji su Papskim bulama bili kanonizirani odstranjuju se i žive skriveni, a prekida se svaka veza s onima koji im se mole. A to stoga da se koren zla ne pokrene i dovede ih u lude fantazije, kao što su one koje smo već opisali. U takvom ludilu su oni koji su na svetu revno želeli da postanu sveci posle smrti da bi se tako molitve njima upućivale.

64. Mnogi iz Papske nacije, kada dođu u duhovni svet, traže svece, svaki nekoga iz svoga (monaškog) reda. A kada ih ne nađu, oni se čude. Posle se pouče da su sveci pomešani s onima u nebima ili s onima u paklovima, svaki prema svome životu na svetu i da, u oba slučaja, oni ništa ne znaju o štovanju koje im se ukazuje; i dalje, da oni koji znaju i koji žele da im se moli, da su oni u posebnom i ludom paklu. Štovanje svetaca je takva gadost u nebu, da anđeli zadrhte kada se pomene da se moli bilo kojem čoveku a da se pri tome odriče klanjanje Gospodu. Jer u tome slučaju ne klanja se jedino Gospodu. A kada se ne klanja samo Gospodu, dolazi do prekida u zajedništvu i u životnoj sreći koja dolaze od zajedništva.

65. Kako bih upoznao prirodu papskih svetaca, i kako bih to objavio, dovedeno je iz niže zemlje njih stotinu* koji su znali da su kanonizirani. Došli su iz mene, neko-

* Niža zemlja, mesto ili stanje gde se duhovi čiste i pripremaju za nebo ili pakao. Takvih mesta je bezbroj – *prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

liko njih pred moje lice, te sam govorio s jednim od njih koji se zvao Ksaver (Xavier). Dok je govorio sa mnom, bio je sasvim lud, ali je ipak mogao da mi kaže da kada je u mestu gde je odvojen, da tada nije lud, ali da poludi čim pomisli da je svetac. Slično mrmljanje čuo sam od onih iza njega.

66. Drugačije je sa takozvanim svecima u nebu. Oni nisu svesni onoga što se dešava na zemlji. S njima nisam razgovarao da ne bi misao o tome ušla u njihov um. Samo jednom je Marija, Gospodova majka, prošla i videla se iznad glave, obučena u belo. I tada je, dok je prolazila, rekla da je bila majka Gospodu i da Ga je ona zaista rodila, ali da, pošto je postao Bog, da je On odbacio sve ljudsko od nje, tako da Mu se ona sada klanja kao njenom Bogu, i ne želi da niko o njoj misli kao o Njenom sinu, jer je u Njemu sve Božansko.

67. Ovome ću dodati ovu pojedinost vrednu da se zapamti. Povremeno se Parižanima, koji su u jednom društvu u duhovnom svetu, pojavljuje jedna žena srednjeg rasta, u odeći koja sija, sa svetačkim licem, koja kaže da je Ženevijeve (Genevieve). Ali čim su neki počeli da joj se klanjaju, odjednom se njeno lice izmenilo kao i njena odeća, te je izgledala kao obična žena. Ona je ukorila one koji su želeli da se klanjaju jednoj ženi koja je, po mišljenju njenih drugarica samo služavka, pa se čudila da se ljudi na svetu hvataju za takve sitnice. Anđeli rekoše da se ona pojavljuje da bi odvojila one koji se mole čoveku od onih koji se mole Gospodu (u tome društvu).

Muhamedanci u Duhovnom Svetu, i Muhamed

68. Muhamedanci se pojavljuju u duhovnom svetu iza Papista na zapadu, gde kao da oblikuju krug. Oni se tamo pojavljuju jer su na svetu priznavali Gospoda za najvećeg Proroka, za Sina Božijeg i Najmudrijeg od svih, Koji je bio poslat u svet da pouči ljude. Svak u tome svetu obitava na odstojanju od Hrišćanskog središta gde su Reformisani, već prema njihovom priznavanju Gospoda kao Boga. Jer to je ono što spaja njihove umove (duše) sa nebom, i određuje njihovo odstojanje od istoka iznad kojega je Gospod. Oni koji nisu u toj veri iz srca zbog zlog života, ti su u paklovima ispod njih.

69. Pošto religija sačinjava ono najdublje u čoveku, od koje potiču ostaci*, te pošto su u njihovom duhu Muhamed i religija kao spojeni, to se njima pred oči uvek postavlja neki Muhamed; a kada okrenu lice ka istoku koji je Gospod, tada se ovaj Muhamed spušta ispod Hrišćanskog središta. To nije onaj Muhamed koji je napisao Kuran, nego neko drugi koji igra tu ulogu, a to nije uvek jedan isti, već se menja. Jednom je to bio onaj iz Saksonije koji je postao Muhamedanac pošto su ga bili zarobili Alžirci**. A pošto je bio Hrišćanin, on je bio podstaknut da pred njima govori o Gospodu, rekavši da On nije Josifov sin, kao što su oni na svetu verovali, već Sin Samoga Boga. Na taj način, on je u njih usađivao misao o jedinstvu Gospodove Osobe, i (misao) o Suštini s Ocem. Posle ovoga sledili su drugi Muhamedi koji su slično govorili. Stoga su mnogi primili istinsko Hrišćansko verovanje o Gospodu;

* Dobra i ljubavi iz detinjstva – (*prim. prev.*)

** Poznat kao lažni – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

a ti koji su poverovali, bili su odnešeni u društvo bliže istoku gde im je data veza s nebom u koji su posle i uzdignuti. A na mestu gde je bio presto Muhamedov pojavio je mali plamen kao od baklje, kako bi ga prepoznali, ali taj plamen bio je vidljiv samo Muhamedancima.

70. Sam Muhamed koji je napisao Kuran ne pojavljuje se sada. Rečeno mi je da je u ranija vremena on bio njihova glava, ali pošto je želeo da vlada kao Bog nad svim što se odnosilo na njihovu religiju, bio je zbačen s prestola koji je bio ispod Papista, te je bio poslat dole na desno prema jugu. U prošlosti, desilo se da su zlobni duhovi u nekim Muhamedanskim društvima pokušali da nagovore ostale da Muhameda priznaju za Boga. Da bi se ugušila ova pobuna, Muhamed je doveden iz donjih oblasti i pokazan njima, kada sam ga i ja video. On je izgledao kao telesni duhovi kod kojih nema unutarnjeg opažanja, u licu skoro crn, a jedine reči koje sam čuo bile su „Ja sam vaš Muhamed“. Odmah zatim kao da je utonuo, i vratio se na svoje mesto*.

71. Što se tiče njihove religije, ona je dozvoljena zato što se slaže sa genijem (urođenim osobinama) orijentalaca, te je stoga bila prihvaćena u toliko kraljevstava, a i stoga što su Deset zapovesti deo njihove religije. U njoj ima i nešto iz Reči (Božije). A još jedan razlog da je dozvoljena je u tome što se Gospod priznaje za Božijeg Sina, i Najmudrijeg od svih (ljudi). Ali unutarnja religija im nije bila otvorena kroz Muhameda zbog poligamije (mnogoženstva) koja je protivna čistoti neba. Jer brak jednog muža i jedne žene je slika (korespondencija) braka između Gospoda i Crkve.

72. Mnogi među njima prihvataju istinu, i vide pravdu u onome što je razumno, što sam bio u stanju da primetim

* „Telesni duhovi“ ili telesni ljudi su, po mišljenju autora, oni duhovi ili ljudi koji žive samo telesnim životom – (*prim. prev*)

dok sam s njima razgovarao u duhovnom svetu. Razgovarali smo o Jednom Bogu, o uskrснуću, i o braku. O Jednom Bogu, rekoše da ne mogu da razumeju Hrišćane kada govore o Trojstvu, i kada kažu da postoje tri Osobe i da je svaka Bog, a opet izjavljuju da je Bog Jedan. A ja sam im odgovorio da anđeli u nebu, koje je sastavljeno od Hrišćana, ne govore tako, već da kažu da je Bog Jedna Osoba i Suština u kojoj je Trojnost, a da ljudi na zemlji nazivaju ovo Trojstvom tri Osobe. Rekoh im da je ova Trojnost Gospod.* Kako bih ovo potvrdio, u njihovom prisustvu pročitao sam odlomke iz Mateja i Luke, gde se govori da je Gospod od Boga Oca, kao i gde On sam uči da su Otac i On Jedno. Posle ovog čitanja, bilo im je jasno, i rekoše da Božanska Suština pripada Njemu. O uskrснуću, da ne razumeju kada Hrišćani govore o stanju (duše) posle smrti, da je duša kao vetar ili vazduh, i da ne oseća ništa dok se ne sjedini s telom na dan poslednjeg suda. Odgovorio sam da samo neki tako govore. Ali oni koji nisu od te škole, da ti veruju da će posle smrti doći u nebo, govoriti s anđelima, i da će uživati nebeske radosti, radosti koje ne razlikuju od onih u kojima su uživali na svetu, iako ih ne opisuju. Rekao sam im da im se ovih dana otkrivaju mnoge stvari o čovekovom stanju posle smrti koje nisu znali pre. O braku, rekao sam im mnogo toga, a između ostalog, da je bračna ljubav nebeska ljubav, i da je moguća samo između dvoje, i da sjedinjavanje sa više žena ide protivu nebeske prirode te ljubavi. Saslušali su razloge, i videli da su pravedni, a i to da im je poligamija dopuštena zato što su orijentalci, koji bi bez ovoga dopuštenja plamteli preljubama svake vrste, više nego Evropljani, i da bi stoga nestali.

* Trojstvo ili Trojnost Gospodova je u tome, što je Suština Beskrajna Ljubav, iz koje potiče Beskrajna Mudrost, a iz obe potiče Beskrajna Delatnost, slično Suncu u kome je Vatra (Ljubav), Svetlost (Mudrost) i Delovanje na zemlji (Delovanje ili Operacija) – (*prim. prev*)

Afrikanci i Neznabošci u Duhovnom Svetu

73. Neznabošci koji ne znaju o Gospodu pojavljuju se oko onih koji znaju, tako da oni koji su potpuno idolo-poklonici, to jest koji se klanjaju suncu i mesecu, oni su na krajnjem obodu. A oni koji priznaju jednog Boga i koji prihvataju u religiji i u životu Deset zapovesti, ti se vide u višoj oblasti, tako da imaju bližu vezu sa Hrišćanima koji su u središtu. Jer tu vezu ne ometaju Muhamedanci i Papisti. Neznabošci se razlikuju prema njihovom geniju i sposobnosti da prime svetlo kroz nebo od Gospoda. Jer ima među njima onih koji su više unutarnji i onih koji su više spoljašnji (duhovi), čija razlika ne dolazi od rodnog zemljišta, već od njihove religije. Afrikanci su više unutarnji (duhovi) od ostalih.

74. Svi oni koji priznaju jednog Boga i koji mu se klanjaju kao Tvorcu svemira, misle o Bogu kao o Čoveku. Kažu da niko ni ne može da drugačije misli o Bogu. Kada čuju da neki gaje ideju o Bogu kao o malom oblaku, pitaju gde su ti ljudi, a kada im se kaže da su među Hrišćanima, kažu da je to nemoguće. Ali im se onda kaže da ta ideja dolazi od toga što se u Reči Bog naziva Duhom; i da oni misle o duhu kao o nečemu slično oblaku, ne znajući da je svaki duh i svaki anđeo čovek. Ali ispitano je da li je i njihova duhovna ideja ista kao i njihova prirodna ideja; i našlo se da nije ista kod onih koji na unutarnji način priznaju Gospoda kao Boga neba i zemlje. Čuo sam kako jedan Hrišćanski sveštenik kaže da niko ne može da misli o Božanskom Ljudskom, pa sam video kako ga vode kroz razne Neznabošce sve više prema onima koji su bili više unutarnji (duhovi), a od njih u njihova

neba, a na kraju u Hrišćansko nebo, i svuda mu je bilo dato da oseti kako oni doživljavaju (percipiraju) Boga. Tad je ustanovio da svi imaju ideju o Bogu kao o Čoveku, a što je isto što i o Božanskom Ljudskom*.

75. Ima mnogo društava Neznabožaca, osobito među Afrikancima, koji, kada ih anđeli pouče o Gospodu, kažu da samo tako i mogu da misle, a to je da se Gospod, Tvorac svemira, pokazao na svetu, jer ih je On stvorio i jer ih voli, i da se samo mogao pokazati u Ljudskom obliku pred njihovim očima. Kada im se kaže da se On nije pojavio kao što su se pojavljivali anđeli, već da je On bio rođen kao Čovek, i da su ga kao takvoga videli, tada su neki (duhovi neznabošci) malo oklevali, i zapitali da li je rođen od zemaljskog oca. A kada su čuli da je začet od Boga svemira a rođen od device, tada kažu da On tako ima Božansku Suštinu, a pošto je to Beskonačno kao što je i Život Sam, to On nije bio čovek kao ostali (ljudi). Posle su im anđeli rekli da je On po izgledu bio kao i ostali ljudi, ali da je dok je bio na svetu, Njegova Božanska Suština, koja je u Sebi bila beskonačna, odstranila je konačnu prirodu i njen život od majke, i da je tako stvoreno Božansko Ljudsko koje je bilo i začeto i rođeno u svetu. Ova učenja su Afrikanci razumeli i usvojili jer, na duhovnom planu, oni su više unutarnji od ostalih.

76. Pošto su Afrikanci ovakvoga karaktera tako isto i na svetu, kod njih danas postoji otkrivenje koje, kad jednom počne, širi se od središta, ali ne i do obala. Oni priznaju našega Gospoda za Gospoda neba i zemlje, i oni se smeju monasima koji im prilaze, kao i Hrišćanima koji govore o trostrukom Božanstvu, ili o spasenju kroz samu misao o njemu (o spasenju kroz veru samu?). Oni kažu da nema bogopoštovanja kod onih koji ne žive prema zapo-

* Ako je Bog stvorio čoveka na svoju sliku i priliku, onda On mora da bude Čovek, i to Božanski – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

vestima svoje religije, a ako čovek ne živi tako, onda je i glup i zao, jer tada ne prima ništa iz neba. Glupost oni nazivaju i lukavim zlom, jer u njemu nema života nego samo smrti. Čuo sam kako se anđeli raduju ovom otkrivenju kroz koje je njima otvorena veza sa ljudskim razumom, koji je do sada bio zatvoren zbog slepila u stvarima vere. Iz neba mi je rečeno da se stanovnicima te zemlje sada usmeno diktira preko anđela ono što se sada objavljuje u Nauku Novog Jerusalima o Gospodu, o Reči, i u Nauku o Životu za Novi Jerusalim.

77. Kada sam govorio s Afrikancima u duhovnom svetu, oni su se pojavljivali u prugastoj odeći od lana. Rekli su da je takva odeća saobrazna s njima, samo da njihove žene imaju prugastu odeću od svile. Pričali su o svojoj maloj deci, kako traže hranu od svojih dadilja, govoreći da su gladni, a da kada se hrana postavi pred njih, da je ispituju i kušaju da vide da li im odgovara, i da onda malo jedu. Iz ovakvih detalja je jasno da duhovna glad, koja je čežnja da se saznaju prave istine, na njih deluje u ovome jer postoji saobraznost. Kada žele da znaju kakvo je njihovo osećanje i opažanje istine, oni izvuku svoj mač, i ako se sjaji, znaju da su u pravim istinama, i to prema tome koliko svetli (mač). Ovo dolazi od saobraznosti. O braku, kažu da im je zakonom dozvoljeno da imaju više žena, ali da se žene samo sa jednom jer se prava bračna ljubav ne može deliti. Ako se podeli, ona nestaje, i da je suština (braka) nebeska. I ako se deli, da tada postaje spoljašnja i nečedna, i da joj kroz kratko vreme opada snaga, a da postane i poročna, i da se na kraju gubi snaga (potencija), i da postaje odvratna; ali da istinska bračna ljubav koja je unutarnja i u kojoj nema ništa nečisto, ostaje u večnosti, i da se snaga (potencija) povećava, a u isto vreme i uživanje.

78. Što se tiče novodošavših iz Evrope, za njih kažu da ih ne primaju; i da kada neki i dođu, osobito monasi,

Poslednji Sud

oni (Afrikanci) ih pitaju šta znaju (o veri). A kada ovi kažu nešto o svojoj religioznosti, Afrikanci to nazivaju glupostima koje vredaju uši, i tada ih pošalju da rade kako bi bili od koristi. Ako ovi to odbiju, oni ih prodaju kao robove koje je zakonom dozvoljeno kazniti po volji; a ako se ne mogu naterati da budu od koristi, oni ih prodaju za malo siromasima.

Jevreji u Duhovnom Svetu

79. Pre poslednjeg suda, Jevreji su se pokazivali u dolini prema levoj strani od Hrišćanskog jezgra; a posle su premešteni na sever, a veza sa Hrišćanima je zabranjena, osim sa lutalicama okolo gradova. U tome delu postoje dva prostrana grada u koja Jevreji idu posle smrti. Pre suda oni su ih zvali Jerusalem, ali posle drugim imenom, jer posle suda „Jerusalimom“ se označava Crkva u kojoj se klanja samo Gospodu. U ovim njihovim gradovima, nad njima su postavljeni obraćenici Jevreji koji ih opominju da ne govore prezrivo o Hristu, a kažnjavaju one koji to još uvek rade. Ulice ovih gradova su do članaka pune prljavštine, a kuće su tako nečiste da zaudaraju, tako da im se ne može približiti.

80. Ponkad im se pokaže anđeo iznad, na srednjoj visini, sa štapom u ruci. Daje im se da veruju da je to Mojsije, i on ih podstiče da se kane uzaludnog očekivanja Mesije čak i tamo (u duhovnom svetu), jer da je Hristos Mesija Koji vlada nad svim ljudima. On im kaže da on to sam zna, a tako isto da je znao nešto o Hristu dok je bio na svetlu. Kada čuju ove reči, oni se povuku. A većina zaborave (ove reči), dok ih samo manjina pamti. Oni koji pamte, ti se šalju u sinagoge gde su obraćeni Jevreji, i tamo ih se poučava. Onima koji prime pouku, daje se nova odeća umesto pocepane u kojoj su bili pre, a daje im se i primerak Reči čisto napisan, a potom i prijatno obitavalište u gradu. Ali oni koji ne prime pouku, oni se bacaju u paklove koji su ispod njihovog dela, a mnogi su bačeni i u šume i pustare gde jedni druge pljačkaju.

81. U tome svetu, baš kao i prethodnom, oni trguju raznim stvarima, osobito dragim kamenjem koje oni dobavljaju nepoznatim putem iz neba, gde dragocenoga kamenja ima u obilju. Oni se bave trgovinom dragim kamenjem zato što čitaju Reč u izvornom jeziku, i zato što smatraju da je doslovni smisao svet, a drago kamenje je saobrazno (korespondira) doslovnom smislu Reči. O ovoj saobraznosti, vidi *Nauk Novog Jerusalima o Svetom Pismu* (n. 42-45). To kamenje prodaju narodima (ne-Jevrejima) koji su okolo njih na severnom delu. Sposobni su da naprave imitacije, i da uliju fantaziju da je to pravo drago kamenje. Ali one koji to rade, njih strogo kažnjavaju njihovi vlastiti vladari.

82. Jevreji su manje svesni nego ostali da su u duhovnom svetu, nego veruju da su još uvek u prirodnom svetu. Razlog tome je to što su oni potpuno izvanjski ljudi, i što ne misle o svojoj religiji iz nečega što je unutarne. Stoga govore o Mesiji kao i pre, da će doći s Davidom, da će marširati ispred svih, okićen dijademama, i da će ih vratiti u Kanansku zemlju, a da će usput podizanjem štapa isušiti reke preko kojih će oni preći. A kažu i to da će tada Hrišćani, koje oni među sobom nazivaju Narodima, da se hvataju za njihove skutove (rubove njihove odeće), ponizno moleći da ih povedu sa sobom, a da će oni to dozvoliti onima koji su bogati, i da će im ovi služiti. Neće da prihvate da u Reči zemlja Kanaan označava Crkvu, da Jerusalem označava Crkvu u odnosu na njen nauk, a da se Jevrejima označavaju svi oni koji će pripadati Gospodovoj Crkvi. Da su ovi označeni u Reči Jevrejima, vidi se u *Nauku o Svetom Pismu* (n. 51). Kad ih se pita da li veruju da će posle stići u zemlju Kanaansku, kažu da će posle doći u tu zemlju. Kada im se kaže da ta zemlja nije dovoljno prostrana da ih sve primi, odgovaraju da će se ona tada proširiti. Kada im se kaže da oni ne znaju gde je Vitlejem, niti ko je od loze Davidove, oni odgovaraju da

Emanuel Swedenborg

Mesija, koji treba da dode, da On to zna. Kada ih pitaju kako može Mesija, Jehovin Sin, da obitava s tako rdavim narodom, odgovaraju da oni nisu rdavi; a kada im se kaže da ih tako naziva i Mojsije u njegovoj Pesmi (Zakoni ponovljeni gl. 32), i da kaže da su najgori narod, odgovaraju da je Mojsije tada bio ljutit u vreme kada je trebao da umre. Ali kada im se kaže da je Mojsije to napisao po naredbi Jehove, tada su bez odgovora, pa odlaze da se posavetuju. Kada im se kaže da su oni poreklom iz Kanaana, i da su od preljube Jude sa svojom snajom (Postanje gl. 38), ljute se i kažu da je dovoljno to što potiču od Avrama. Kada im se kaže da Reč ima duhovni smisao koji govori o Hristu, odgovaraju da nije tako, nego da u Reči iznutra ima samo zlato; i tome slične (argumente).

Kvekeri u Duhovnom Svetu

83. Odvojeni od svih ostalih, ima zanesenjačkih (entuzijastičkih) duhova koji su tako zaludeni da veruju da su oni Duh Sveti. Kada se pojavio Kvekerizam, ovi duhovi kao da su bili izvučeni iz šuma okolo gde su lutali i opsedali mnoge, ubeđujući ih da njih pokreće Sveti Duh. A pošto su primali influks*, ova religioznost ih je toliko obuzela da su verovali da su prosvetljeni i posvećeni više nego bilo ko drugi. Stoga ih se nije moglo odvojiti od ove religioznosti. Oni koji se utvrde u tome, posle smrti budu isti zanesenjaci, pa se odvajaju od ostalih i šalju u šume onima koji su slični, a gde na odstojanju izgledaju kao divlje svinje. Ali oni koji se u tome nisu utvrdili, pošto se odvoje od ostalih, šalju se na mesto koje je kao pustinja a koje je najniži deo južnog predela, gde imaju pećine kao mesta gde se mole.

84. Kada su prvi zanesenjački duhovi bili odvojeni, drhtanje koje je prelazilo od ovih, prestalo je, i sada oni osećaju pokret prema levoj strani. Pokazano je da otkako se pojavio Kvekerizam, oni su išli od zla na gore da bi na kraju, po komandi svog svetog duha, padali u gadosti koje su od drugih skrivali. Razgovarao sam s osnivačem njihove religioznosti, a i sa Penom koji mi reče da oni u ovo nisu umešani. Ali oni koji ne učestvuju u ovome, oni posle smrti idu u mračno mesto gde sede po uglovima izgledajući kao ološ**.

* Uticaj iz pakla – (*prim prev.*)

** Kvekeri su podrugljivo ime za Društvo Prijatelja, Hrišćansku denominaciju koja se pojavila u Engleskoj a kojoj je osnivač bio Džordž Foks (umro 1691.). Vilijam Pen (koji je umro 1718.) je bio Kveker i osnivač kolonije Pensilvanije. Kvekeri su odigrali značajnu i pozitivnu ulogu

Emanuel Swedenborg

85. Pošto odbacuju dva sakramenta, Krštenje i Svetu Večeru, ali čitaju Reč i besede o Gospodu, a pošto govore kada su pod uticajem zanesenjačkih duhova i tako mešaju svete stvari iz Reči s obesvećenim (profanisanim) istinama, oni ne sačinjavaju nijedno posebno društvo u duhovnom svetu. Pošto budu odvojeni, oni lutaju tamo amo, da bi se razilazili prvo a potom nalazili u pustinji koja je već opisana.

u Američkoj istoriji. Kveker znači onaj koji se trese ili drma. U svojim pismima iz Engleske, Volter piše o njima s poštovanjem – (*prim. prev*)

Moravijanci u Duhovnom Svetu

86. Razgovarao sam s Moravijancima koji se nazivaju i Hernhuteri. Oni su se pokazali prvo u dolini nedaleko od Jevreja; i pošto su bili ispitani i pošto se njihovo unutarnje pokazalo, bili su odneseni na nenastanjena mesta. Dok su bili ispitivani, pokušavali su da ubede one oko sebe, da su oni ostaci Apostolske Crkve, i da se stoga pozdravljaju kao braća, a oni među njima koji prime unutarnje tajne, oni su majke. Oni kažu da propovedaju veru više od ostalih, i da vole Gospoda, jer je patio na krstu, nazivajući ga Jaganjcem i Prestolom milosti. Ima kod njih još toga čime ubeduju da je Hrišćanska Crkva s njima (u slozi). One koji im priđu privučeni njihovom blagošću, oni ih ispituju da li su takvi da im mogu otkriti svoje tajne, pa prema tome ih skrivaju ili otkrivaju. Tada ih upozoravaju i prete im da ne šire okolo njihovu tajnu o Gospodu.*

87. Pošto su postupali na isti način i u duhovnom svetu, ali se pokazalo da duboko u sebi nisu mislili onako kako su ispovedali, dopušteno im je bilo da budu u najnižem nebu kako bi se ovo rešilo (otkrilo). Međutim, nisu mogli podneti sferu ljubavi prema bližnjemu i veru koja iz toga potiče kod tamošnjih anđela, pa su pobjegli. Posle toga, pošto su na svetu verovali da su oni jedini živi (duhovno), i da će doći u treće nebo, oni su bili uzneseni u treće nebo. No čim su osetili sferu ljubavi prema Gospodu, pripala im je muka, i osetili su kao da se guše, te su ridali u grčevima kao da se bore sa životom. Po ovome se videlo, pre svega, da u sebi nisu cenili ljubav prema bližnjem, niti ljubav ka Gospodu. Zatim, bili su poslani onima čija je delatnost da ispituju unutarnje misli; i oni su

* Moravijanci su prva organizovana Protestantska Crkva – (*prim. prev.*)

Emanuel Swedenborg

rekli da Moravijanci preziru Gospoda, da odbacuju život ljubavi prema bližnjem koji kao da mrze, i da smatraju da je Reč Starog Zaveta beskorisna, dok u isto vreme potcenjuju Reč Jevandelista; samo da, ako im se dopada, izaberu po koji odlomak iz Pavla gde se govori o samoj veri. Rečeno je da su ovo njihove tajne koje kriju pred svetom.

88. Kad se pokazalo da priznaju Gospoda onako kako Ga je priznavao Arije*, te da potcenjuju Reč Proroka i Jevandelista, i da mrze život ljubavi prema bližnjemu, a celo nebo počiva na ova tri stuba, tada su oni koji su znali i verovali u ove tajne, bili suđeni kao antihristi, koji odbacuju tri suštinske (istine) Hrišćanske Crkve, naime, Gospodovo Božanstvo, Reč, i život ljubavi prema bližnjemu. Bili su izbačeni iz Hrišćanskog sveta u pustinju na obronak južnog predela blizu Kvekerima.

89. Kad je tu skoro došao u duhovni svet posle smrti Cincendorf (Zinzendorf), i kad mu je bilo dopušteno da govori onako kao što je govorio na svetu, čuo sam ga gde tvrdi da je znao tajne neba i da niko ko nije od njegovog nauka ne može ući u nebo. Dalje je rekao da oni koji su činili dobra dela radi spasenja, da su sasvim osuđeni, i da on radije prima bezbožnike (ateiste) u svoju skupštinu nego takve. Rekao je da je Gospoda Bog Otac usvojio za Sina, jer je podneo krst, a da je On inače bio običan čovek. Kad mu je rečeno da je Gospod začet od Boga Oca, odgovorio je da će misliti o tome kako on želi. Ali nije se usudio da govori kao Jevreji. Pored ovih, našao sam i drugih kamenova spoticanja od njegovih sledbenika kad sam čitao Jevandeliste**.

* Sporni teolog iz trećeg veka, osnivač Arijanizma, po kome je Gospod samo čovek koji je bio usvojen od Boga Oca kod krštenja, i da nije iste suštine s Ocem, učenje odbačeno u Hrišćanstvu – (*prim. prev.*)

** Zinzendorf, verski učitelj i društveni reformator, vladika Moravijana u 18. veku – (*prim. prev.*)

90. Oni kažu da imaju osećanje, a da je to unutarnja potvrda njihovih učenja (dogmi). Ali pokazalo se da je njihovo osećanje dolazilo od vizionarskih duhova koji potvrđuju kod čoveka sve iz čovekove religioznosti, i da ulaze u one još više koji vole svoju religioznost i o njoj mnogo misle. Ovi duhovi su s njima razgovarali i oni su jedni drugima odobravali.*

* Autor ne govori ovde o svim Moravijancima, Katolicima, Protestantima i Jevrejima, već samo o onima nad kojima je izvršen Poslednji sud. Da podsetimo, autor izričito kaže da oni koji pripadaju krivim veroispovestima a koji uprkos tome vole bližnjega radi dobra a ne sebe radi, da ti pripadaju Carstvu Božijem koje je šire nego svaka religija posebno. Autor govori u ovome delu o onima koji nisu voleli bližnjega, a to su oni koji nisu bili pravedni, nego sebični i loši ljudi, pa prema tome i loši duhovi, koji se „čiste“ ili odvajaju od onoga što je spoljašnje i nebitno, i koji se ili „podižu“ ili „spuštaju“ u neba ili u paklove, sve prema stanju svog života a ne stanju mišljenja ili verovanja. Sam autor je bio Protestant, sin luteranskog vladike koji je preveo Sv. Pismo na švedski jezik. Autor je primio u posetu, pred smrt, luteranskog švedskog sveštenika koji mu je dao svetu pričest i s kojim je imao prijatan razgovor – (*prim. prev.*)

Beleške
koje su išle s Vilkinsonovim izdanjem dela
Poslednji Sud

KLEMENT XII

Papa o kome se govori u n. 59, je očigledno Klement XII. U svom Dnevniku, Svedenborg kaže o istom papi, ne imenujući ga, da je bio u životu 1738, i da je u to vreme bio slep, i vrlo star (Dnevnik Dodatak strana 32). O njemu se govori i na strani 20 (engleski prevod). Pogledaj i Manji Dnevnik, n. 5272, 5845, i Istinsku Hrišćansku Religiju n. 820.

Klement XII (Laurent Coisini) izabran je za papu 1730, kad je bio 78 godina star; doba života i invalidnost bili su razlog da ga izaberu. Jedan francuski putnik, Debrosse, video ga je na smrtnoj postelji, bolesnog, sa povezanim očima, dok su mu ruke vođene dok je potpisivao dekrete i zakone. Umro je 1740, kad je bio 88 godina star. Čitamo u Bouillet Istorijskom Rečniku: „Klement XII smanjio je poreze, kaznio one koji su bili dvolični pod prethodnim pontifikatom, i upravljao Crkvom mudro“.

BENEDIKT XIV

U n. 59, pri kraju, kaže se „sasvim je druga sudbina bila njegovog sledbenika“. Sledbenik pape koji je odveden na sigurno mesto na dan poslednjeg suda, bio je Benedikt XIV, zato što u Dnevniku Dodatak, strana 32, čitamo: „Sasvim je druga sudbina Benedikta XIV, njegovog naslednika“; što potvrđuje da je Klement XII bio onaj koji je odveden na sigurno mesto. U drugom delu Većeg Dnevnika nalazimo paragraf – o poslednjem papi, Benediktu XIV, koji sadrži sitne pojedinosti o različitim stanjima kroz koja je ovaj papa prošao po ulasku u duhovni svet, kao i sledeće:

n. 5843. Bilo mi je dopušteno da razgovaram s papom tri nedelje posle njegove smrti, i to četiri dana, o mnogim stvarima u duhovnom svetu, a posebno o tome da je Gospod Bog neba, i da On nije dao moć nijednom čoveku, jer sva moć pripada samo Božanskom Biću; bio je poučen o otpuštanju grehova, o nebu i paklu, i o čoveku: naime, da mu se sudi posle smrti prema životu na svetu; i o mnogim sličnim stvarima; tada je izgledalo da je sve to razumeo, i da je to i verovao, po njegovom govoru; i da bi izgledalo kao da za njega ima nade, (govorio je) da dok je bio na svetu, da se klanjao Gospodu, i da je voleo istinu, i da želi da bude koristan ljudima koji su te religije. Ali u njegovoj prirodi je bilo da govori kao da je neko drugi, ali civilizovano i vešto; i pošto se verovalo da je primio pouku, ostavljen je svojoj ljubavi, to jest svojim načelima, i kada je tako bio ostavljen, pridružio se najlukavijima u svojoj religiji, odobravajući i snujući propast svima onima koji su pripadali Reformisanoj religiji, ali sve to skriveno; i kada se pridružio onima koji su bili najzlobniji, i trudio svim sredstvima da pokvari (potkupi) one koji su pripisivali svu moć Gospodu, tada mu je rečeno da prestane, jer da je sada u svetu duhova gde se ne gleda ko je ko, i gde se kažnjava onaj koji čini zlo: on je i dalje nastavio isto, verujući da mu niko ne može ništa; ali, kako je nastavio, bio je kažnjen kao i ostali, čak i strožije, i to u pećini u kojoj je bio jedan vrlo grub popravljač (korektor); a kako je nastavio isto, bio je bačen prema zapadu.*

5844. Njegov život na svetu bio je ispitan, te je bio prinuđen da prizna: Prvo, da nije držao do Reči, i da je,

* U Nebeskim Tajnama, n. 6559, autor govori o duhovima iz nižih sfera koji su „kastigatori“ ili kažnjavajući duhovi, koji se dovode u svet duhova da kazne, često šibanjem, one koji se ne mogu obuzdati na drugi način – (*prim. prev.*).

Emanuel Swedenborg

dok ju je čitao, ismejavao mnogo toga, jer da nije bila poptuno Božanska; ponovio je mnoge odlomke, o kojima je govorio s prezrenjem rekavši da su bili pisani stilom onoga vremena, da, ukratko, nema ničega božanskog u njima. Drugo, da je on u Konzistoriji, izgovarao više božanske stvari nego li su one koje se nalaze u Reči, da ih je on, stoga, dok je govorio u Konzistoriji, smatrao višim od Reči. Treće, da je zbog toga potvrdio Bulu Unigenitus, i ubedljivo nagovarao da se ona prihvati; a to je radio na više načina, od kojih je neke i izneo. Četvrto, da je iz istoga razloga voleo i počastvovao Jezuite iznad ostalih; o kojima je izneo neke pojedinosti; tada mu je rečeno da su mnogi među njima đavoli, što mu je i pokazano tako što se nekoliko njih skupilo ispred njega, kako bi video kakvi su u stvarnosti; no on ih je i dalje voleo kao pre. Peto, rekao je o svecima da oni imaju veću moć od Gospoda, jer je njih Bog Otac nadahnjivao šta da rade, dok je Gospod predao tu moć u ruke pontifa, no da Mu se treba i dalje klanjati, iako je bez moći. Tako se pokazalo šta je on bio, i da je stoga njemu nebo bilo zatvoreno, i da se on sjedinio s paklom; jer kad neko razara Reč, stavlja svoje ukaze iznad Reči, i odriče svaku moć Gospodu, takvom je nebo potpuno zatvoreno, a pakao otvoren.

5846. Udružio se s najgorim iz svoje religije, koji su bili čarobnjaci, i slao je najgore među njima da rade za njega; jedan put, da unište jednog duha koji je obožavao Gospoda; a drugi put, da zavedu reformisane; i sam je želeo da nauči čarobnjačke veštine, i slao je i druge čarobnjake da čine zlo. Kada se se ove mahinacije otkrile, on je uveden u svoje unutarnje, a to su fantazije (zamišljanja), jer fantazije su unutarnje takvih duhova. Jer ne misle o Bogu, već samo o sebi samima, kako bi se njima klanjalo, i kako da obmanjuju; tada se još jasnije videlo kakav je on bio, naime da je u početku poštovao Reč, ali da ju je kasnije potpuno osuđivao, i da je prikazivao svoje ukaze

kao da su oni božanski; da je za sebe mislio da je mudriji od ostalih; da je mogao da se uvuče u osećanja drugih duhova; da se više klanjao svecima negoli Gospodu, i da je od njih pravio božanstva; i da je voleo one koji su bili zlobni i prepredeni, a takvi su bili Jezuiti.

5847. Tada je odveden prema zapadnom moru, na onu stranu koja gleda na jug, na samu ivicu, gde se zaustavio, i rekao da tamo želi da ostane, jer je tamo svet bio jako prepreden (lukav), pa ipak, odveden je odatle prema zapadu, k onima koji su bili na udaljenim planinama; ti su bili Napolitanci, najpokvareniji od svih Italijana; dok je bio tamo, opet je rekao da tamo želi da ostane, baš zato što su bili lukaviji od svih ostalih, a govoreći da je on još lukaviji (i od njih). Tamo se sreo s jednim svecem, koji je tada doveden iz pakla kako bi s njim razgovarao; ovaj svetac, koji je bio veliki čarobnjak, reče da je bio papa; on je s njim razgovarao, i želeo da mu dokaže da je bio lukaviji od njega, ali se pokazalo da su oboje bili podjednako lukavi. Posle toga odveden je malo dalje prema severu, da bi posle kroz duže vreme bio voden kao po krivinama – tamo gde su najpokvareniji iz Vavilonskog naroda, jer je on voleo te paklove. Takođe, da bi ih privukao sebi, i uvukao u sebe, da bi tako našao svoje pravo mesto u paklovima koji su pogodovali njegovom unutarnjem, on je doveden natrag na obronke zapadnog mora, i tada se sam od sebe bacio posred onih koji su najpokvareniji u zapadnom moru; vidi Dnevnik Veći, 5833, 5841; i Dodatak Dnevniku strane 32 i 33.

Benedikt XIV (Lambertini) bio je rođen 1675, nasledio je Klementa XII 1740, a umro je 1758. (poslednji sud se odigrao 1757), Poznat je bio kao slobodni mislilac (bio je liberalan), a bio je prisan s Volterom koji mu je posvetio tragediju *Muhamed*.

Emanuel Svedenborg

LUJ XIV

Ono što je rečeno o Luju XIV, samo je ponavljanje onoga iz n. 5980, u Većem Dnevniku. A isto nalazimo u u Dodatku Dnevniku str. 33. Ima mala razlika između ta dva članka, ali je beznačajna.

Istina je da je trudom Luja XIV, koji je bio nagovoren od svog ispovednika, jezuite Četelliera proglašena Bula Unigenitus 1713. od strane Klementa XI; ali se Luj XIV vratio svom prvobitnom mišljenju u pogledu te Bule. Među 101 stav koji je nabrojao otac Quesnel, nalazi se i ovaj: „Dobro je čitati pobožne knjige u nedelju, pogotovo Sveto Pismo“. Znamo da je Luj XIV, pred kraj života, pokušao da obuzda revnost svojih agenata, u verskim progonima koji su počeli s njegovim ukazima, ali ga je lažni stid sprečavao da ih povuče.*

KSAVER (u n. 65)

U Manjem Dnevniku pominje se Francois Xavier, u n. 4570, 4603, i u Dodatku Dnevniku, str. 22; naziva se drugim ocem Jezuita; za njega se kaže da je bio još istančaniji čarobnjak od Antonija Padovanskog, delujući na svetogrđan način, služeći se bračnom ljubavi i nevinošću. Ignacije Lojola, otac Jezuita, naprotiv, iako istančan, bio je dobar duh, koji nije želeo niti voleo da Jezuiti budu takvoga karaktera, terajući ih (od sebe), i nazivajući ih bezbožnicima; bilo mu je odvratno što su ga proglasili svecem, govoreći za sebe da je nečist. Vidi delo *Istinska Hrišćanska Religija* 824.

Francis Ksaver rođen je 1506, u Ksaveru, u Španskoj Navari; Bio je prijatelj Ignacija Lojole, ušao je u red koji

* Luj XIV, po nagovoru dadilje svoje unučadi, Mme de Maintenon, opozvao je Nantski edikt Henrija IV koji je dozvoljavao Protestantima da slobodno ispovedaju svoju veru. Tako su Protestanti (Hugenoti) proganjani bežali u Englesku i Holandiju, doprinoseći kulturi i privredi tih zemalja, a ostavljajući za sobom osiromašenu Francusku – (*prim. prev.*)

je ovaj osnovao, posvetio se obraćanju nevernika, i umro 1552, pošto je mnoge obratio u Indiji (Goa), onda kada ga je njegova revnost vukla u Kinu.

Malankton (n. 47, 54) vidi Dnevnik Veći 5920-5923, 6040, 6042, 6048, 6065; Istinska Hrićanska religija n. 154, 797; Apokalipsa Otkrivena 391. Rođen je u Bretenu, u Palatinatu, 1497, a umro u Vitenbergu 1560.

Luter (n. 54,55) vidi Veći Dnevnik 5103-5107, 5910-5916, 5918, 6039, 6040, 6042, Istinska... 137, 154, 796 itd, Rođen u Eislebenumu grofovija Mansfield, 1483, a umro 1546.

Kalvin (Calvin) n. 54. Veći Dnevnik 5920, 6041, Dodatak Dnevniku str. 9, Istinska H R 154, 486, 798. Apok. Otkrivena 391, Kratko Izlaganje 66, Rođen je u Noyon 1509, a umro u Ženevi 1564.

Marija (u n. 66) vidi Veći Dnevnik 5934, Dodatak Dnevniku str. 22, Istinska H R 102, 824.

Ženevijeve (Genevieve) (n. 67) Vidi Veći Dnevnik 6091, Istinska H R 826. Rođena u Nanterre oko 422, umrla 512.

Muhamed (u n. 68-72). vidi Veći Dnevnik 339, 344-346, 403, 407, 447, 509-514, 2996, 5243, 5268, 5663-5669, Istinska H R 829, Bračna Ljubav 344, Poslednji Sud 50. Rođen u Meki, oko 571, a umro 632.

Pen (n. 84). Vidi Veći Dnevnik 3814. Vilijam Pen rođen je u Londonu 1644, a umro 1718.

Cincendorf (Zinzendorf) u n. 89. Vidi Veći Dnevnik 5988, 5993, 5995, 6043, 6060-6062, 6968, 6078, 6081. Zinzendorf (Nicholas Louis, Count of) rođen u Drezdenu 1700, umro 1760.

Bibliografija

Srpski prevodi Svedenborgovih dela:

Nebo i Pakao (prevod Risto Rundo)

Nauk Novog Jerusalima o Gospodu (prevod Risto Rundo)

Božanska promisao (prevod Mirjana Papić)

Novi Jerusalim i njegovo nebesko učenje (prevod Biljana Batanović)

Bračna Ljubav (prevod Zdenka Tomić)

O Svedenborgu:

Džordž Trobridž “**Život Emanuela Svedenborga**” (prevod Aleksandar Nedeljković)

Helen Keler “**Moja religija**” (prevod Risto Rundo)

Kontakt adrese

swedenborgbg@yahoo.com

revrundo@yahoo.com

www.svedenborgbg.rs

www.thelordsnewchurch.org

Emanuel Swedenborg
POSLEDNJI SUD

Prevod
Risto Rundo

Izdavač
IP NEVEN

Za izdavača
Miko Jeremijević

Glavni i odgovorni urednik
Nenad Maksimović

Slog i prelom
Svetlana Stamenić

Lektura
Jovo Marić

Korektura
Simon Marić

Štampa
NEVEN
Zemun, Gajeva 14

Tiraž
500 primeraka